



G R E T A

Group of Experts on Action
against Trafficking in Human Beings

GRETA(2014)13_CZE_rep

Reply from the Czech Republic to the questionnaire for the evaluation of the implementation of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings by the parties

Second evaluation round

Reply received on 17 May 2023 (Czech version)

Secretariat of the Council of Europe Convention
on Action against Trafficking in Human Beings
(GRETA and Committee of the Parties)
Council of Europe
F- 67075 Strasbourg Cedex
France
+ 33 (0)3 90 21 52 54

trafficking@coe.int
<http://www.coe.int/trafficking>

Introduction

In accordance with Article 38, paragraph 1, of the Convention on Action against Trafficking in Human Beings, GRETA evaluates the implementation of the Convention following a procedure divided into rounds. At the beginning of each round, GRETA selects the specific provisions on which the evaluation procedure is based.

GRETA has decided that the second evaluation round of the Convention will start on 15 May 2014. For the second evaluation round, GRETA has adopted a questionnaire to be sent to all states parties which have undergone the first round of evaluation, following a timetable approved by GRETA. States parties are requested to transmit to GRETA a reply to this questionnaire within five months from the date it was sent.

Following a first round of monitoring, which provided an overview of the implementation of the Convention by each state party, GRETA has decided to examine during the second evaluation round the impact of legislative, policy and practical measures on the prevention of trafficking, the protection of the rights of victims of trafficking, and the prosecution of traffickers. The adoption of a human rights-based approach to action against trafficking in human beings remains at the centre of this new evaluation round. In addition, particular attention is paid to measures taken to address new trends in human trafficking and the vulnerability of children to trafficking. GRETA has selected provisions of the Convention which are mainly related to these issues.

The reply to the questionnaire should be submitted in one of the official languages of the Council of Europe (English and French), and preferably also in the original language. The reply to the questionnaire should contain all the relevant information on the implementation of the Convention since GRETA's first evaluation report. Particular emphasis should be put on the practice and impact of legislative and other measures taken. Where appropriate, in order to avoid unnecessary repetition, the reply may refer to information contained in the report submitted by the national authorities on measures taken to comply with the Committee of the Parties' recommendation concerning the implementation of the proposals made in GRETA's first evaluation report.

States parties should provide copies or extracts of relevant legislation, regulations and case law mentioned in the reply to the questionnaire (as an appendix to the reply). These copies/extracts should be supplied in the original language and, wherever possible, also in one of the official languages of the Council of Europe.

A variety of stakeholders and civil society representatives should be effectively consulted in the preparation of the reply to the questionnaire, to ensure that the information provided is as comprehensive as possible.

A. Follow-up questions

1. Please provide information on developments since GRETA's first evaluation report on your country in the following areas:

- the main forms of trafficking in human beings (THB) and emerging trends observed in your country (for example, any new types or sectors of exploitation, recruitment methods, countries of origin or destination of the victims);

Z uplynulých 4 let lze považovat pouze rok 2019 za relativně standardní. Roky 2020 a 2021 byly zcela jedinečné s ohledem na výskyt pandemie COVID-19, který výrazně zasáhl a radikálně ovlivnil život všech lidí v ČR. Nicméně dopad na trestnou činnost obchodování s lidmi se neprojevil. Nelze však vyloučit, že se v budoucnu neprojeví především ekonomické důsledky pandemie COVID-19 a tím prohloubení zranitelnosti osob na vyšším výskytu případů obchodování s lidmi v ČR (aktuálně je zpracovávána Zpráva o stavu obchodování s lidmi v ČR za rok 2022, která bude dostupná i v anglickém jazyce na webových stránkách Ministerstva vnitra pravděpodobně v průběhu srpna 2023). Rok 2022 byl zcela ovlivněn ruskou agresí na Ukrajinu a s tím související obrovskou vlnou migrantů, kteří hledali v ČR útočiště před válkou. Dopad na tuto problematiku to mělo velmi významný v tom, že došlo k masivnímu nasazení preventivně osvětových aktivit s cílem ochránit tuto mimořádně zranitelnou skupinu před jakoukoliv trestnou činností, včetně obchodu s lidmi. Přestože dosud nebyl potvrzen žádný případ oběti obchodování s lidmi pocházející z této cílové skupiny, je nutné pokračovat v intenzivním monitoringu jejich životních podmínek a zužovat prostor, kde by tyto trestná činnost mohla být páchána.

I přes výše uvedené změny lze konstatovat, že ČR lze i nadále považovat především za zemi cílovou a transitní, stále však také za zemi zdrojovou. Co se týče forem obchodování s lidmi (dále také „OSL“), jedná se v prostředí ČR zejména o formu užití obětí OSL za účelem pracovního vykořisťování a nucení k prostituci, výjimečně dochází k případům se znaky otroctví a nevolnictví. Souhrnně lze uvést, že metody a formy THB zůstávají stále stejné, v ČR se jedná zejména o zneužívání obětí k sexuálnímu vykořisťování, nuceným pracím nebo jiným formám vykořisťování (např. účelové sňatky, bankovní podvody, nucené krádeže, nucené žebrání).

Pokračovalo vyhledávání mužů i žen mezi sociálně slabšími skupinami obyvatel s nižším vzděláním, kterým bylo obchodníky slibováno pracovní uplatnění s vysokými výděly především ve Velké Británii jako cílové zemi. Vystoupením Velké Británie z Evropské unie se počet těchto případů nadále snižuje a lze předpokládat, že tato sestupná tendence bude v následujících letech pokračovat. V případech s podezřením na OSL za účelem pracovního vykořisťování byl na území ČR typickým způsobem páchaní model z předchozích let. Stále bylo významným činitelem tzv. „agenturní zaměstnávání“, případně se v této oblasti projeví aktivity právnických osob, které mají povolení ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí ČR ke zprostředkování práce.

V případech OSL za účelem sexuálního vykořisťování se oběťmi sexuálního vykořisťování stávají ženy cizinky, které ve zdrojové zemi reagují na nabídky výhodného zaměstnání v ČR, přičemž tyto nabídky jsou smyšlené a ženy jsou od počátku uváděny v omyl. Po příjezdu do ČR jsou potom ženy konfrontovány s realitou, kdy v cizí zemi, bez finančních prostředků a bez znalosti jazyka jsou nuceny k poskytování sexuálních služeb ať již v klasických nočních klubech, privátech nebo v agenturách nabízejících eskortní služby. Obdobným způsobem jsou uváděny v omyl a v cílové zemi donucovány k poskytování sexuálních služeb i ženy – státní příslušnice ČR. Zaznamenány jsou však i případy, kdy jsou oběti vykořisťovány více způsoby, jak pracovní, tak sexuálně. Situace v oblasti nelegálního obchodování s lidskými tkáněmi a orgány v ČR zůstává v posledních letech i nadále velmi uspokojivá. Dle dostupných informací k této nelegální činnosti na území ČR nedochází. Transplantační systém v ČR je natolik regulovaný, že nelegální nakládání s orgány a tkáněmi by bylo jen velmi obtížně utajitelné. K tomu přispívá především stanovení pravidel zajištění sledovatelnosti, a to v každé fázi procesu od odběru až po transplantaci, a také dohledatelnost jak dárce orgánů, tak příjemce orgánů.

Z pohledu zemí původu pravděpodobných obětí identifikovaných v ČR byly v posledních letech jako zdrojové většinou zaznamenány Filipíny, Slovensko, Ukrajina, Rumunsko, Bulharsko, Mongolsko, Honduras, Kyrgyzstán, Rusko a Uzbekistán. Nelze však opomenout skutečnost, že

obchodování jsou i čeští občané na území ČR. ČR také zůstává i nadále zdrojovou zemí zejména pro Velkou Británii a Irsko.

- any changes in your country's laws and regulations relevant to action against THB;

S ohledem na skutečnost, že legislativních změn, které měly různý dopad na problematiku obchodování s lidmi bylo v průběhu uplynulých 4 let mnoho, uvádíme jen ty nejpodstatnější: V roce 2019 byla přijata legislativní opatření s přímým dopadem na zahraniční zaměstnanost v rámci zákona č. 176/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (účinnost od 31. července 2019).

Změny v zákoně o zaměstnanosti s dopadem na zahraniční zaměstnanost:

- Možnost zařazení volných pracovních míst do centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty a centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli modré karty již po 10 dnech (namísto 30), a to na základě posouzení situace na trhu práce krajskou pobočkou ÚP ČR.
- Informační povinnost o nástupu a ukončení vyslání k výkonu práce na území ČR vůči ÚP ČR a evidenční povinnost byla přenesena z uživatele na zaměstnavatele.
- Usnadnění přístupu rodinných příslušníků výzkumných pracovníků na trh práce, kdy se u těchto neuplatní žádná lhůta pro přístup na trh práce členského státu EU.
- Oprávnění Policie ČR, Ministerstva vnitra, Ministerstva zahraničních věcí a zastupitelských úřadů ČR získávat pro účely kontroly informace o povoleních k zaměstnání vydaných krajskou pobočkou ÚP ČR, a o písemných informacích zaměstnavatelů vůči ÚP ČR.

Změny v zákoně o pobytu cizinců s dopadem na zahraniční zaměstnanost:

- Možnost pobytu až 9 měsíců za účelem hledání zaměstnání nebo zahájení podnikatelské činnosti pro studenty po dokončení jejich studia na území a pro výzkumné pracovníky, kteří dokončí svou výzkumnou činnost.
- Rozšíření definice nespolehlivého zaměstnavatele o uživatele, za nespolehlivého zaměstnavatele se považuje i právnická nebo fyzická osoba, k níž je cizinec dočasně přidělen agenturou práce na základě dohody uzavřené mezi agenturou práce a uživatelem podle zvláštního právního předpisu.
- Rozšíření oprávnění policie ČR, při pobytové kontrole je policie oprávněna požadovat po zaměstnavateli cizince nebo po uživateli, pro kterého cizinec vykonává práci, předložení dokladu prokazujícího oprávněnost výdělečné činnosti cizince.
- Rozšíření náležitostí k žádosti o vydání zaměstnanecké a modré karty, v případě, že jde o agenturní zaměstnávání, doklad, který obsahuje jméno, příjmení, popřípadě rodné příjmení, státní občanství, datum a místo narození a bydliště cizince, druh práce, kterou bude cizinec jako dočasně přidělený zaměstnanec vykonávat, místo výkonu práce u uživatele a název a sídlo uživatele.
- Omezení možnosti změny zaměstnavatele držitele zaměstnanecké karty.

Dále došlo k zavedení Mimořádného pracovního víza v případě mimořádného nedostatku pracovníků na trhu práce v určitém odvětví nebo profesi nebo v případě mimořádné události. Novelou zákona o pobytu cizinců na území ČR byly spuštěny nové vládní programy ekonomické migrace.

V rámci Programu kvalifikovaný zaměstnanec bylo zavedeno mzdové kritérium pro zařazení volného pracovního místa, a to na úrovni min. 1,2 násobku zaručené mzdy odpovídající příslušné skupině prací podle nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí.

Dne 30. července 2020 nabyl účinnosti zákon č. 285/2020 Sb., kterým se mění zákoník práce a některé další související zákony. Jednalo se o transpozici směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/957 ze dne 28. června 2018, kterou se mění směrnice 96/71/ES o vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb, kdy dochází k rozlišení krátkodobého a dlouhodobého vysílání a práv zaměstnanců s tímto spojených.

V rámci problematiky postihu za trestné činy v oblasti obchodování s lidmi je třeba zmínit zákon publikovaný pod č. 333/2020 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. 10. 2020. Jednou z hlavních změn, kterou s sebou tento zákon v oblasti trestního práva hmotného přinesl, je zdvojnásobení jednotlivých hranic škod, jak jsou obsaženy v trestním zákoníku. To se týká nejen hranice škody nikoli nepatrné, kdy díky tomu byla určitá bagatelní jednání posuzována jako trestný čin, třebaže by svojí závažností měla být posuzována spíše jako přestupek a měla tak být řešena prostředky práva správního, ale též i dalších hranic škody, včetně škody velkého rozsahu.

Další změna se týká právní úpravy institutu dohody o vině a trestu, jehož použití bylo umožněno i u všech zvláště závažných zločinů, tj. i u trestného činu obchodování s lidmi a souvisejících trestných činů.

Dne 2. 8. 2021 nabyla účinnosti novela zákona o zaměstnanosti, a to v souvislosti se změnou zákona o pobytu cizinců. Podle této novely je již možné postihnout za přestupek také osoby, které výkon zastřené zprostředkování zaměstnání umožnily. Jedná se zejména o uživatele, kteří pracovní sílu využívají, tedy o subjekty, které uzavřely smlouvy právě s osobami, jež zastřeně zprostředkovávají. I této osobě hrozí postih formou přestupkového řízení. Pokud zastřené zprostředkování zaměstnání umožnila fyzická osoba, může jí být uložena pokuta až do výše 5 000 000 Kč, pokud tuto činnost umožnila právnická nebo podnikající fyzická osoba, může jí být uložena pokuta za přestupek v rozmezí 50 000 až 10 000 000 Kč. Co se týče práva trestního, tam pro trestný čin obchodování s lidmi a související trestné činy nebyla v roce 2021 přijata žádná legislativní změna.

Dne 21. března 2022 nabyl účinnosti zákon č. 66/2022 Sb., o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace. Na jeho základě mají držitelé dočasné ochrany volný vstup na trh práce; jejich zaměstnavatelé mají pouze informační povinnost vůči ÚP podle § 87 zákona o zaměstnanosti, dále pak evidenční povinnost podle § 102 a 136 zákona o zaměstnanosti. Dále pak mají držitelé dočasné ochrany přístup ke všem službám zaměstnanosti.

V rámci novelizace výše uvedeného zákona č. 66/2022 Sb. dojde k novelizaci zákona o zaměstnanosti (§ 136), kdy je zaměstnavatelům stanovena nová povinnost hlásit ČSSZ nástup zaměstnance, který je cizincem požívajícím dočasné ochrany v pracovním poměru nebo činného na základě dohody o pracovní činnosti, jehož zaměstnání je zaměstnáním malého rozsahu podle zákona o nemocenském pojištění, nebo zaměstnance s dočasnou ochranou činného na základě dohody o provedení práce, do evidence zaměstnanců s dočasnou ochranou, kterou vede Česká správa sociálního zabezpečení, a to ve lhůtě do 8 kalendářních dnů ode dne nástupu takového cizince. Ve stejné lhůtě bude zaměstnavatel povinen hlásit i změny a ukončení zaměstnání takového cizince. Zároveň bude zaměstnavatel, který není povinen přihlásit se do registru zaměstnavatelů podle § 93 zákona o nemocenském pojištění a který zaměstnává pouze zaměstnance s dočasnou ochranou, povinen se přihlásit do registru zaměstnavatelů vedeného Českou správou sociálního zabezpečení. Návrh zákona byl dne 8. března 2023 schválen senátem, nyní bude postoupen prezidentovi k podpisu.

S účinností od 31. prosince 2022 došlo k novelizaci vyhlášky č. 322/2017 Sb., o stanovení seznamu odvětví zaměstnání, která zahrnují činnosti závislé na ročním období, na základě které došlo k rozšíření odvětví zaměstnání, na kterou mohou být vydávána povolení k zaměstnání podle § 96 zákona o zaměstnanosti, o následující odvětví:

- 41 Výstavba budov,
- 42 Inženýrské stavitelství,

- 43 Speciální stavební činnosti
 - 71 Architektonické a inženýrské činnosti; technické zkoušky
- the institutional framework for action against THB, in particular: any changes in respect of the composition and functions of the bodies responsible for co-ordinating national action against THB, the involvement of NGOs in co-ordinating bodies, the entities specialised in the fight against THB, and the establishment of a national rapporteur or other mechanism for monitoring the implementation of anti-trafficking strategies, policies and activities;

Stěžejním poradním orgánem vlády je **Meziresortní koordinační slupina pro oblast boje proti obchodování s lidmi (dále jen MKS)**, která se v průběhu covidové pandemie scházela online, v roce 2022 se sešla hned v březnu na svém mimořádném zasedání, a to kvůli zahájení války na Ukrajině a následně v průběhu předsednictví ČR v Radě EU – v listopadu. V roce 2022 byl změněn statut MKS, a to zejména v souvislosti s přijetím nového stálého člena, kterým je zástupce Státního úřadu inspekce práce.

V rámci plnění úkolu z Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v ČR na období 2020-2023 byla provedena revize národního referenčního mechanismu a v této souvislosti došlo k aktualizaci „**Metodického návodu prvního náměstka ministra vnitra pro řízení sekce vnitřní bezpečnosti a policejního vzdělávání k fungování Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi Ministerstva vnitra a jeho institucionálnímu zabezpečení**“. Změny metodického návodu se týkají zejména rozšíření okruhu subjektů, které mohou pravděpodobnou obětí obchodování s lidmi do Programu zařadit, přičemž se nově jedná o Správu uprchlických zařízení Ministerstva vnitra. Jedná se o subjekt, jenž se může dostat do přímého kontaktu s obchodovanou osobou, která bude potřebovat zajistit pomoc a podporu. Dále na základě Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí došlo ke změně, kdy obětí obchodování s lidmi není z Programu vyřazena, jakmile soud pravomocně rozhodne o tom, že se stala obětí obchodování s lidmi, ale v případech, kdy je odkázána na občanskoprávní řízení o náhradě škody, zůstává v Programu. Směrnice totiž mimo jiné ukládá přijmout opatření nezbytná k zajištění toho, aby před zahájením trestního řízení, v jeho průběhu a přiměřenou dobu po jeho skončení byla obětem poskytnuta pomoc a podpora. Touto změnou je tak obětem zajištěna právní pomoc i po skončení trestního řízení a zvyšuje se tak možnost získání náhrady škody. Stejně tak je právní pomoc poskytována oběti, která se rozhodne pro dobrovolný návrat do země původu nebo pokud sama natrvalo opustila území České republiky. Tato právní pomoc je poskytována za podmínky, že v její věci probíhá trestní řízení a oběti byly tyto služby do té doby tímto způsobem poskytovány. K mírné úpravě došlo v rámci lhůty na rozmyšlenou. Stále má pravděpodobná obětí zařazená do Programu právo využít lhůty 60 dnů na rozmyšlenou, zda chce spolupracovat s policií či nikoliv. Není nikterak omezen přístup zaměřený na práva a potřeby obětí. Policie však nově dostane ihned po obdržení žádosti o zařazení základní informace o oběti v rozsahu jméno, příjmení a datum narození za účelem jejího ztotožnění a zajištění bezpečnosti všech subjektů Programu i dalších pravděpodobných obětí využívajících jeho služeb. Policie vyčkává na rozhodnutí oběti o spolupráci a až poté ji bude kontaktovat. Ostatní změny byly administrativně technického charakteru.

- an overview of the current national strategy and/or action plan to combat trafficking in human beings (duration, objectives and main activities, bodies responsible for its implementation, budget, monitoring and evaluation of results).

Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v ČR na období 2020-2023 (dále jen Národní strategie), která byla schválena Usnesením vlády č. 502 ze dne 4. května 2020.

Strategickým cílem je **boj proti obchodování s lidmi a posílení pomoci obětem obchodování s lidmi**.

Boj proti obchodování s lidmi jakožto strategický cíl je chápán zejména ve smyslu zvyšování informovanosti o problematice, zlepšování spolupráce jednotlivých subjektů a prevence. Vyšší

informovanost o problematice podpoří jak identifikaci, tak sebeidentifikaci obětí. Plánovaná školení a další vzdělávání pro osoby, jež se mohou dostat do kontaktu s pravděpodobnými oběťmi obchodování s lidmi, taktéž povedou k rychlejší a efektivnější identifikaci. Na vyšší počet identifikovaných osob navazuje strategický cíl posílení pomoci obětem obchodování s lidmi. Jestliže bude na základě přijatých opatření docházet k vyšší identifikaci obětí obchodování s lidmi, je potřeba na to umět reagovat v rámci národního referenčního mechanismu a Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi. Za účelem naplnění stanoveného strategického cíle se Národní strategie na období 2020-2023 zaměří na následující specifické cíle, které budou dále konkretizovány v rámci jednotlivých úkolů:

- boj proti obchodování s dětmi;
- posílení identifikace obětí obchodování s lidmi;
- prevence a pomoc obětem obchodování s lidmi;
- spolupráce v boji proti obchodování s lidmi na národní i mezinárodní úrovni.

Gestory jednotlivých úkolů jsou ústřední orgány státní správy, jako např. MPSV, MŠMT, MS, MZV, ÚV a nevíce úkolů bylo svěřeno do gesce MV. Plnění Národní strategie je standardně průběžně monitorováno na zasedáních MKS, přičemž finální vyhodnocení je součástí materiálu, jímž je schvalována národní strategie na další období.

National Strategy for Combating THB in the Czech Republic (furthermore as “National Strategy”) was adopted by the governmental resolution Nr. 502 on 4th May 2020.

B. Cross-cutting questions

Gender equality (Articles 1.1.b, 5.3 and 17)

2. What specific measures are taken in your country to address the gender dimension of THB and incorporate gender equality into the policies to prevent and combat THB and to protect and promote the rights of victims, including through the empowerment of women and girls?

Vládní politika boje proti obchodování s lidmi je založena na ofenzivních a úderných opářeních směřujících jak k postihu pachatelů, pomoci obětem, jakož i ke zužování prostoru a podmínek, za nichž může být tato závažná trestná činnost páchána. Tyto základní zásady platí v obecné rovině pro všechny osoby, bez ohledu na pohlaví, národnost, státní příslušnost atd. a v praxi jsou uplatňovány s maximální citlivostí a efektivitou a vždy s ohledem na cílovou skupinu.

Non-discrimination (Article 3)

3. What measures are taken to ensure that trafficked persons who are members of ethnic minorities have access to the rights specified in the Convention?

Všechny osoby, které jsou obětí obchodování s lidmi, mají stejná práva, bez ohledu na to, zda jsou nebo nejsou příslušníky etnických menšin.

Jedná se o aktivitu uvedené zejména u bodů č. 6 a 22.

Např. v rámci policejního vzdělávání - ve dnech 15. 3. - 16. 3. 2021 proběhl operativní online kurz s názvem *Training for First Responders by Pacific Links Foundation* účastníků projektu OA 4.4 PAYDAY zaměřený na trestný čin obchodování s lidmi v rámci Vietnamské komunity. Policisté NCOZ (Národní centrála proti organizovanému zločinu) se v roce 2022 pravidelně účastnili on-line jednání zástupců členských států EU pod záštitou **AP Phoenix** (platforma k problematice obchodování s lidmi) při EUROPOLU, jedno z témat bylo také "Obchodování s lidmi - rizika pro uprchlíky z Ukrajiny", kde došlo k vzájemné výměně informací z jednotlivých států, a byly sdíleny konkrétní preventivní aktivity. Webinář: *Preventing and Detecting Trafficking in Human Beings*

Affecting People Fleeing from Ukraine – Prevence a detekce obchodu s lidmi, který se týká lidí prchajících z Ukrajiny.

Začátkem roku 2019 La Strada ČR realizovala dvoudenní **školení pro interkulturní pracovníky Magistrátu města Brno** s názvem „**Pracovní vykořisťování – praxe a legislativní kontext**“. Školení bylo zaměřeno na problematiku pracovního vykořisťování, nevyplacených mezd a špatných pracovních podmínek. Cílem bylo předat pracovníkům praktické rady, jak postupovat v konkrétních situacích a předání zkušeností pracovníků a právníků z organizace La Strada ČR. Teoretické informace byly zasazeny do legislativního kontextu, na který navazovala doporučení a zkušenosti z praxe, jak komunikovat s obchodovanými a vykořisťovanými osobami.

Jako každoročně naplňovala organizace La Strada ČR své cíle v oblasti vzdělávacích a preventivních aktivit, a to skrze **preventivní přednášky na školách, akreditované kurzy pro sociální pracovníky a pracovníky s cílovou skupinou ohroženou nežádoucím jevem pracovního vykořisťování** a osvětu v tématu obchodu s lidmi. V roce 2020 proběhlo 15 přednášek na středních, vyšších a vysokých školách a v jednom **zařízení pro děti-cizince**. V roce 2021 proběhl rovněž seminář v zařízení pro děti-cizince. Organizací La Strada ČR bylo realizováno akreditované školení v **Poradně pro integraci, z.ú., v Ústí nad Labem**. Školení bylo zaměřeno především na legislativu související s obchodem s lidmi, identifikaci obchodované osoby a detailní popis služeb a působení organizace La Strada. V praktické části byly vyzkoušeny metody komunikace s obchodovanými a vykořisťovanými osobami a postupy v konkrétních situacích při uplatnění jejich práv a zájmů. V rámci spolupráce se slovenským IOM proběhla čtyři školení na používání aplikace SAFE, a to pro pracovníky a pracovníce, kteří se setkávají s cílovou skupinou, tedy mladými lidmi ohroženými jevem pracovního vykořisťování a obchodu s lidmi. Aplikace nabízí tipy, jak se připravit na vycestování a užitečné kontakty spolu na jednom místě. Interaktivní hra simuluje skutečné příběhy lidí, kteří se ocitli v situacích obchodu s lidmi, a dává uživatelům příležitost ovlivnit jejich osud.

Pro organizaci Romodrom, která se věnuje pomoci a integraci romských klientů a klientek, proběhla 2 školení pro pražské a celorepublikové pobočky. Školení bylo zaměřeno především na pomoc a identifikaci obchodování s lidmi mezi romskými uprchlíky z Ukrajiny.

La Strada ČR natočila **2 videa zaměřená na prevenci obchodování s lidmi mezi uprchlíky z Ukrajiny**. První video bylo zaměřeno na bezpečnostní tipy při hledání práce a ubytování a ověření nabídek, které uprchlíci dostávají po příjezdu do České republiky. Toto video bylo zveřejněno na všech pobočkách KACPU (Krajské asistenční centrum pomoci Ukrajině), kam přicházejí uprchlíci k registraci k dočasné ochraně v ČR. Druhé video bylo vytvořeno jako výukový materiál pro dobrovolníky a dobrovolnice, které pomáhali na různých místech s velkou koncentrací uprchlíků. Video bylo zaměřeno na to, čemu je třeba věnovat pozornost v terénu, jaké informace uprchlíkům poskytnout a kam se obrátit, v případě, že se jedná o potenciálně nebezpečné nabídky práce, ubytování či cesty.

La Strada uspořádala ve spolupráci s **Komunitním centrem Svítlo přednášky pro uprchlíky z Ukrajiny**, kde lektorky přednášely o tom, jak funguje český pracovní trh, jaké nekalé techniky nejčastěji používají zaměstnavatelé a čeho je třeba se vyvarovat při hledání práce a ubytování.

4. What specific measures are taken to ensure that trafficked persons who are irregular migrants or migrant workers are identified as victims of THB and have access to the rights provided for in the Convention?

Postup k identifikaci obětí obchodování s lidmi je stejný pro všechny oběti bez rozdílu, zda jsou nelegálními migranty nebo migrujícími pracovníky. V této souvislosti jsou např. pod body č. 6 a 22 uvedeny jak osvětové preventivní aktivity, které se vztahují i na tuto cílovou skupinu, ale spadá sem i celá řada vzdělávacích aktivit pro profesní skupiny, které mohou přijít do kontaktu s potenciálními oběti obchodu s lidmi, a to i z řad nelegálních migrantů (viz např. vzdělávání cizinecké policie a pracovníků Správy uprchlických zařízení). Během roku 2022 byla proškolená celá řada dobrovolníků, zejména v souvislosti se ženami a dětmi prchajícími před válkou na Ukrajině do ČR.

V ČR existují nastavené postupy, kdy při identifikaci možné oběti je spuštěn speciální postup, do kterého jsou přímo zahrnuti odborníci na danou problematiku z řad SKPV, NCOZ a dále podpůrných neziskových organizací. Postupy a jednotlivá opatření jsou definována v Programu

podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi, kde je kladen důraz na ochranu a práva možné oběti. Toto je zohledňováno při jakémkoliv kontaktu s PČR.

Obchodování s lidmi je na území České republiky považováno za trestný čin a jako takové je trestně postihováno ze strany Policie České republiky. Orgány inspekce práce prováděním své kontrolní činnosti napomáhají k odhalování případů obchodování s lidmi či pracovního vykořisťování a v případě odhalení konkrétních případů s kompetentními orgány spolupracují a postupují jim příslušné informace.

Orgány inspekce práce provedly v roce 2022 celkem 18 553, z toho celkem 3 920 kontrol pracovních vztahů a 7 401 kontrol oblasti zaměstnanosti vč. odhalování nelegální práce.

Za porušení právních předpisů uložily orgány inspekce práce v roce 2022 celkem 3 298 v souhrnné výši 357 162 500 Kč.

V roce 2022 orgány inspekce práce spolupracovali s Policií ČR při kontrolní akci zaměřené na možné pracovní vykořisťování. Akce byla realizovaná Policií ČR v rámci Evropských akčních dnů 2022. Během této akce bylo dokončeno 32 kontrol, kterými bylo zjištěno celkem 82 porušení. Těmito kontrolami bylo také zjištěno 25 nelegálně zaměstnaných fyzických osob, převážně občanů Ukrajiny a Moldávie.

Dále byly v roce 2022 realizovány kontroly cíleně zaměřené na pracovní podmínky zaměstnanců s dočasnou ochranou. Cílem těchto kontrol bylo napomoci řádnému a legálnímu začlenění držitelů dočasné ochrany (kteří tímto získali volný přístup na tuzemský trh práce) v rámci tuzemského trhu práce, zajistit jim rovné pracovní podmínky a všechna práva, která zaměstnancům garantují pracovní právní předpisy v České republice a bezpečnost a ochranu zdraví při výkonu jejich práce. Celkem bylo v roce 2022 realizováno 531 kontrol zaměřených na pracovní podmínky zaměstnanců s dočasnou ochranou.

V souvislosti s identifikováním obchodování s lidmi se inspektoři orgánů inspekce práce účastní seminářů či vzdělávacích akcí. Např. v roce 2022 proběhly 2 semináře organizované MV ČR, za účasti zástupců nestátní neziskové organizace La Strada a policistů NCOZ. Náplní seminářů bylo zejména blíže přiblížit možnosti identifikace obětí obchodování s lidmi při výkonu kontroly inspektorem, poukázat na rizikové situace či představit Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi MV ČR. Mimo to probíhá další vzdělávání inspektorů specializujících se na problematiku zaměstnávání cizince, které je organizováno SÚIP prostřednictvím pravidelných odborných seminářů za účasti odborníků na danou problematiku a formou odborných seminářů a školení, které jsou pro inspektory zajišťovány ve spolupráci s jinými kontrolními orgány, jež se problematice zaměstnávání cizinců také věnují.

V roce 2022 se zástupci orgánů inspekce práce zúčastnili několika seminářů, konferencí či setkání, které měly jako téma problematiku pracovního vykořisťování, případně obchodování s lidmi. V rámci organizace European Labour Authority (dále jen „ELA“), proběhly pro inspektory metodiky dva semináře zaměřené na oblast pracovního vykořisťování. V rámci těchto seminářů proběhla výměna zkušeností mezi jednotlivými účastníky, či specifika jednotlivých případů. Jeden z těchto seminářů byl blíže zaměřen především na občany Ukrajiny (s ohledem na situaci na území Ukrajiny). Byly blíže popsány způsoby, jakými lze efektivně sdílet s ukrajinskými uprchlíky informace a dále rozbrány faktory předcházející možnému pracovnímu vykořisťování těchto osob. Nedílnou součástí činnosti orgánů inspekce práce je také prevence a osvěta, která je směřována jak k zaměstnavatelům, tak zaměstnancům. Tato je realizována nejen jako součást kontrolní činnosti inspektorů, ale také prostřednictvím pracovních právních poradenství, které je široké veřejnosti pravidelně poskytováno na oblastních inspektorátech práce.

Od roku 2020 funguje také bezplatná poradenská telefonní linka. Dalším možným nástrojem komunikace s veřejností jsou webové stránky www.suijp.cz, které obsahují velké množství informací určených i pro cizí státní příslušníky. Informace jsou přístupné v několika jazykových mutacích. Začátkem roku 2022 prošly webové stránky Státního úřadu inspekce práce a Oblastních inspektorátů práce rozsáhlou aktualizací. V sekci „Informační letáky“, je možno nalézt informace o základních tématech z pracovních právních oblastí. Letáky jsou českým a anglickým jazyce a poskytují základní informace k tématům rovného zacházení, vysílání pracovníků, pracovní době, nároku na dovolenou, odměně za práci, nelegální práci, překážek v práci, nevyplacení mzdy zaměstnavatelem a dalších. Dále jsou na stránkách SÚIP průběžně aktualizovány informace o pracovních a mzdových podmínkách zaměstnanců vyslaných v rámci poskytování služeb na území

České republiky, které jsou přeloženy do angličtiny, francouzštiny, polštiny, ukrajinštiny, němčiny, bulharštiny a rumunštiny.

Byla přidána i sekce Informace pro občany Ukrajiny - *Допомога громадянам України*, kde naleznou základní informace o pracovněprávních předpisech, informace související s jejich zaměstnáváním a další aktuální informace vč. odkazů na stránky Ministerstva vnitra a Ministerstva práce a sociálních věcí.

5. What measures exist to ensure that male victims of trafficking are identified and provided with assistance and protection, including safe accommodation, as provided by the Convention?

Možnosti identifikace a práv pro oběti je stejný pro všechny oběti bez rozdílu pohlaví. Preventivní aktivit a osvětové kampaně jsou vždy přizpůsobeny cílové skupině.

Training of relevant professionals (Articles 10 and 29)

6. Please describe how the needs for training of professionals in the area of action against THB are identified and met, with an indication of the categories of staff that receive such training, whether the training is obligatory or optional, the content and focus of the training, and the funding provided for training activities. If the impact of training has been assessed, please provide details.

Vízový odbor Ministerstva zahraničních věcí ČR zajišťuje pravidelné školení o obchodování s lidmi (THB) a právech obětí všem konzulárním úředníkům v rámci pravidelných školení pro všechny zaměstnance vyslané do zahraničí s konzulární agendou, včetně konzulárních úředníků, vedoucích konzulárních úseků zastupitelských úřadů a dalších diplomatických zaměstnanců s konzulárními úkoly.

Školení je pořádáno několikrát ročně ve spolupráci s odborem prevence kriminality MV ČR a Mezinárodní organizací pro migraci. Školení je zaměřeno na právní základy boje proti obchodování s lidmi, trendy a případy obchodování s lidmi obecně i konkrétně v České republice. Školení se také zaměřuje na to, jak rozpoznat obchodování s lidmi, kategorie osob ohrožených obchodováním s lidmi a možnosti obětí obchodování s lidmi v rámci Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi na Ministerstvu vnitra. Účastníci také získají kontakty na příslušné úřady a agentury nevládních organizací, aby usnadnili spolupráci při případech obchodování s lidmi zjištěných v zahraničí.

Kromě toho Vízový odbor Ministerstva připravuje online školicí program o obchodování s lidmi. Vízový odbor rovněž zvažuje přípravu brožur určených k předání zranitelným skupinám migrujících pracovníků spolu se vstupními vízy na zastupitelských úřadech a konzulátech ČR.

Ministerstvo zahraničních věcí ČR analyzuje situaci v oblasti obchodování s lidmi v zahraničí prostřednictvím sítě českých zastupitelských úřadů a generálních konzulátů a každoročně přispívá do Národní zprávy o obchodování s lidmi zpracovávané Ministerstvem vnitra ČR.

IOM nadále pořádá pravidelná školení pro konzulární úředníky Ministerstva zahraničních věcí. Tato školení probíhají dvakrát ročně. Problém převlečených agentur práce, které se v Česku tradičně dopouštějí pracovního vykořisťování, se v souvislosti s konfliktem na Ukrajině ještě vyostřil. IOM proto zahájila intenzivní spolupráci se zaměstnavateli. Byla zahájena série školení pro malé a střední firmy zaměstnávající cizince. Cílem školení je poučit firmy o etickém zaměstnávání cizinců. Zároveň se IOM podílí na školení zahraničních pracovníků v pracovním právu, orientaci na trhu práce a prevenci vykořisťování. Společným cílem těchto školení je naučit zaměstnavatele a zaměstnance, jak obcházet maskované agentury a komunikovat přímo. Tyto aktivity jsou prováděny ve spolupráci se zaměstnavatelskými svazy, Hospodářskou komorou a dalšími subjekty neziskového a soukromého sektoru.

Další informace ke vzdělávání jsou v příloze Vzdělávání odborníků.

Special measures concerning children (Articles 5, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 28 and 30)

7. Please describe whether and how trafficking in children is specifically addressed in your country. If there are institutions responsible for taking the lead in combating trafficking in children and a specific national referral mechanism for child victims of trafficking, please provide details.

Z hlediska agendy sociálně-právní ochrany dětí je na dětské oběti obchodování nahlíženo v souladu s § 6 písm. e) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o SPOD“), jako na děti, na kterých byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, svobodu, jejich lidskou důstojnost, mravní vývoj nebo jmění, nebo je podezření ze spáchání takového činu. Tuto skupinu ohrožených dětí řadíme do kategorie týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětí.

Od roku 2015, kdy vešlo v účinnost ustanovení § 9a odst. 3 zákona o SPOD, by měl být v týmu pracoviště sociálně-právní ochrany dětí vždy specialista na agendu ochrany týraných a zneužívaných dětí. Tento specialista cíleně pomáhá této kategorii dětí, v této agendě se pak dále profesně rozvíjí a je odbornou podporou pro ostatní členy týmu, pokud řeší nějaký případ, který má přesah do této oblasti.

Systém pomoci dítěti, které bylo obchodováno, pak funguje tak, že je situace vždy prošetřována ve spolupráci s orgány činnými v trestním řízení a dalšími odborníky (policie, státní zastupitelství, zdravotnická zařízení) a jsou navrhovány další kroky k řešení situace.

Celý rok 2022 byl poznamenán uprchlickou krizí z Ukrajiny. MPSV od počátku invaze na Ukrajinu, v rámci prevence možného obchodování s dětmi aktivně svolávalo a participovalo na pravidelných mezirezortních setkáních k této problematice se zástupci MV, MŠMT, MZ apod., dále situaci monitorovalo a metodicky vedlo skrze pravidelná metodická online setkání se zástupci jednotlivých krajských úřadů a Magistrátu hlavního města Prahy, další pravidelná setkání probíhala se zástupci neziskových organizací, která se specializují na problematiku uprchlictví, kde byla sdílena a konzultována aktuální situace v terénu.

Uprchlíci z Ukrajiny byli registrováni skrze Krajská asistenční centra pomoci Ukrajině (KACPU), kde probíhala registrace a následné udělení dočasné ochrany, kterou je nyní možné prodloužit až do 31. března 2024, díky přijatému balíčku zákonů Lex Ukrajina. Tím se uprchlíkům z Ukrajiny otevřel přístup na trh práce a otevřel se také přístup k využití sociálních služeb v rámci ČR.

Informace poskytovaly orgány sociálně – právní ochrany dětí v celé ČR formou odborného poradenství, v případech ohrožení dítěte byla poskytována sociálně-právní ochrana dětem uprchlíkům dle jejich potřeb (zajištění stravy, ošacení, ubytování, zdravotní a sociální péče, vzdělání, psychologické péče apod.).

MPSV dále zřídilo webové stránky se všemi potřebnými informacemi pro osoby prchajícími před válkou z Ukrajiny, kde jsou pravidelně doplňovány a aktualizovány potřebné informace:

<https://www.mpsv.cz/web/cz/ukrajina>

<https://www.mpsv.cz/web/cz/zajisteni-pecce-o-deti>

V roce 2023 MPSV vydalo několik letáčků zaměřených na předání základních informací ohledně fungování orgánů-sociálně právní ochrany dětí v roli opatrovníka a možnosti prodloužení dočasné ochrany u NBD v jazykových mutacích ukrajinština, ruština a angličtina. Letáček též obsahuje základní informace, týkající se zajištění bezpečí pro NBD. V rámci prevence jsou ve spolupráci s UNICEF dále zvažovány další platformy k předávání informací dětem uprchlíkům k tématu prodloužení dočasné ochrany na našem území.

[Co potřebuješ vědět o pobytu a pomoci v ČR \(mpsv.cz\)](https://www.mpsv.cz)

[Co potřebuješ vědět o pobytu a pomoci v ČR - Що потрібно знати про перебування та отримання допомоги в Чехії - Právo na dětství \(pravonadetstvi.cz\)](#)

Obchodování s dětmi je v ČR trestným činem, k jehož vyšetřování jsou kompetentní orgány činné v trestním řízení, v tomto případě se jedná o státní zastupitelství a orgány Policie ČR. V ČR je sociálně právní ochrana dětí upravena zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, jehož věcným gestorem je Ministerstvo práce a sociálních věcí. Tento zákon upravuje sociálně-právní ochranu dětí a zaopatření zletilých nebo plně svéprávných fyzických osob po zániku pěstounské péče nebo ústavní výchovy. Sociálně-právní ochranou dětí (dále jen "sociálně-právní ochrana") se rozumí zejména:

- a) ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu,
- b) ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění,
- c) působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny,
- d) zabezpečení náhradního rodinného prostředí pro dítě, které nemůže být trvale nebo dočasně vychováváno ve vlastní rodině.

V případě trestné činnosti páchané dětmi, nebo na dětech velice úzce a od samotného počátku (ještě před zahájením trestního řízení - při prověřování podezření na spáchání trestného činu) spolupracuje Policie ČR s orgány sociálně právní ochrany dětí (ty hájí práva dětí, zejména ve výše uvedeném rámci).

Součástí sítě orgánů sociálně právní ochrany dětí (působí na všech obecních úřadech s rozšířenou působností, jakož i na krajských úřadech) pokrývajících celé území ČR, je Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí, který je správním úřadem s celostátní úsobností a zajišťuje sociálně právní ochranu dětí s přesahem do zahraničí.

Dalším důležitým orgánem v této problematice je Zařízení pro děti – cizince, jehož činnost je upravena zákonem č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní nebo ochranné výchovy ve znění pozdějších předpisů a vyhláškou č. 438/2006 Sb. ze dne 30. srpna 2006. Hlavní náplní zařízení je integrace nezletilých dětí-cizinců bez doprovodu v České republice při zachování, pochopení a respektování jejich sociálních, etnických, kulturně-historických a náboženských zvyklostí. Zařízení poskytuje péči dětem, které nejsou občany České republiky a splňují podmínky stanovené zákonem o sociálně-právní ochraně dětí. Pokud tyto děti zejména z jazykových důvodů nemohou být umístěny do ostatních zařízení.

Agenda sociálně právní ochrany dětí je na této úrovni zajišťována 24 hodin denně (v mimopracovní době je zde sloužena pracovní pohotovost). Systém pomoci dítěti, které bylo obchodováno, funguje tak, že je situace vždy prošetřována ve spolupráci s orgány činnými v trestním řízení (policie, státní zastupitelství) a dalšími odborníky (zdravotnická zařízení) a jsou navrhovány další kroky k řešení situace. MPSV každoročně sleduje a zpracovává v tomto směru důležité statistické údaje, které reflektují stav za předchozí rok (zveřejněn na odkaze <https://www.mpsv.cz/statistiky-1>). Z hlediska obchodování s dětmi jsou ve výkaze sledovány:

- počty dětí, u nichž bylo ve sledovaném roce zjištěno nebo prokázáno zneužití k výrobě dětské pornografie;
- počty dětí, u nichž bylo ve sledovaném roce zjištěno nebo prokázáno zneužití k prostituci;
- počty případů dětí, u nichž OSPOD podal trestní oznámení Policii ČR nebo státnímu zastupitelství na podezření ze spáchání trestného činu proti životu, zdraví, svobodě, lidské důstojnosti, mravnímu vývoji nebo jmění dítěte (v rámci tohoto souhrnného ukazatele jsou sledovány i trestní oznámení na spáchání trestného činu podle zákona č. 40/2009 Sb., TZ, a to konkrétně dle § 169 - svěření dítěte do moci jiného za účelem adopce nebo pro jiný obdobný účel, § 193 – zneužití dítěte k výrobě pornografie, § 193a - účast na pornografickém představení).

8. What practical measures are taken to reduce children's vulnerability to trafficking and create a protective environment¹ for them, including through:

- a. ensuring registration of all children at birth, in particular from socially vulnerable groups;

¹ The concept of a protective environment, as promoted by UNICEF, has eight key components:

- protecting children's rights from adverse attitudes, traditions, customs, behaviour and practices;
- government commitment to and protection and realisation of children's rights;
- open discussion of, and engagement with, child protection issues;
- drawing up and enforcing protective legislation;
- the capacity of those dealing and in contact with children, families and communities to protect children;
- children's life skills, knowledge and participation;
- putting in place a system for monitoring and reporting abuse cases;
- programmes and services to enable child victims of trafficking to recover and reintegrate.

Zápis narození dítěte do knihy narození slouží k evidenci dětí narozených na území České republiky a k evidenci narození českých občanů narozených v zahraničí.

Narození dítěte na území České republiky zapisuje matriční úřad v místě narození dítěte.

Narození českého občana v zahraničí zapisuje tzv. zvláštní matrika.

Na základě zápisu do matriční knihy narození je vydán (obvykle) rodičům dítěte rodný list. Jde o doklad prokazující narození dítěte, jeho jméno a příjmení a kdo jsou jeho rodiče.

Narození dítěte je jeho zákonný zástupce, opatrovník nebo poručník povinen oznámit zdravotní pojišťovně, v zásadě do osmi dnů ode dne narození k té zdravotní pojišťovně, u které byla pojištěna matka dítěte v den jeho narození.

V České republice se dítě nejčastěji může stát obětí sexuálního vykořisťování – nucená prostituce, sexuální zneužívání, výroba pornografického díla, komerční sexuální zneužívání dětí prostřednictvím internetu, sociálních sítí, dále pracovního vykořisťování, či jiných forem vykořisťování, mezi které spadá zlákáni nebo přiměnění dítěte k žebrotě, nucené páchání trestné činnosti – krádeže, ať už v obchodech či kapesní, výroba či distribuce omamných a psychotropních látek.

V této souvislosti doporučujeme manuál „Doporučené postupy při řešení případů obchodování s dětmi pro orgány státní správy“ z roku 2019.

- b. raising awareness of THB through education;
- c. training professionals working with children.

Konkrétní opatření ze strany ČR –

1) IPREV - INTERAKTIVNÍ PLATFORMA PODPORY DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ A PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

1. Lékařská fakulta Univerzity Karlovy představila za přítomnosti zástupců České školní inspekce a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy v čele s Michalem Černým, ředitelem odboru základního vzdělávání a mládeže, Interaktivní platformu podpory duševního zdraví a prevence rizikového chování (IPREV). Platforma je završením více než dvacetiletého vývoje v oblasti podpory, vývoje a výzkumu preventivních programů realizovaných na 1. lékařské fakultě. Kombinuje hlavní výsledky předchozích mezinárodních i národních projektů, kompletně je převádí do digitální podoby a je součástí významného posunu telemedicíny v této oblasti.

Interaktivní platforma podpory duševního zdraví a prevence rizikového chování je určena zejména pro více než čtyři tisíce českých základních škol, konkrétně pro jejich ředitele, školní poradenská pracoviště a školní metodiky prevence. Ti zde naleznou velké množství programů a vzdělávacích kurzů ze všech oblastí prevence. Dozví se tak například, jak předcházet šikaně a snižovat riziko jejího výskytu, jak řešit nebezpečné situace ve škole, jak čelit vysokému riziku drogové závislosti, ale i to, jak ve škole zlepšit sociální klima nebo zajistit zdravé stravování.

IPREV má ambici nabídnout školám a dalším poskytovatelům prevence komplexní servis a sloužit odborníkům pracujícím s dětmi. Zároveň by měla být také komunikačním systémem, který propojuje regionální organizace a pomáhá rozvíjet strategii komunitní preventivní práce. Naprosto zásadní je tak v celém systému spolupráce s krajskými školskými koordinátory prevence a metodiky prevence v pedagogicko-psychologických poradnách. Vzniká tak podpůrná síť, ve které například neziskové organizace či poradny zajišťují pro školy specializované preventivní programy.

Provozovatelem celého systému IPREV je Univerzita Karlova, která pro zajištění platformy vytvořila unikátní konsorcium institucí podílejících se na jeho vývoji a chodu. Toto konsorcium tvoří Státní zdravotní ústav, Diagnostický ústav a středisko výchovné péče Praha 4, Pedagogicko-psychologická poradna Brno a Odborná společnost pro prevenci rizikového

chování. Konsorcium úzce spolupracuje s klíčovými partnery, kterými jsou Česká školní inspekce, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, kraje a další. Cílem spolupráce je, aby výsledný produkt nabízel uživatelsky přátelské prostředí a umožnil hladké připojení a následnou aktivní participaci. Na dalším rozvoji systému se pak budou podílet i sami uživatelé. „Prevence a řešení rizikového chování, podpora duševního zdraví a celkově pozitivního a zdravého klimatu patří mezi nejdůležitější témata současnosti v oblasti vzdělávání. Třídní kolektivy jsou velmi heterogenní a ve školách jsou vzděláváni žáci různorodých charakteristik a potřeb. To s sebou nese velké nároky na vedení škol i učitele, kteří musí disponovat rozmanitými znalostmi a dovednostmi, aby si v takto složitých podmínkách dokázali poradit. K tomu samozřejmě potřebují adekvátní podporu, a právě systém IPREV bude nepochybně významnou pomocí v jejich náročné práci,“ zdůrazňuje ústřední školní inspektor České školní inspekce magistr Tomáš Zatloukal.

Tři oblasti prevence

Celý systém je rozdělen do tří oblastí. První z nich se soustřeďuje na pravidla pro řízení školy s ohledem na prevenci rizikového chování. „Jde například o to, jak má škola komunikovat s rodiči a žáky, jak mají být nastavena pravidla, aby školní prostředí bylo zdravé a bezpečné, včetně vhodného stravování ve školních jídelnách,“ upřesňuje doktorka Marie Nejedlá ze Státního zdravotního ústavu. Hlavní úlohu v této oblasti má komplexní program Státního zdravotního ústavu Škola podporující zdraví.

Druhou oblastí je prevence duševního zdraví, jejímž cílem je rozvinout u dětí seberegulační dovednosti. „Jde o to naučit děti, jak zvládat smutek a agresí, jak pomoci spolužákovi, který se necítí dobře, nebo jak reagovat v nejrůznějších psychicky náročných situacích,“ vysvětluje doktor Jan Toman, zástupce Diagnostického ústavu a Střediska výchovné péče Praha 4.

Poslední oblast prevence se zaměřuje na specifickou problematiku sexuálního zdraví, návykových látek, výrazných projevů agresivity a další témata. „Najdeme zde již konkrétní programy zaměřené například na trénink odmítání kouření, zvládnutí situace na večírku s alkoholem nebo rizikové situace spojené se šikanou na škole,“ říká doktorka Lenka Skácelová za Odbornou společnost pro prevenci rizikového chování a Pedagogicko-psychologickou poradnu Brno.

Všechny oblasti prevence jsou propojené a navazují na sebe podle věku žáků. Součástí systému je schéma, které školám ukazuje, jak jednotlivé programy zavádět a pokrýt prevencí u všech dětí. Databáze je kapacitně neomezená, přístupná kdykoli a pro všechny uživatele zcela zdarma. Jsou v ní jak základní programy, tak programy specializované. Kromě databanky programů systém nabízí také vzdělávací programy, například oceněný mezinárodní online kurz pro prevenci závislostí INEP (Úvod do prevence založený na důkazech) ve verzi pro ředitele škol i ve verzi pro pedagogy včetně metodiků prevence.

Více informací na www.IPREV.cz

2) KARTA K IDENTIFIKACI ŠPATNÉHO ZACHÁZENÍ S DĚTMI

Karta KID vznikla ve spolupráci čtyř ministerstev a České odborné společnosti pro inkluzivní vzdělávání. Název je zkratkou tří klíčových prvků pro účinnou pomoc ohroženému dítěti: kooperace, identifikace, důvěra. KID navíc znamená v angličtině „dítě“.

Kartu využijí profese, které mohou být v kontaktu s ohroženými dětmi. Učitelé, sociální pracovníci, zdravotníci, záchranáři, policisté, hasiči mají v ruce nový nástroj, jak včas rozpoznat ohrožené dítě.

Karta poskytuje vodítka k identifikaci akutního ohrožení života, bezpečí a zdraví dítěte. Popisuje postup, jak v případě ohrožení dítěte zajistit jeho ochranu v souladu s jeho nejlepším zájmem a platnými právními předpisy.



Na tvorbě karty se podíleli přední čeští psychologové, zástupci dětských krizových center a připomínkovali ji zástupci všech profesí, pro které je karta určena. Tvorbu karty KID a její pilotáž na Mostecku v rámci projektu Signály zajistila v těsné spolupráci s dotčenými profesemi Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání.

Karta k identifikaci špatného zacházení s dětmi obsahuje znaky ohroženého dítěte, rozdělené do tří tematických bloků:

- Fyzické znaky špatného zacházení s dítětem
- Znaky projevující se v chování dítěte
- Znaky rizikového chování pečujících osob

Karta obsahuje též důležité kontakty, na které se může každý v případě podezření obrátit. Ministerstva práce a sociálních věcí, školství, vnitra a zdravotnictví pracovaly na sjednocení indikátorů ohroženého dítěte napříč resorty v rámci úkolu z Národního akčního plánu pro duševní zdraví na období 2020–2030.

Karta ke stažení:

-  [karta_pro_tisk.pdf](#)
-  [karta_zjednoduseny_nahled.pdf](#)

Opatření prováděná ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy

Ad 8 b), c):

Všechna zařízení mají zpracovaný „Minimální preventivní program“. Minimální preventivní program je konkrétní dokument školy zaměřený zejména na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností. Minimální preventivní program je založen na podpoře vlastní aktivity žáků, pestrosti forem preventivní práce s žáky, zapojení celého pedagogického sboru školy a spolupráci se zákonnými zástupci žáků školy. Minimální preventivní program je zpracováván na jeden školní rok školním metodikem prevence, podléhá kontrole České školní inspekce, je průběžně vyhodnocován a písemné vyhodnocení účinnosti jeho realizace za školní rok je součástí výroční zprávy o činnosti školy.

Ředitelka Zařízení pro děti cizince, diagnostický ústav, středisko výchovné péče a základní škola je dlouhodobě členem Mezirezortní koordinační skupiny MV ČR pro oblast boje proti obchodování s lidmi.

Vzhledem k tomu, že děti v těchto zařízeních patří do skupiny nejrizikovější, co se týče zneužívání dětí, jsou s dětmi v zařízení jsou pravidelně probírána témata možnosti zneužívání jak už z hlediska kyberšikany, tak na problematiku obchodování s dětmi za účelem sexuálního vykořisťování. V rámci spolupráce s neziskovými organizacemi jsou pořádány workshopy pro pracovníky zařízení, které jsou zaměřené na tuto problematiku a zvyšují povědomí o možnosti a nástrahách obchodu s dětmi.

Příklady témat workshopů a besed:

Prevence zapojení se do rizikových skupin a prevence nelegální práce.

Možnost uplatnění na trhu práce.

Migrace

Život na ulici

Kyberšikana

Ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy jsou děti, které jsou již ohrožené ve svém životě, a proto je třeba přihlížet k faktorům, (dítě, které uteklo z domova, zkušenost s

týráním a zneužíváním, užívání návykových látek, mentální postižení, problémy s chováním) které mají velký vliv na dítě a citlivým přístupem odborníků v zařízení k těmto dětem přistupovat.

9. Please explain what methods are used to verify the age of a presumed victim of trafficking where the age is uncertain and there are reasons to believe that the person is a child. Would such a person be presumed to be a child until the age verification is completed?

Ano, bude považováno za dítě. Metody v rámci spolupráce se specializovanými lékaři a pracovištěm Kriminologického úřadu a jejich posudky (antropologické měření a jiné markanty růstu, psychologické pohovory).

10. What steps are taken in your country to ensure that the rights of the child and his/her best interests² are duly taken into consideration, in particular when it comes to:

a. identification of child victims of trafficking;

Jsou vyškoleni pracovníci PČR v oblasti psychologie, zejména z řad kriminalistů na komunikaci a pohovory s dětmi. Také jsou vybudovány speciální pracoviště, kde dochází ke komunikaci s dětmi (speciální výslechové místnosti). Pokud se jedná o dítě vždy je vyzooměn orgán péče o dítě (SPOD), který stanoví příslušného opatrovníka osobě a je postupováno dale s vědomím a přítomností. Jinak při identifikaci oběti, je veškerá činnost hned konzultována a následně předávána specializovaným pracovníkům, dle nastavených interních postupů Policie.

Zodpovězeno rovněž v otázce č. 7

b. appointing a legal guardian, organisation or authority which shall act in the best interest of unaccompanied minors identified as victims of trafficking;

Případ je vždy předán specialistům – kriminalistům, dále všechny zainteresované složky a osoby spolupracují.

Zodpovězeno v otázce č. 7

c. locating the child's family;

Zodpovězeno v otázce č. 7.

d. ensuring that the identity or details allowing the identification of a child victim of trafficking are not made publicly known through the media or by any other means;

Veškeré informace může poskytovat pouze odpovědný pracovník, specialista (kriminalista) nebo státní zastupitelství dozorující daný případ.

Zodpovězeno v otázce č. 7

e. access to appropriate and secure accommodation, education and health care;

Zodpovězeno v otázce č. 7

f. issuing residence permits for child victims of trafficking;

Zodpovězeno v otázce č. 7.

² "The best interests of the child" means that any situation should be looked at from the child's own perspective, seeking to take the child's views into consideration and with the objective of ensuring that his/her rights are respected. Any decision concerning a child should therefore be guided by what is objectively best for that child, given her/his age and maturity.

- g. providing counselling and information in a language that the child can understand, legal assistance and free legal aid prior, during and after legal proceedings, including to claim compensation;
- h. carrying out best interests determination, including risk assessment, prior to any decision on the return of child victims to their country of origin, and ensuring the child's safe return in accordance with the best interests of the child;

Jakýkoli návrat dítěte, včetně obětí obchodování s lidmi, je předmětem přísných a povinných interních procesů. Patří mezi ně komplexní posouzení nejlepšího zájmu dítěte, posouzení rodiny a opatření ke zmírnění rizik v souladu s přísnými standardy IOM. Hodnocení provádějí specialisté IOM ve vysílacích i přijímacích misích. Navíc každou takovou operaci sleduje tematický specialista z regionálních kanceláří IOM.

- i. special protection measures for children.

Písm. g) h) i) zodpovězeno v otázce č. 7.

V případě nezletilých cizinců bez doprovodu (dále jen NBD), kteří žádají o udělení mezinárodní ochrany, je jmenování opatrovníka dítěti speciálně upraveno v § 89 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Pokud jde o NBD, kteří nepodali žádost o udělení mezinárodní ochrany, řídí se jmenování opatrovníka dítěti k ochraně jeho práv a k hájení jeho zájmů obecnou úpravou zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o.z.“), zejména ustanovením § 465 a násl. z části první o.z. a ustanovením § 943 a násl. z části druhé o.z. O jmenování opatrovníka NBD musí vždy rozhodnout soud, který vydává rozsudek o jmenování opatrovníka v řízení podle § 466 a násl. zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (z.z.ř.). Obdobně jako v případě NBD, kteří žádají o udělení mezinárodní ochrany, má i v případě ostatních NBD při výběru opatrovníka přednost některý z příbuzných nebo jiných osob blízkých dítěti, pokud se zdržuje na území České republiky, má o dítě zájem a je schopen opatrovnictví řádně vykonávat. Není-li taková osoba k dispozici, jmenuje soud opatrovníkem jinou vhodnou osobu, může se přitom jednat jak o fyzickou osobu, tak o právnickou osobu (např. o neziskovou organizaci). Až na posledním místě je možné opatrovníkem NBD k ochraně jeho práv a zájmů na území ČR jmenovat příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí, konkrétně Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí nebo obecní úřad obce s rozšířenou působností jako tzv. veřejného opatrovníka.

Probíhá-li ve vztahu k NBD nějaké soudní řízení ve věci péče soudu o nezletilé podle § 466 a násl. z.z.ř. (např. o nařízení ústavní výchovy), musí být NBD jmenován zvláštní opatrovník pro zastupování dítěte v tomto soudním řízení. Tímto procesním opatrovníkem soud zpravidla jmenuje příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí (Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí, obecní úřad obce s rozšířenou působností) v souladu s § 469 z.z.ř.

Jestliže rodiče NBD nežijí, není známa jejich totožnost nebo nemohou z jiného důvodu vykonávat rodičovskou odpovědnost k dítěti, je na základě § 878 odst. 2 a § 928 a násl. o.z. nezbytné jmenovat NBD poručníka, který zásadně vykonává všechna práva a povinnosti ve vztahu k dítěti namísto rodičů, s výjimkou vyživovací povinnosti. Poručníkem NBD jmenuje soud přednostně opět některého z příbuzných nebo jiných osob blízkých, případně jinou vhodnou fyzickou osobu. Není-li možné do funkce poručníka jmenovat žádnou fyzickou osobu, vykonává funkci poručníka NBD příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí OSPOD (obecní úřad obce s rozšířenou působností). OSPOD bývá v řízení o žádosti o mezinárodní ochranu typicky ustanovován procesním opatrovníkem dítěte. Usnesení o ustanovení opatrovníka NBD pro účely řízení o mezinárodní ochraně vydává Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky, který v této otázce postupuje podle § 32 odst. 2 písm. a) správního řádu. Povinností opatrovníka je tak především zastupovat NBD při všech procesních úkonech v řízení o mezinárodní ochraně vedené v prvním stadiu Ministerstvem vnitra. V okamžiku, kdy je NBD jmenován opatrovník pro pobyt, je samostatné procesní zastoupení NBD již nadbytečné a NBD bude v řízení dále zastupovat již pouze jeho opatrovník pro pobyt. Specifické potřeby dětí a zvýšená zranitelnost je brána v úvahu vždy a to okamžitě, jakmile se orgány dozvědí o přítomnosti NBD na našem území. Každému NBD pracovníci OSPOD poskytují informace v jazyce, kterému rozumí, způsobem

vstřícným k dětem, OSPOD vždy ověřuje, zda dítě rozumí poskytnutým informacím a vždy je také zohledňováno přání a potřeby NBD. Pracovníci OSPOD spolu s NBD vytváří tzv. IPOD (Individuální plán ochrany dítěte), jde tedy o období tzv. Life project. Tyto plány jsou vytvářeny spolu s NBD a jsou zohledňovány jeho přání a postoje. Jsou zaměřeny komplexně na potřeby NBD v celé jejich šíři (např. přístup k přiměřené péči a podpoře, zajištění ubytování, zdravotní péči, vzdělání a odborné přípravě a jakýmkoli dalším relevantním odborným podpůrným službám, které jsou z hlediska potřeb NBD vyhodnoceny jako potřebné, včetně podpory při přechodu do dospělosti apod. Všichni pracovníci OSPOD jsou povinni řídit se a dodržovat standardy kvality sociálně-právní ochrany dětí při poskytování sociálně-právní ochrany, které mimo jiné zaručují pravidla a podmínky pro výběr pracovníků, včetně trestní bezúhonnosti, jejich odborné a profesní vzdělání a v rámci profesního rozvoje také další pravidelné povinné vzdělávání zaměřené na další rozšiřování odborné kvalifikace se zaměřením na agendu kterou vykonávají.

Mechanismus stížností je zajištěn, skrze institut stížnosti, kterou může využít každá osoba, která byla dotčena nevhodným chováním úředních osob nebo postupem správního orgánu, má zákonné právo – dle ust. § 175 odst. 1 správního řádu (dále jen SR) obracet se na správní orgány se stížnostmi proti zmíněnému nevhodnému chování či postupu správního úřadu. Podání stížnosti nesmí být stěžovateli na újmu. O vyřízení stížnosti musí být stěžovatel vyrozuměn do 60 dnů od jejího doručení správnímu orgánu.

Z orgánů veřejné správy nesou odpovědnost za poskytování sociálně-právního poradenství pro NBD Úřad pro mezinárodně-právní ochranu se sídlem v Brně a obecní úřad obce s rozšířenou působností (OSPOD) podle místa pobytu dítěte. Úřad pro mezinárodně-právní ochranu je orgánem sociálně-právní ochrany dětí, který komplexně zajišťuje sociálně-právní ochranu dětí ve vztahu k cizincům, včetně ochrany NBD, kteří na území ČR žádají o udělení mezinárodní ochrany nebo o udělení mezinárodní ochrany nepožádají. Úřad pro mezinárodně-právní ochranu je povinen rovněž spolupracovat se státními orgány a jinými organizacemi v cizích státech a pomáhat pátrat po rodičích nebo jiných rodinných příslušnících NBD v souladu s § 35 odst. 2 písm. j) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

11. What practical measures are taken in your country to identify victims of trafficking among unaccompanied foreign minors, including asylum seekers? What measures are taken to prevent their disappearance? Have there been cases of non-voluntary return of child victims of trafficking?

Při výskytu nezletilé osoby se postupuje tak, že se prvotně v rámci možné součinnosti a zjištěných okolností snaží pracovníci kontaktovat a zajistit přítomnost rodičů či pověřených osob (svěření do péče) pokud zde nejsou známky zneužití takového statusu. Pokud ano, anebo pokud není možno ihned obstarat kontakt s rodiči/oprávněnými osobami je vždy vyrozuměn a přivolán OSPOD. Děti nemohou být umístěny v policejních celách a vždy si je přebírá pracovník OSPODu a umísťuje do jejich speciálních domovů.

V návaznosti na informace k bodu č. 7 - integrace nezletilých dětí-cizinců bez doprovodu v České republice je v kompetenci Zařízení pro děti. – cizince, jehož vedoucí je členem Meziúřadní koordináční skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi. Každý případ dítěte, které je do tohoto zařízení umístěno, podléhá standardní a velice důkladné proceduře, kde jsou zjišťovány všechny relevantní okolnosti, které vedly k situaci, že se ocitlo na území ČR bez doprovodu zákonného zástupce. Každý případ je ojedinělý, tudíž vyžaduje různá řešení, která jsou přijímána vždy s ohledem na nejlepší zájem dítěte. V návaznosti na výše uvedené (všechny děti jsou registrovány a je o ně náležitě postaráno), je vyloučeno jejich administrativní „zmizení“, pokud je dítě pohřešováno, je po něm bezodkladně vyhlášeno pátrání.

12. What programmes and services exist in your country for the (re)integration of child victims of trafficking? What solutions are provided if the reintegration of the child into his/her family is not in the child's best interests?

MPSV se při svých aktivitách věnovalo zejména preventivním aktivitám. Z toho důvodu byla vyhlášena dotační výzva pro rok 2022 na podporu dočasných aktivit pro rodiny s dětmi

z Ukrajiny. MPSV po celou dobu ozbrojeného konfliktu na Ukrajině monitoruje situaci občanů z Ukrajiny a jejich rodin. Zároveň s tím reflektuje ekonomicky nepříznivý dopad na neziskové organizace, obce a jejich příspěvkové organizace, kraje a jejich příspěvkové organizace, které poskytují těmto rodinám a dětem služby a aktivity. Resort na základě toho připravil mimořádné dotační řízení v objemu 12 milionů korun, které poslouží ke vzniku a k podpoře dočasných aktivit pro rodiny s dětmi, zejména ve věku od 0 do 6 let, na podporu adaptace rodin a jejich ukotvení ve společnosti po příchodu z Ukrajiny a integraci na trh práce. Podpora občanů a rodin prchajících z Ukrajiny před ozbrojeným konfliktem v aktuálně nepříznivé životní situaci je jednou z mnoha priorit MPSV. Dotační titul je připraven v rámci širší spolupráce a partnerství MPSV s organizací UNICEF v reakci na uprchlickou krizi způsobenou ozbrojeným konfliktem na Ukrajině.

C. Questions related to specific articles

Definitions (Article 4)

13. Have any difficulties been experienced in your country in identifying and prosecuting cases on the ground of trafficking for the purpose of forced labour or services, slavery and practices similar to slavery or servitude? If so, please provide details.

Problematika pracovního vykořisťování v ČR je v kompetenci orgánů činných v trestním řízení. Orgány inspekce práce nejsou kontrolním orgánem v této oblasti. Státní úřad inspekce práce, resp. jeho oblastní inspektoráty práce vykonávají kontrolní činnost v oblasti dodržování ustanovení zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, včetně těch, která upravují podmínky výkonu práce zahraničními občany na území České republiky, dodržování ustanovení zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů, a dalších právních předpisů upravujících pracovní a mzdové podmínky, a kontroly v oblasti dodržování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Vzhledem k tomu, že Státní úřad inspekce práce není kontrolním orgánem v oblasti pracovního vykořisťování, jak bylo zmíněno výše, nemůžeme uvést, zda se vyskytly problémy při identifikaci či stíhání případů obchodování s lidmi.

Nejvyšší státní zastupitelství (NSZ) nemá žádné poznatky o tom, že by se vyskytly nějaké potíže při identifikaci a trestním stíhání případů obchodování s lidmi. Dle názoru NSZ existuje dostatek účinných zákonných prostředků, aby trestná činnost spočívající v obchodování s lidmi mohla být řádně šetřena při respektování všech práv obětí obchodování s lidmi v průběhu trestního řízení, jakož i jejich ochrany a pomoci. Česká republika má právní rámec agendy obchodování s lidmi dobře nastaven, a to včetně pomoci obětem. V rámci státního zastupitelství je zakotvena specializace státních zástupců na tuto trestnou činnost. Specialisté státní zástupci jsou pak odpovídajícím způsobem školeni (viz semináře organizované JA nebo kurz HELP Rady Evropy, které vedla národní zpravodajka NSZ v roce 2020; cca v dubnu 2023 připravuje s JA pokračování HELP kurzu zaměřeného na pracovní vykořisťování; touto problematikou se tedy zabýváme jak na národní, tak i na mezinárodní úrovni;

V rámci národního zpravodajství nezaznamenalo NSZ případ, že by některá z obětí obchodování s lidmi byla před její identifikací v rozporu s principem „non-punishment“ postižena za případné pachatelí vynucené protiprávní jednání. V odhalených případech prostituce je podle informací státních zástupců – specialistů vždy zjišťováno, zda z takového jednání někdo další nekořistil nebo zda se nejednalo o prostituci vynucenou. V případech, kdy jsou při silničních kontrolách identifikovány osoby tzv. migrantů, jsou policejními orgány rovněž vyslýchány k okolnostem předcházejícím jejich příjezdu na území ČR z ciziny;

Z hlediska prevence obchodování s lidmi je v souvislosti s probíhající válkou na Ukrajině nezbytné věnovat zvýšenou pozornost odloučeným dětem, dětem bez doprovodu a mladým ženám, které prchají před válkou a hledají ochranu v cizí zemi, a to z důvodu jejich zvýšené zranitelnosti vůči vykořisťování a zneužívání; zde velmi napomáhají NNO (La Strada).

14. How does your country's law define "abuse of a position of vulnerability" and what are the criteria for evaluating the vulnerability of a person subjected to THB? Please provide any relevant examples where the means used in THB offences involved an abuse of a position of vulnerability.

Právo ČR neobsahuje konkrétní definici znaku "zneužití stavu zvláštní zranitelnosti" ve skutkové podstatě trestného činu obchodování s lidmi. Situaci, kdy oběť nemá žádnou skutečnou a přijatelnou alternativu k tomu, aby se zneužití podvolila, pokrývá ve skutkové podstatě trestného činu obchodování s lidmi institut zneužití omylu, tísně nebo závislosti. Tíseň je chápána jako stav, byť přechodný, vyvolaný nepříznivými okolnostmi, které vedou k omezení volnosti v rozhodování. Závislost je chápána jako stav, v němž se osoba nemůže svobodně rozhodovat vzhledem k tomu, že je v určitém směru odkázána na pachatele. U dospělých osob je vyžadováno, aby k jednání (které je znakem trestného činu obchodování s lidmi) došlo za zvláštních okolností, tedy za užití násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy, za použití lsti, za zneužití omylu, tísně nebo závislosti

poškozeného. V případě dětí není požadováno, aby k jednání došlo za těchto zvláštních okolností (§ 168 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

K této otázce lze poukázat na stanovisko analytického a legislativního odboru NSZ k trestnému činu obchodování s lidmi – vylákání ženy do ciziny pod záminkou uzavření sňatku za účelem obchodu. Toto stanovisko se podrobně zabývalo problematikou „Zranitelného postavení oběti“. Česká republika nezačlenila zneužívání zranitelného postavení do výkladu prostředků pro obchodování s lidmi. Za této situace může být zranitelné postavení oběti a jeho zneužití přezkoumáno společně s ostatními prostředky, jako je např. lest, omyl, tíseň, závislost, aby byl zjištěn úmysl vykořisťovat. Kde je obchodování s lidmi ošetřeno několika právními statuty, otázky zneužití zranitelného postavení zpravidla vyvstanou jako součást příběhu oběti o tom, jak došlo k jejímu vykořisťování.

V případech spočívajících ve vylákání ženy do ciziny pod záminkou sjednání sňatku s výhodou by přicházelo v úvahu zejména „zneužití tísně“ či „zneužití závislosti“ oběti.

15. To what extent does your country's law recognise the relevance of forced marriage and illegal adoption to THB offences? Please provide any examples from case law where forced marriage and illegal adoption were considered in the context of THB.

Nucené sňatky představují jednu z forem vykořisťování a jsou tedy postihovány v rámci trestného činu obchodování s lidmi jako jiná forma vykořisťování (§ 168 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník). Jednání spočívající v donucení jiného k sňatku může dále naplňovat znaky také např. trestného činu zavlčení (§ 172 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník), vydírání (§ 175 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník) nebo útisku (§ 177 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

Nelegální adopce je postihována trestným činem svěřením do moci jiného (§ 169 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník). Tento trestný čin spočívá ve svěřením dítěte do moci jiného za odměnu a za účelem adopce nebo pro jiný obdobný účel.

V souvislosti s nucenými sňatky lze pokázat na případ „BRIDGE“, dále usnesení NS ze dne 24. 11. 2021 sp. zn. 8 Tdo 1127/2021.

Nelegální sňatky českých občanů s osobami pocházejícími z území mimo Evropskou unii (osoby nigerijské státní příslušnosti) – případ „BRIDGE“ překládat??

Obvinění J. R., K. Á. a D. R. podali dovolání proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 5. 2021 sp. zn. 2 To 27/2021. Tímto rozhodnutím Vrchní soud v Praze podle § 256 trestního řádu zamítl mj. jejich odvolání proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 6. 11. 2019 sp. zn. 1 T 2/2019. Citovaným rozsudkem uznal Krajský soud obviněného J. R. vinným zločinem obchodování s lidmi podle § 168 odst. 2 písm. e), odst. 3 písm. d), odst. 4 písm. a), b) trestního zákoníku, zločinem znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. c) trestního zákoníku, zločinem vydírání podle § 175 odst. 1, 2 písm. e) trestního zákoníku, přečinem nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, 2 písm. d) trestního zákoníku a přečinem dvojího manželství podle § 194 odst. 1 trestního zákoníku.

Obviněná D. R. byla uznána vinnou zločinem obchodování s lidmi podle § 168 odst. 2 písm. e), odst. 3 písm. d), odst. 4 písm. b) trestního zákoníku a přečinem dvojího manželství podle § 194 odst. 2 trestního zákoníku. Obviněný K. Á. byl uznán vinným zločinem obchodování s lidmi podle § 168 odst. 2 písm. e), odst. 3 písm. d) trestního zákoníku. J. R. byl za přisouzenou trestnou činnost uložen úhrnný trest odnětí svobody ve výměře osmnácti let, obviněná D. R. byl uložen rovněž úhrnný trest odnětí svobody v trvání devíti let a obviněnému K. Á. byl uložen trest odnětí svobody v trvání šesti let. Výroky podle § 228 odst. 1 a § 229 odst. 2 trestního řádu bylo rozhodnuto o nárocích poškozených na vydání bezdůvodného obohacení. Nejvyšší soud dovolání odmítl, čímž potvrdil odsouzení pro výše zmíněné trestné činy.

Souhrnně je možné konstatovat, že obvinění se trestné činnosti dopouštěli od května 2004 do konce roku 2016 na území Ústeckého kraje, kde pod příslibem lepšího života sjednali osoby žijící ve špatných sociálních podmínkách k odjezdu do Velké Británie, popř. je sjednali ve Velké Británii, kde je na různých místech Manchesteru ubytovali, některým z nich odebrali osobní doklady, opakovaným fyzickým napadáním, pohrůzkami fyzickým napadáním a zneužívajíce jejich tísně je nutili k různým pracím a prostitucím, spotřebovali jim náležející sociální dávky, zneužívali je k

bankovním podvodům vůči britským bankám a k nelegálním sňatkům s osobami pocházejícími z území mimo Evropskou unii, přičemž finanční prostředky získané uvedenými způsoby sami spotřebovali.

Všichni dovolatelé podali dovolání z důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu, avšak vymezení uplatněného dovolacího důvodu z převážné části nebo vůbec nerespektovali, neboť svými dovolacími námitkami brojili výlučně proti skutkovým závěrům soudů nižších instancí. Dovolací námitky obviněných se nijak nedotýkají hmotně právního posouzení skutku právně kvalifikovaného jako trestný čin obchodování s lidmi podle § 168 trestního zákoníku. Nejvyšší soud dovolání odmítl, čímž potvrdil odsouzení pro výše zmíněné trestné činy.

16. Can forced begging be considered as a purpose of THB according to your country's law? Have there been any cases of child trafficking for forced begging with the involvement of the child's family or legal guardian?

Ano, půjde o trestný čin obchodování s lidmi ve formě nucení k práci či jiné formě vykořisťování (dle §168 trestního zákoníku).

V ČR nebyl zaznamenán případ obchodování s dětmi za účelem nucení k žebrání. V současnosti není dostupná judikatura k trestnému činu obchodování s lidmi ve formě nucení k práci za účasti rodiny či zákonného zástupce.

17. Can the exploitation of criminal activities be considered as a purpose of THB according to your country's law? Please provide any examples from case law.

Ano, může jít o jinou formu vykořisťování v rámci trestného činu obchodování s lidmi (§ 168 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník). Jinou formou vykořisťování pak může být jakákoli činnost pachatele, při níž pachatel získává z činnosti poškozeného jakýkoli neoprávněný majetkový prospěch.

V současnosti není dostupná judikatura k trestnému činu obchodování s lidmi v jiné formě vykořisťování.

Prevention of THB (Article 5)

18. Is the impact of awareness-raising campaigns and other measures to prevent THB evaluated and how are the results taken into account? Please provide copies of any impact evaluation reports.

Přestože v ČR zatím není zaveden jednotný systém evaluace úspěšnosti preventivních aktivit či osvětových kampaní (tudíž nelze poskytnout kopie uvedených zpráv), jsou jednotlivé aktivity hodnoceny dle stanovených kritérií, které si v rámci poskytnutí finančních prostředků na jejich realizaci (např. formou dotací) stanovil jejich poskytovatel (jako např. MV, fondy EU atp.). V naprosté většině (snad krom soukromých dárců) podléhá podpora konkrétních projektů poměrně důkladné proceduře, v rámci níž, je sledována celá řada ukazatelů, včetně posouzení odbornou komisí, která na základě svých zkušeností a erudice (i jasně stanovených hodnotících kritérií), doporučí k podpoře jen kvalitní projekty. Současně je nutno dodat, že v oblasti THB jsou v ČR často realizovány projekty, které byly pozitivně hodnoceny na evropské úrovni – např. z jednání národních reportérů či ekvivalentních mechanismů, nebo byly přímo doporučeny koordinátorkou EU pro oblast obchodování s lidmi. ČR však na mezinárodní úrovni sleduje vývoj různých směrů hodnocení dopadů těchto aktivit, přičemž v rámci programu bezpečnostního výzkumu MV aktuálně probíhá projekt, který by měl doporučit způsob hodnocení projektů prevence kriminality (samozřejmě včetně problematiky obchodování s lidmi), se zohledněním specifík v ČR. Aktuálně je zahájen výzkum s názvem „Komplexní přístup k prevenci a potírání obchodování s dětmi“ – podrobnosti k němu, včetně evaluace – viz bod 19.

19. How does your country promote and fund research on THB and use its results in the development of anti-trafficking policy? Please provide examples of recent research.

Problematika obchodování s lidmi je závažnou trestnou činností, která v širších souvislostech spadá do monitorovacích mechanismů bezpečnostní politiky ČR. Jedním z takových zásadních mechanismů je audit národní bezpečnosti, který zevrubně mapuje jak aktuální bezpečnostní situaci v ČR, tak se zabývá její predikcí na základě vnitřních (vnitrostátních) i vnějších (mezinárodních) vlivů, včetně připravenosti a funkčnosti celého bezpečnostního systému na detekované hrozby náležitě reagovat se schopností zajistit bezpečnostní standard občanů ČR, na něž jsou zvyklí. Bezpečnostnímu výzkumu se v rámci MV věnuje specializovaný odbor bezpečnostního výzkumu a policejního vzdělávání, do jehož působnosti např. patří:

- zpracování strategických a koncepčních dokumentů v oblasti bezpečnostního výzkumu na úrovni České republiky;
- tvorba, realizace a hodnocení průřezových programů bezpečnostního výzkumu, vývoje a inovací v České republice;
- plánování a rozvoj nástrojů podpory bezpečnostního výzkumu podle potřeb bezpečnostního systému ČR;
- související analytické činnosti a evaluace systému podpory bezpečnostního výzkumu ČR;
- koordinace odborných poradních orgánů ministerstva v oblasti bezpečnostního výzkumu, vývoje a inovací a vytváření podmínek pro jejich činnost;
- provoz informačního systému výzkumu, vývoje a inovací, shromažďování a analýza dat včetně jejich předávání do centrálních evidencí Rady vlády pro výzkum, vývoj a inovace;
- koordinace mezinárodní spolupráce České republiky v oblasti bezpečnostního výzkumu;
- zastupování České republiky v mezinárodních institucích a pracovních útvarech, které se zabývají bezpečnostním výzkumem (např. ENLETS, CEPOL).

Samostatné výzkumné pracoviště – Institut kriminologie a sociální prevence, které je v působnosti Ministerstva spravedlnosti se intenzivně zabývá zkoumáním různých kriminogenních faktorů, zaměřených např. na jednání a typologii pachatelů vybrané trestné činnosti, tak i obětí.

Konkrétně v problematice obchodu s lidmi je realizována celá řada výzkumů ze strany zainteresovaných neziskových organizací, kterými jsou např. La Strada, Diakonie, Charita, Rozkoš bez rizika, které jsou sdíleny a diskutovány na pravidelných zasedáních Meziresortní koordinační skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi.

K nedávno realizovaným projektům lze také citovat výzkum financovaný Ministerstvem vnitra se zaměřením na ekonomickou aktivitu, znalost českého jazyka a možnosti návratu uprchlíků z Ukrajiny (realizován v roce 2022 Organizací Slovo21 ve spolupráci Přírodovědeckou fakultou UK, Katedrou sociální geografie), jehož výstupy jsou důležité pro posouzení rozsahu eventuálních podmínek, kde mohlo dojít k obchodování s lidmi, a to buď pro sexuální či pracovní vykořisťování.

V roce 2022 byl z podnětu Ministerstva vnitra zahájen výzkum s názvem „Komplexní přístup k prevenci a potírání obchodování s dětmi“, který realizuje Accendo – Centrum pro vědu a výzkum, z. ú., ve spolupráci s Universitou Karlovou. Součástí projektu je:

- výchozí analytická studie - bude mapovat situaci v oblasti obchodování s dětmi v ČR, včetně zhodnocení možného sexuálního vykořisťování dětí v cestovním ruchu a turismu a bude obsahovat provedení analýzy trestněprávních případů obchodování s dětmi,
- metodika identifikace a poskytnutí pomoci dětským obětem obchodu s lidmi - bude reagovat na hlavní závěry provedené studie ohledně forem této trestné činnosti a vytvoří efektivní postupy identifikace dětských obětí obchodování s lidmi. Metodika se bude věnovat též postupům pomoci dětským obětem obchodování s lidmi.
- vzdělávací program k identifikaci a podpoře obětí obchodování s dětmi - za účelem zvýšení počtu identifikovaných případů obchodování s dětmi v České republice a poskytnutí pomoci těmto obětem bude na základě výzkumu zjištěných poznatků vytvořen návrh vzdělávacího programu /kurzu pro osoby, které se mohou dostat do kontaktu s dětskými oběťmi trestného činu obchodování s lidmi.
- návrh preventivního projektu zaměřeného na zvyšování právního povědomí o obchodování s dětmi u široké veřejnosti - preventivní projekt bude vytvořen na základě příkladů dobré

praxe z České republiky či ze zahraničí. Bude aplikován na vybraný kraj. Preventivní projekt bude zaměřen na širokou veřejnost s cílem zvýšit povědomí a citlivost lidí vůči v rámci výzkumu zjištěným formám obchodování s dětmi v ČR, a zapojit tak širší okruh osob z řad veřejnosti do boje proti tomuto typu trestné činnosti.

Na závěr nutno dodat, že všechny výše uvedené výzkumy, resp. jejich výstupy jsou samozřejmě zohledňovány jak ve strategických dokumentech zaměřených na problematiku obchodování s lidmi, ale s ohledem na jejich charakter závažnost atd, i v rámci nutnosti přijetí koordinovaných operativních opatření buď na celostátní, či na lokální úrovni.

20. How do your country's migration legislation and policies seek to prevent THB by enabling lawful migration?

Máme řádně transponovány všechny relevantní unijní předpisy v oblasti legální migrace. Disponujeme rovněž širokou sítí zastupitelských a konsulárních úřadů, kde lze o pobytové tituly požádat. V procesu schvalování se nyní nachází nová migrační právní úprava, která počítá s elektronizací řízení o udělení pobytového oprávnění, což legální migraci do České republiky ještě více zpřístupní. Kromě výše uvedených legislativních opatření zpřístupňujících legální migrace má Česká republika s řadou zemí navázanu intenzivnější spolupráci v podobě širokospektrálních vládních programů v oblasti pracovní migrace.

MPO úzce spolupracuje s MV, MPSV, MZV a podnikatelskými reprezentacemi v oblasti cílené ekonomické migrace, která se realizuje prostřednictvím vládních programů ekonomické migrace. Cílem programů ekonomické migrace je zjednodušit příchod kvalifikovaných pracovníků ze zahraničí do ČR a podpořit legální ekonomickou migraci oproti nelegální pracovní migraci. Uvedené programy sice nejsou jedinou cestou, jak může cizí státní příslušník získat v ČR práci, ale jsou cestami nejschůdnějšími, a to jednak proto, že tzv. zbytková kvóta pro jednotlivé státy je velmi nízká a v případě některých rizikových států dokonce nulová, ale také lhůty pro vyřízení povolení mimo tyto programy ekonomické migrace jsou delší. Tyto programy tedy zůstávají nejvyužívanější cestou, jak mohou cizí státní příslušníci získat v ČR práci.

21. Please describe the measures taken in your country to prevent THB for the purpose of the removal of organs, and in particular:

- a. the legislation and regulations on organ transplantation and removal of organs, including requirements for the living donation procedure (information/consent, evaluation/selection, follow-up and registry) and criteria for authorising centres for living donation;
- b. the institution(s) in charge of overseeing and monitoring the medical care and recovery of donors and recipients and managing or supervising any waiting lists for organ transplantations;
- c. the guidance and training provided to relevant professionals to prevent this form of THB, to report cases and to identify and assist victims.

Stejně jako v předchozích letech byla v roce 2022 situace v oblasti nelegálního obchodování s lidskými tkáněmi a orgány v ČR velmi uspokojivá. V uplynulém roce jsme neevidovali žádné informace týkající se této nelegální činnosti na území ČR.

Je však nutno podotknout, že v roce 2022 ještě stále doznívaly události související s pandemií Covid-19, kdy bylo omezeno cestování, což mohlo ovlivnit tzv. transplantační turistiku v tom smyslu, že nemohlo docházet k této nelegální činnosti.

Transplantační systém v ČR je natolik regulovaný, že nelegální nakládání s orgány a tkáněmi by bylo jen velmi obtížně utajované. K tomu přispívá především stanovení pravidel zajištění sledovatelnosti, a to v každé fázi procesu od odběru až po transplantaci a také dohledatelnost jak dárce orgánů, tak příjemce orgánů. Zákon č. 285/2002 Sb., o darování, odběrech a transplantacích tkání a orgánů a o změně některých zákonů (transplantační zákon) stanovuje povinnosti týkající se sledovatelnosti, kterou zajišťují poskytovatelé zdravotních služeb při poskytování zdravotních služeb v souvislosti s darováním a transplantacemi tkání a orgánů. Mezi ně patří transplantační

centra, poskytovatelé zdravotních služeb provádějící odběry tkání a transplantace tkání a tkáňové banky.

Důležitou úlohu při zajišťování sledovatelnosti a dohledatelnosti dárců i příjemců tkání a orgánů hraje Koordinační středisko transplantací (dále jen „KST“), které mimo jiné vede Národní registry související s darováním, odběrem a transplantacemi tkání a orgánů. KST dále provádí výběr nejvhodnějších příjemců pro odebrané orgány a pro tkáně určené k přímému přenosu do těla příjemce, který se provádí výlučně z Národního registru osob čekajících na transplantaci orgánů na základě písemného předem definovaného alokačního algoritmu; zajišťuje a koordinuje mezinárodní spolupráci při provádění výměny orgánů určených k transplantaci a plní úkoly související s výměnou orgánů mezi členskými státy Evropské unie a mezi členskými státy a třetími zeměmi.

Všechna tato opatření vedou k tomu, že nelegální obchodování s lidskými tkáněmi a orgány v ČR je prakticky nemožné.

Relativní riziko představuje altruistické, ne příbuzenské, darování orgánů, kde by teoreticky mohlo dojít k odběru orgánů za úplatu. Dosud však nemáme žádné informace, že by u nás docházelo v této oblasti k porušování právních předpisů.

Jak je uvedeno výše, situace v ČR je velmi uspokojivá, nicméně je nezbytné nepodceňovat situaci a danou problematikou se nadále zabývat.

Rok 2022

V souvislosti s konfliktem na Ukrajině obdrželo MZ množící se dotazy ve věci získání povolení k převozu a uskladnění kryokonzervovaných embryí a reprodukčních buněk z ukrajinských klinik nebo tkáňových zařízení do tkáňových zařízení v ČR.

12. května 2022 se uskutečnilo zasedání Národních kompetentních autorit pro krev a její složky formou videokonference.

14. července 2022 byl Evropskou komisí (dále jen „EK“) předložen návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o standardech jakosti a bezpečnosti látek lidského původu určených k použití u člověka a o zrušení směrnic 2002/98/ES a 2004/23/ES (dále jen „návrh nařízení“), který s sebou přináší revizi stávajících směrnic z roku 2002 a 2004 k oblasti krve, tkání a buněk (dále jen „BTC“), a to sloučením do jednoho návrhu nařízení.

8. června 2022 se uskutečnilo hybridní formou zasedání Kompetentních autorit pro darování orgánů a transplantace.

16. června 2022 se uskutečnilo formou videokonference zasedání Kompetentních autorit pro tkáně a buňky.

MZ pořádalo dne 31. srpna 2022 Kulatý stůl k návrhu nařízení k BTC se zainteresovanými subjekty.

CZ PRES se projednávání návrhu nařízení intenzivně věnovalo.

Výhled na rok 2023

Dne 18. ledna 2023 se konalo formou videokonference společné jednání Kompetentních autorit pro krev, tkáně a buňky, včetně oblasti transplantací a dárcovství orgánů.

I nadále budou ve spolupráci s Koordinačním střediskem transplantací realizovány úkoly vyplývající z požadavků Úmluvy boje proti obchodování s orgány.

Pokračuje projednávání návrhu nařízení k BTC.

Measures to discourage the demand (Article 6)

22. What preventive measures to discourage demand that fosters different forms of exploitation has your country adopted, in particular in the areas of:

- a. educational programmes;

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (MŠMT č.j.: 21291/2010-28)

Metodické doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů (dále jen „žák“) ve školách a školských zařízeních vymezuje aktuální terminologii, která je v souladu s terminologií v zemích EU a začlenění prevence do školního vzdělávacího programu a školního řádu, popisuje jednotlivé instituce v systému prevence a úlohu pedagogického pracovníka, definuje školní preventivní program, doporučuje postupy škol a školských zařízení při výskytu rizikových forem chování dětí a mládeže.

Materiál a jednotlivé přílohy naleznete v samostatné příloze k této otázce.

Informace zahrnuté také v písm.d.

- b. information campaigns and involvement of the media;
- c. legislation (including in the areas of public procurement, disclosure requirements and anti-corruption);

V rámci trestní legislativy nedošlo v této oblasti od prvního hodnocení k žádným legislativním změnám, proto odkazujeme na odpověď ČR na otázku č. 24 ve zprávě ČR k prvnímu dotazníku GRETA.

- d. involvement of the private sector.

Každoročně jsou za finanční podpory MV prováděny rozsáhlé preventivně-informační aktivity o obchodování s lidmi. Součástí preventivních aktivit Programu je také odborné sociální poradenství pro potenciální oběti obchodování s lidmi a krizová pomoc.

Rok 2019

Česká republika se připojila k první **celoevropské preventivní kampani** vytvořené Evropskou sítí prevence kriminality (dále jen „EUCPN“) zaměřené na **informování potenciálních obětí obchodování s lidmi, že mají svá základní práva všude v Evropě**. Kampaň byla spuštěna k příležitosti Evropského dne proti obchodování s lidmi, jež připadá na 18. říjen. V rámci kampaně EUCPN vytvořila video, letáky a plakáty, které možné oběti upozorní, že svá práva a možnosti pomoci a ochrany mají po celé Evropě. Letáky i video pro ČR vnikly ve třech jazykových verzích: **v češtině, angličtině a ruštině**³. Kromě Ministerstva vnitra byly preventivní materiály šířeny též prostřednictvím Policie ČR a neziskových organizací La Strada, Diakonie Českobratrské církve evangelické a Charita ČR.

V roce 2019 realizovala La Strada ČR celkem **21 seminářů** v rámci **primární prevence v Praze a dále v Jihomoravském a Jihočeském kraji**. Tyto aktivity byly zaměřeny, rovněž jako minulý rok, **na mladé lidi vstupující na trh práce**. Proškoleny byly 354 studentů a studentek z 9 různých škol a zařízení. Důvodem volby těchto krajů byl organizací zaregistrovaný výskyt vykořisťovaných a obchodovaných osob právě v těchto oblastech. Aktivity primární prevence byly finančně podpořeny Ministerstvem vnitra ČR a probíhaly na středních školách, odborných učilištích, vyšších odborných školách a na jedné vysoké škole. Dále se podařilo **zorganizovat primární prevenci ve výchovném ústavu a dětském domově**. Právě mladiství pobývající v těchto zařízeních mohou být **mnohem zranitelnější k tomu, aby se stali obětí vykořisťování, nebo obchodování s lidmi**.

Revidovány byly též **informační a preventivní materiály organizace La Strada ČR pro obchodované osoby** (například samolepky, skládací informační letáky jiné). Tyto **materiály byly distribuovány i během terénních výjezdů do lokalit**, kde by dle analýz organizace mohlo docházet k obchodu s lidmi (což jsou nejčastěji místa s velkou koncentrací výrobních nebo stavebních firem, ubytovací zařízení apod.).

V měsících říjen / listopad / prosinec 2019 La Strada ČR realizovala prevenční **CityLight kampaň** finančně podpořenou Ministerstvem vnitra ČR. Lokality byly vybrány především s ohledem na možnost výskytu tohoto jevu, a osobám, které by mohly být ohroženy obchodováním nebo obchodované již jsou, ale i širší veřejnosti, byly tímto způsobem předány potřebné informace a

³ Materiály dostupné zde <https://prevencekriminality.cz/resort-vnitra-se-opet-pripojil-k-evropskemu-dni-boje-proti-obchodovani-s-lidmi/>.

kontakty. V rámci kampaně bylo využito reklamních ploch v Brně u vlakového nádraží (v podchodu) a v Českých Budějovicích u obchodního centra nedaleko autobusových zastávek. Během této doby se na těchto místech propagovala krizová telefonní linka organizace na celkem 10 CityLight plochách. V Jihočeském a Jihomoravském kraji také proběhla cílená kampaň na zvýšení povědomí o SOS lince La Strady a možnostech pomoci. Kromě výše zmíněných CityLight kampaních proběhla také tisková kampaň v týdeníku 5+2 v obou regionech. Jedná se o nejčtenější přímo a zdarma distribuovaný týdeník, ekvivalent pražského Metra. Ve čtyřech vydáních byla lince věnována třetina strany. Jednalo se o vizuály „stavba“ a „pole“. Počet čtenářů jednoho vydání v Jihočeském kraji je 54 000 a v Jihomoravském 131 000. Celkově tedy mluvíme v řádech téměř 400 000 čtenářích v roce 2019.

Během roku 2019 bylo v terénu cíleně roz distribuováno 8 384 kusů preventivních a informačních materiálů organizace La Strada ČR obsahujících nabídku služeb organizace s kontakty a tzv. sebeidentifikaci obchodované osoby.

Přednášková činnost pracovníků terénního týmu Arcidiecézní charity byla zaměřena na sensibilizaci a prevenci obchodování s lidmi. Cílovou skupinou pro přednášky byla mládež a senioři.

Preventivní činnost ze strany Policie ČR byla prováděna prostřednictvím součinnostních kontrolních akcí a jejich koordinováním v zájmovém prostředí.

Akční dny v rámci **EMPACT EUROPOL THB** proběhly jak k **pracovnímu vykořisťování**, tak také k **vykořisťování sexuálnímu**. Tyto akční dny jsou organizovány ve stejnou dobu ve všech členských státech Evropské unie a jsou kontrolovány prostory a místa, kde se může obchodování s lidmi vyskytovat. V rámci akčních dnů zaměřených na pracovní vykořisťování byly kontrolovány skladové provozy, výrobní závody, zemědělské provozy a další. Při akčních dnech zaměřených na vykořisťování sexuální proběhly kontroly v nočních podnicích, barech a dalších místech s předpokladem výskytu prostituce. Při obou akcích se získávaly poznatky důležité pro zamezování, odhalování a dokumentování trestných činů obchodování s lidmi dle § 168 trestního zákoníku a kuplířství dle § 189 trestního zákoníku, ke zjišťování jejich pachatelů a k předcházení těmto trestným činům. Zapojeny byly kromě NCOZ také inspektoráty práce, specialisté krajských ředitelství na obchodování s lidmi a odbory cizinecké policie krajských ředitelství P ČR.

Orgány státní správy resortu MPSV působí preventivně proti obchodování s lidmi na území ČR i v zahraničí zejména prostřednictvím zvyšování povědomí veřejnosti o právech a povinnostech, o rizicích a možnostech řešení nepříznivých životních situací spojených se zaměstnáváním (i zahraničních pracovníků) v ČR. Děje se tak zejména pomocí internetových portálů jako je **Integrovaný portál MPSV, webové stránky MPSV/Úřadu práce České republiky** (dále jen „ÚP ČR“), **EURES** (Evropských služeb zaměstnanosti), **Státního úřadu inspekce práce, webových stránek www.cizinci.cz, www.pracevcr.cz, apod.**

Zástupci MPSV průběžně v roce 2019 poskytovali osobní i telefonické konzultace tazatelům, dále se aktivně zapojovali do akcí - seminářů a konferencí, v rámci kterých předávali odborné i široké veřejnosti aktuální informace v souvislosti s potenciálním výskytem nelegálního zaměstnávání cizinců na území ČR.

MPSV ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem vnitra a Ministerstvem zahraničních věcí pořádají regionální osvětové semináře ekonomické migrace pro zaměstnavatele, kteří plánují v ČR zaměstnávat cizince.

V rámci prevence nelegálních forem a podpory legálních forem pracovní migrace se zástupci MPSV podíleli na přípravě a diskuzi evropských opatření spojených s Evropskou platformou pro boj proti nehlášené práci na úrovni EU.

Rok 2020

Organizace La Strada ČR naplňovala své cíle v oblasti preventivních aktivit skrze **preventivní přednášky na školách, akreditované kurzy pro sociální pracovníky a pracovníky** s cílovou skupinou ohroženou nežádoucím jevem pracovního vykořisťování a osvětu v tématu obchodu s lidmi. **Přednášek se celkem zúčastnilo 254 studentek a studentů.** Mladí lidé měli možnost se seznámit s riziky vstupu na pracovní trh. Většina školních zařízení byla poměrně velkou část roku uzavřena a výuka se přesunula do distanční formy, proto se primárně preventivní přednášky upravily pro potřeby online prostoru. Za realizací workshopů stálo v loňském roce osm kmenových zaměstnanců organizace La Strada ČR, kteří k tomu byli vyškoleni. Na konci roku 2019 organizace La Strada ČR ve spolupráci s SB Films připravila krátký video spot, který ukazuje, že obchod s

lidmi nemusí být na první pohled zřejmý. **Během roku 2020 byl tento video spot s názvem „Na druhý pohled“ využíván jako součást přednášky primární prevence.**

V roce 2020 oslavila La Strada ČR své 25. narozeniny. Při této příležitosti zahájila organizace La Strada ČR na své facebookové stránce **informační kampaň**, v rámci které každý den zveřejňovala připomínky a informace o svém poslání, statistiky a zprávy z významných případů za minulé roky. Články byly publikovány jak v českém jazyce, tak v jiných jazycích menšin, které převažují mezi klienty organizace. Ve stejném roce oslavila 25. výročí existence také La Strada International, kterou La Strada ČR spoluzakládala.

V srpnu 2020 byl za podpory Oko Magazine **publikován článek o aktuální situaci obchodování s lidmi v ČR**. La Strada ČR v rozhovoru pro tento magazín poskytla informace o tom, jaké taktiky používají pachatelé, jak navazují kontakty s lidmi a s jakými formami obchodování se v poslední době nejčastěji setkává La Strada ČR ve své praxi.

La Strada ČR opět revidovala informační a preventivní materiály pro obchodované osoby. Materiály jsou distribuovány během terénních výjezdů organizace i napříč dalšími službami a obsahují sebeidentifikační otázky, nabídku služeb a kontakty organizace La Strada ČR. **V roce 2020 byl realizován dotisk 12 000 kusů informačních letáků pro cílovou skupinu v 6 jazykových mutacích.**

V roce 2020 La Strada ČR společně s IOM Slovensko pracovala na projektu updatu a aktualizaci **mobilní aplikace SAFE**. Aplikace nabízí tipy, jak se připravit na vycestování a užitečné kontakty spolu na jednom místě. Interaktivní hra simuluje skutečné příběhy lidí, kteří se ocitli v situacích obchodu s lidmi, a dává uživatelům příležitost ovlivnit jejich osud. V určitých situacích během hry je kladen důraz na preventivní informace, které si uživatel musí zapamatovat a kterým musí věnovat větší pozornost. Aplikace je určena hlavně pro mladé lidi, kteří uvažují o cestě nebo práci v zahraničí a odborníkům, kteří ji mohou využít při preventivních aktivitách. Aplikace je zdarma a má 5 jazykových verzí: slovenskou, českou, polskou, maďarskou a anglickou. Webová verze je dostupná na www.safe.iom.sk, samotná aplikace ke stažení bude dostupná v roce 2021.

Pokračovala též spolupráce mezi organizací La Strada ČR a ZÚ Manila. Každému žadateli o dlouhodobé vízum je při podání žádosti předán letáček nevládní organizace La Strada ČR, aby případně oběti věděly, na koho se mohou v případě nouze v ČR také obrátit.

Během roku 2020 bylo v terénu **cíleně rozdistribuováno 11 479 kusů preventivních a informačních materiálů** organizace La Strada ČR obsahujících nabídku služeb organizace s kontakty a sebeidentifikační otázky zaměřené na identifikaci obchodovací situace. Z nich bylo 7 687 předáno přímo osobám z cílové skupiny a osobám blízkým cílové skupině. Ostatní materiály byly diseminovány na vytipovaných místech v terénu, v organizacích a institucích. Materiály jiných relevantních organizací a institucí byly v tomto období při práci v terénu distribuovány spíše příležitostně. Dále bylo na vhodných místech vylepeno 2 263 kusů samolepek s nabídkou služeb a kontaktem organizace La Strada ČR.

Také Projekt Magdala poskytoval v roce 2020 terénní formu služeb, a to v Olomouckém, Brněnském a Zlínském kraji. Užší spolupráce probíhala s diecézí Brněnskou, konkrétně se jednalo o Oblastní charitu Blansko. V roce 2020 Arcidiecézní charita Praha hradila činnost prevence obchodování s lidmi poskytovanou v tomto regionu. Terénní služba za rok 2020 pracovala s celkově 98 uživateli, přičemž 1 z uživatelů byla zařazena mezi potencionální oběti obchodování s lidmi.

Pravidelné terénní výjezdy do všech lokalit v rámci ČR realizovala v roce 2020 též Diakonie ČCE. Přednostně je jejich terén zaměřen na **mapování rizikových lokalit a míst, kde je vysoký výskyt zahraničních pracovníků** a může docházet k různým formám vykořisťování. Jedná se zejména o ubytovny, jiná ubytovací zařízení, logistické areály, dále se obrací na bývalé klienty, kteří mají cenné informace o místech s potencionálním rizikem vykořisťování. Vzhledem k nastalé situaci s COVID-19 a vyhlášením nouzového stavu v ČR byly však terénní výjezdy omezeny a více cílily na lokace v Praze a ve SČK. I přesto uskutečnili pracovníci v roce 2020 celkem 43 terénních výjezdů v těchto krajích: Hlavní město Praha (19), Středočeský kraj (6), Ústecký kraj (1), kraj Vysočina (1), Jihomoravský kraj (12), Olomoucký kraj (2) a Zlínský kraj (2). V terénu bylo osloveno přibližně 260 osob a distribuováno více než 2500 kusů informačních letáků do ubytoven i institucí po celé ČR. Služba terénní krizové pomoci poskytla v roce 2020 pomoc 206 klientům v celorepublikové působnosti. V Praze to bylo 49 klientů, v Brně 28 klientů a v Plzni 129 klientů. Šlo o 93 žen a 113 mužů. Nejvíce osob pocházelo z Bulharska (185), dále pak z Ukrajiny (6), ČR (6), Rumunska (5) a

z Moldávie (4). Nejčastěji pracovníci řešili zakázky v souvislosti s nevyplacením mezd a podporovali osoby v krizi v souvislosti s nepříznivou sociální situací v pracovní oblasti.

Rok 2021

V rámci preventivních aktivit se **ČR v roce 2021 připojila ke kampani EMPACT**, zaměřené na sexuální vykořisťování. V rámci této kampaně byly materiály šířeny prostřednictvím sociálních médií a rozeslány též neziskovým organizacím k případnému využití v rámci terénní práce.

Během roku 2021 bylo v terénu cíleně roz distribuováno 13 332 kusů prevenčních a informačních materiálů organizace La Strada ČR obsahujících nabídku služeb organizace s kontakty a sebeidentifikační otázky zaměřené na identifikaci obchodovací situace.

Z nich 8 679 bylo předáno přímo osobám z cílové skupiny a osobám blízkým cílové skupině. Ostatní materiály byly diseminovány na vytipovaných místech v terénu, v organizacích a institucích. Materiály jiných relevantních organizací a institucí byly v tomto období při práci v terénu distribuovány spíše příležitostně.

Dále bylo na vhodných místech **vylepeno 1 468 kusů samolepek** s nabídkou služeb a kontaktem organizace La Strada ČR. La Strada ČR realizovala své preventivní aktivity skrze preventivní přednášky na školách a osvětu v tématu obchodu s lidmi.

V roce 2021 proběhlo 15 přednášek na středních, vyšších a vysokých školách. Organizace La Strada ČR pokračovala i v kontaktování pražských zařízení zaměřených na ústavní péči o mládež, kterými jsou dětské domovy, diagnostické ústavy a podobná zařízení. Zaznamenali však malou míru odezvy, tak jako i v minulých letech realizace projektu. Vzhledem k tomu, že velká část klientů prošla některým z těchto ústavů, je podstatné zvýšit počet proškolených mladistvých právě z těchto zařízení.

V roce 2021 se La Strada ČR také účastnila projektu s názvem **Cross Continent Collaboration to Protect Asian Trafficking Victims in Europe**. Tohoto projektu, financovaného Porticus Asia a organizovaného La Strada International, se účastnili též další členové La Strada International. Jmenovitě La Strada Poland a Adpare (Rumunsko). Společnými silami došlo ke zmapování fenoménu obchodování osob z Asie do České republiky, Polska a Rumunska, resp. systému pomoci, práv obětí tohoto trestného činu a relevantní judikatury. Projekt se shledal s pozitivní odezvou a bude pokračovat i v letech 2022 - 2023. V lednu 2021 odstartoval dvouletý projekt **Hidden at Work – Pracovní a sexuální vykořisťování a obtěžování žen v (soukromé) pracovní sféře**. Tento projekt je koordinován členskou organizací La Strada International FairWork v Nizozemsku a je realizován společně s LEFÖ IBF v Rakousku a La Strada Česká republika. Projekt je financován z programu Evropské komise „Práva, rovnost a občanství“. Projekt si klade za cíl provádět (online i off-line) zvyšování povědomí a oslovení žen ve skrytých prostředích, včetně žen, které mají neregulérním postavení. Ženám jsou poskytovány informace a odkaz na přímé podpůrné služby, na které se mohou obrátit ve své těžké pracovní situaci. Projektové konsorcium školí odborníky, kteří pravděpodobně mohou odhalit vykořisťované nebo obtěžované ženy v práci. Kromě toho se konsorcium zaměřuje na sledování implementace stávajících právních nástrojů a bude se zasazovat o lepší soulad s legislativou.

ZDC v rámci školní výuky probíralo mimo jiné i témata spojená s rizikem obchodování s lidmi. V rámci individuální i skupinové práce s dlouhodobými klienty se ZDC zaměřuje zejména na prevenci rizik souvisejících s integračním procesem. K tomu slouží mnohé socializační programy. Dále ZDC poskytuje terapeutické služby, program přípravy na odchod ze zařízení a další služby dle individuálních potřeb klientů. V rámci prevence rizik, mimo jiné i obchodování a zneužívání, jsou ve spolupráci s jinými organizacemi pořádány různé semináře a workshopy zaměřené na zvýšení povědomí rizik spojených s životem v Evropě, extrémismem apod. Průběžně je klientům poskytováno právní a sociální poradenství.

Pro výkon služby jsou na intranetových stránkách Oddělení analýzy rizik Ředitelství cizinecké policie zveřejněny indikátory a rizikové profily obětí obchodu s lidmi, které jsou pravidelně zpracovány Frontexem v příručce „Handbook on Risk Profiles on Trafficking in Human Beings) a které jsou relevantní pro Českou republiku (občané Nigérie, Vietnamu, Ukrajiny, Ruska). Zde je k dispozici také materiál Frontexu „Vega – Příručka: Děti na letištích“, kde je na obchod s lidmi, resp. s dětmi také upozorňováno.

Rok 2022:

Česká republika projevila bezpodmínečnou solidaritu s ukrajinskými uprchlíky, kterým byla v rámci EU poskytnuta dočasná ochrana. Velkou většinu uprchlíků tvoří ženy a děti. Jejich zranitelná situace a podmínky jejich příchodu podstatně zvyšují riziko, že se mohou stát obětí obchodování s lidmi a vykořisťování. I přes velký počet uprchlíků z Ukrajiny (vydáno více než 400 tisíc víz dočasné ochrany), nebyl v České republice zatím identifikován a potvrzen žádný případ, kdy by se lidé prchající před ozbrojeným konfliktem na Ukrajině stali obětí obchodování s lidmi. Bylo však zjištěno několik porušení pracovního práva. V oblasti prevence obchodování s lidmi zareagovala Česká republika velmi rychle.

Oficiální informace byly, a i nadále jsou šířeny různými kanály. Každé ministerstvo má na svých webových stránkách k dispozici důležité informace také v ukrajinštině. Ministerstvo vnitra zřídilo informační linku pro ukrajinské uprchlíky.

Jsme stále ve vysoké pohotovosti a varujeme uprchlíky před riziky pachatelů a zločineckých sítí, které se mohou pokusit zneužít jejich zranitelnosti nebo je nalákat na příslib bezplatné dopravy, ubytování, zaměstnání nebo jiné formy pomoci.

Vláda ČR vyčlenila pro Ministerstvo vnitra dodatečné finanční prostředky potřebné na prevenci obchodování s lidmi a Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi. Program je tak připraven ochránit a poskytnout potřebné služby více obětem, než je tomu za běžné situace.

Koordinace preventivních aktivit proti obchodování s lidmi probíhá v rámci **Meziresortní koordinační skupiny pro boj proti obchodování s lidmi**, ve které jsou jak zástupci státních orgánů, tak zástupci nevládních organizací. Koordinační skupina vznikla také v rámci Konsorcia nevládních organizací pomáhajících migrantům v ČR.

Různé subjekty vytvořily několik preventivních materiálů, které jsou mnoha způsoby distribuovány přímo cílové skupině v České republice. Subjekty, které pracují s uprchlíky, jsou vyškoleny tak, aby byly schopny identifikovat případy a poskytovat pomoc. Potřebné informace jsou předávány jak na krajských asistenčních centrech pro uprchlíky, tak jsou distribuovány přímo v terénu. To se týká i materiálů a kampaní vytvořených Evropskou komisí či OBSE, které rovněž sdílíme a distribuujeme mezi cílovou skupinu.

Policie ČR zintenzivnila svou kriminální zpravodajskou činnost, monitoruje situaci, zaměřuje se na riziková místa a prověřuje všechna relevantní podezření, a to offline i online. Zástupci Policie ČR se pravidelně účastní online jednání v rámci EUROPOLU. Pravidelně se také setkávají se zástupci nevládních organizací. Školí dobrovolníky a sociální pracovníky nevládních organizací o riziku obchodování s lidmi.

K prevenci podvodů a trestných činů proti lidem prchajícím z Ukrajiny vytvořila Policie ČR preventivní materiály v podobě letáků, audio spotů či videospotů na obrazovky. Video spot dává konkrétní tipy Ukrajincům, kteří vstupují do EU a hledají úkryt. Materiály jsou distribuovány prostřednictvím policie. Ministerstvo vnitra materiál šířilo krajům a obcím prostřednictvím manažerů prevence kriminality, ale také dobrovolnickým organizacím.

Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra ve svých zařízeních, kde poskytuje ubytování uprchlíkům, zajišťuje pravidelnou přítomnost sociálních pracovníků Centra na podporu integrace cizinců, kteří poskytují ubytovaným osobám informační a poradenské služby. Všichni klienti jsou informováni, že veškeré služby k získání pobytového statusu, zdravotního pojištění, bankovních účtů a evidence na úřadu práce jsou bezplatné a finanční odměnu po nich požadují pouze podvodníci.

I díky těmto opatřením nebyla dosud potvrzena žádná oběť obchodování s lidmi z uprchlické vlny. Závěrem nutno dodat, že prevence a osvěta je standardní a nedílnou součástí bezpečnostní politiky České republiky prakticky ve všech jeho oblastech, obchod s lidmi nevyjímaje. Konkrétní aktivity:

Informace o rizicích obchodu s lidmi poskytuje Ministerstvo vnitra prostřednictvím samostatného webu, kde je zprostředkována celoevropsky využívaná preventivní kampaň OBSE. Doporučujeme rovněž videospot zpracovaný Evropskou komisí.

Pro účely práce pomáhajících složek a organizací v identifikaci možných obětí a pomoci jim Ministerstvo vnitra zveřejnilo českou verzi kampaně OBSE rovněž na webu určeném pro dobrovolníky a dobrovolnické organizace, které s pomocí Ministerstva vnitra rovněž poskytují uprchlíkům neocenitelnou pomoc.

Celá řada dalších užitečných informací, které svou povahou působí preventivně i v boji proti obchodování s lidmi, je pak dostupná na webu pomoci Ministerstva vnitra ukrajinským uprchlíkům. Potřebné informace mohou uprchlíci obdržet rovněž na bezplatné telefonní lince Ministerstva vnitra

+420 974 801 802 s provozní dobou: Po - Pá: 8:00 - 18:00. Mimo provozní dobu je zde virtuální asistentka Ministerstva vnitra.

Policie ČR ve vztahu k ukrajinským migrantům vyvinula celou řadu preventivně informačních aktivit, které jsou využitelné v různých etapách jejich integračního procesu, přičemž celkový přehled je vyvěšen na jejich webových stránkách.

K prevenci proti různým nelegálním zprostředkovatelům a podvodníkům, jejichž aktivity mohou vést až k obchodování s lidmi, k donucení poskytování sexuálních služeb, otrocké práci nebo jiné protiprávní činnosti byl vytvořen tento videospot.

Národní centrála proti organizovanému zločinu (NCOZ) jako specializovaná složka Policie ČR se kromě vlastní operativně pátrací činnosti věnuje také vzdělávacím aktivitám, a to jak vlastních příslušníků, tak zainteresovaných expertů, kteří se v rámci výkonu své působnosti mohou dostat do kontaktu s potenciálními oběti obchodu s lidmi, případně mohou těmto osobám poskytnout základní preventivní poradenství.

V roce 2022 byla ukončena opatření proti šíření nemoci Covid 19, která v uplynulých letech výrazně omezovala možnosti provádění preventivní činnosti a kontrolních akcí. V termínu 15.6. – 21.6.2022 proběhla kontrolní akce Action days, zaměřená na detekci případného pracovního vykořisťování především válečných uprchlíků z Ukrajiny. Akce byla provedena v rámci projektu THB EMPACT v uvedeném termínu na území členských států EU s multidisciplinárním přístupem. V ČR byla akce řízena pracovníky Odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace NCOZ SKPV P ČR. Ve spolupráci se specialisty z OOK KŘP hl. m. Prahy byla provedena dne 27. 04. 2022 kontrola nočních podniků, za účelem zjištění informací k možnému sexuálnímu vykořisťování ukrajinských žen, žádné oběti nebyly zjištěny. Ve spolupráci s kolegy OCP KŘP Ústeckého kraje a v součinnosti s pracovníky OIP v Ústí nad Labem proběhla dne 26. 09. 2022 kontrola provozoven hotelů a restaurací na teritoriu Ústeckého kraje, za účelem zjištění informací k možnému pracovnímu vykořisťování ukrajinských uprchlíků, žádné oběti THB nebyly zjištěny, pouze bylo zjištěno pochybení PO pracovních vztazích a věc řešena OIP. V menším rozsahu byly prováděny cílené kontroly s účastí menšího počtu subjektů, kdy tyto kontroly vyplývaly z požadavků jednotlivých trestních řízení, které byly v uvedeném období vedeny.

Orgány státní správy resortu MPSV působí preventivně proti obchodování s lidmi na území ČR i v zahraničí zejména prostřednictvím zvyšování povědomí veřejnosti o právech a povinnostech, o rizicích a možnostech řešení nepříznivých životních situací spojených se zaměstnáváním (i zahraničních pracovníků) v ČR. Děje se tak zejména pomocí internetových portálů: portálu MPSV/Úřadu práce České republiky (dále jen „ÚP ČR“), EURES (Evropských služeb zaměstnanosti), webové stránky Státního úřadu inspekce práce, webových stránek cizinci.cz, Podpora cizincům – Interaktivní mapa (praceveskerepublice.cz) apod. Webová stránka praceveskerepublice.cz byla v průběhu roku 2022 kompletně přeložena do ukrajinského jazyka. Spuštěn byla také mobilní aplikace Smart Migration.

Zástupci MPSV průběžně v roce 2022 poskytovali osobní i telefonické konzultace tazatelům, dále se aktivně zapojovali do on-line akcí, zejména seminářů a videokonferencí, v rámci kterých předávali odborné i široké veřejnosti aktuální informace v souvislosti s potenciálním výskytem nelegálního zaměstnávání cizinců na území ČR.

MPSV se ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem vnitra a Ministerstvem zahraničních věcí (případně také ve spolupráci se Svazem průmyslu a dopravy a Hospodářskou komorou) pořádaly regionální osvětové semináře ekonomické migrace pro zaměstnavatele, kteří plánují v ČR zaměstnávat cizince.

Po zahájení vojenské operace vojsk Ruské federace proti Ukrajině směřovaly veškeré snahy jak GŘ, tak EURES k zmírnění dopadů uprchlické krize a celkově pomoci Ukrajině v tomto komplikovaném období. Poradci EURES, včetně užšího realizačního týmu se aktivně podíleli na poskytování pomoci ukrajinským uprchlíkům, k těmto účelům byli využíváni především pro své jazykové znalosti a zkušenosti s prací se zahraničními klienty. Tyto činnosti byly následně legitimizovány aktivací směrnice o dočasné ochraně, která de jure předvedla držitele víz na dočasnou ochranu do jurisdikce EURES. Byli tedy postaveni na roveň občanům EU a jako takoví mohli využívat celého repertoáru služeb EURES, vyjma zprostředkování práce v zahraničí.

Nad rámec výše uvedeného probíhalo běžné poskytování služeb EURES, a to bez větších komplikací. Poradci se účastnili poradenských dnů, měli přednášky ve školách a dalších

zařízeních, účastnili se pracovních veletrhů, a to jak domácích, tak zahraničních. Většina pracovních veletrhů se postupně vracela do on-site, tedy podoby za fyzické účasti návštěvníků.

V oblasti vzdělávání se realizační tým EURES účastnil jazykové výuky, která začala v květnu, dále se poradci a další členové realizačního týmu účastnili školení, jak domácích, tak evropských. Školení probíhala ve fyzické, nebo online formě.

Problematikou nelegální práce se zabýval rovněž výzkumný projekt Výzkumného ústavu bezpečnosti práce, v. v. i., ve spolupráci s Ústavem státu a práva Akademie věd ČR, v. v. i. v letech 2020–2022, jež byl zadán ministerstvem.

V rámci tohoto projektu vznikly webové stránky:

Práce cizinců v České republice

Práce občanů EU v České republice

V rámci těchto stránek, které jsou k dispozici ve více jazykových mutacích, jsou cizinci interaktivní formou prostřednictvím rozklikávacích odkazů seznámeni s problematikou nelegální práce v ČR a jak pracovat legálně a rovněž i s pracovní právními podmínkami v ČR.

V rámci tohoto projektu vznikl i audiopodcast a videospot, který s danou problematikou seznamuje:

PODCAST Nelegální práce cizinců a pracovní úrazy v ČR

VIDEO SPOT Příběh Vitaliye - následky pracovního úrazu pro nelegálního pracovníka

IOM Česká republika spustila 2. května 2022 provoz informační linky 800 050 749 pro osoby, které přicestovaly na území ČR v souvislosti s invazí Ruské federace na Ukrajinu. Tato infolinka je v provozu každý pracovní den od 9 do 17 hodin a informační služby jsou dostupné v ukrajinském, anglickém, českém i ruském jazyce. Pracovníci IOM zvyšují informovat klientů o pracovní právních otázkách, asistují klientům při ověřování zaměstnavatelů i agentur práce a celkově tak zajišťují prevenci možného pracovního vykořisťování. Na FB stránce IOM proběhla série pracovní právních postů, které lze označit za preventivní v kontextu vykořisťování na trhu práce. Vzniklo rovněž animované instruktážní video upozorňující na riziko pracovního vykořisťování.

Ve spolupráci se ZÚ Filipín v ČR uspořádalo IOM Praha v roce 2022 přednášku pro cca 100 příslušníků filipínské diaspory v ČR na téma prevence obchodování s lidmi a vykořisťování.

La Strada Česká republika, o.p.s. pravidelně zveřejňuje příspěvky na své Facebookové stránce La Strady pro osoby prchající před válkou na Ukrajině s kontakty a informacemi směřujícími k prevenci jejich vykořisťování a obchodování na území ČR. Součástí je i série bezpečnostních tipů v rámci prevence obchodování s lidmi v ukrajinském jazyce, při hledání práce spojené s ubytováním (cíleno především na ženy – uprchlice) či Manuál pro dobrovolníky pracující s uprchlíky z Ukrajiny. La Strada je rovněž součástí Konsorcia nevládních organizací pracujících s migranty v ČR, která vytvořila na webu centrální místo pro nabízení pomoci „Pomáhej Ukrajině“, kde lze nejen nabízet a poptávat potřebnou pomoc v mnoha formách, ale lze zde najít i aktuální důležité informace. Spolupracovala na vytvoření preventivního spotu pro KACPU v rámci celé ČR.

V roce 2022 pokračovala realizace projektu Hidden at Work – Pracovní a sexuální vykořisťování a obtěžování žen v (soukromé) pracovní sféře. Tento projekt je koordinován členskou organizací LSI FairWork v Nizozemsku a je realizován společně s LEFÖ IBF v 28 Rakousku, La Strada Česká republika a La Strada International. Projekt je financován z programu Evropské komise „Práva, rovnost a občanství“. Tento projekt si klade za cíl (online i off-line) zvyšovat povědomí a oslovovat ženy pracující ve skrytých a obtížně dostupných prostředích, včetně žen, které jsou v neregulárním postavení. Na podzim roku 2022 proběhly celkem 3 webináře – 2x v jazykové kombinaci anglický jazyk a Tagalog a 1x v ruském a ukrajinském jazyce. Webináře byly určeny pro pracovníce v domácnostech a zaměřovaly se zejména na poskytnutí základních informací o právech a povinnostech v oblasti pracovního práva a o rizikových situacích, které mohou při práci v domácnostech nastat, a jak se jim vyhnout, případně kde hledat pomoc při jejich řešení.

V neposlední řadě La Strada organizuje celou řadu školení pro pracovníky pomáhající uprchlíkům, sama realizuje preventivní aktivity přímo v terénu, otevřela nový azylový byt pro matky – uprchlice s dětmi a rozšířila svou SOS linku La Strady 222 71 71 71, 800 077 777 (bezplatné volání) na 5 dnů v týdnu rovněž v ukrajinském i ruském jazyce.

Arcidiecézní charita Praha se i v roce 2022 zabývala v Projektu Magdala podporu ženských obětí obchodování nebo domácího násilí. V roce 2022 se uskutečnila přednášková a vzdělávací činnost pracovníků terénního týmu zaměřeného na sensibilizaci a prevenci obchodování s lidmi:

18. 3. 2022 přednáška Týn nad Vltavou (spolek POMOC)

3. 11. 2022 - přednáška ve Výchovném ústavu pro dívky - Velké Meziříčí

4. 11. 2022 - 2x přednáška na Katolickém gymnáziu ve Třebíči

Při realizaci programů ekonomické migrace jsou aktivní součástí zástupci podnikatelských svazů. Zástupci zaměstnavatelů a podnikatelů jsou také stálými členy Národního kontaktního místa ("NKM") pro implementaci Směrnice pro nadnárodní podniky, která obsahuje doporučení pro podniky ohledně odpovědného podnikatelského chování. NKM pravidelně propaguje principy odpovědného podnikatelského chování, mezi něž samozřejmě patří respektování lidských práv.

23. Please describe the measures taken in your country to prevent trafficking for forced labour or services, *inter alia*, by means of labour inspection and labour administration, monitoring of recruitment and temporary work agencies, and monitoring of supply chains.

V průběhu roku 2022 proběhla dvě zasedání Meziřezortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání. První se konalo dne 11. 4. 2022 (v celkovém pořadí druhé). Hlavními tématy bylo zhodnocení aktuálního dění na Ukrajině a jejího vlivu na problematiku nelegálního zaměstnávání a shrnutí dosavadní činnosti jednotlivých pracovních skupin.

Druhé zasedání proběhlo dne 14. 12. 2022, kdy byla řešena zejména otázka veřejného seznamu nelegálně zaměstnávajících zaměstnavatelů a odpovědnosti za nelegální zaměstnávání ze strany subdodavatelů. Taktéž byla shrnuta aktuální situace související s válkou na Ukrajině.

Dne 14. 6. 2022 se konalo jednání stálé pracovní skupiny k problematice zaměstnávání cizinců, které se věnovalo dopadu války na Ukrajině na český trh práce a zaměstnávání cizinců. Dále byly představeny projekty rozvoje zahraniční zaměstnanosti a projekt posílení kontrolní činnosti nelegálního zaměstnávání (tento projekt však bohužel v roce 2023 nebude realizován). Zástupci MPSV hovořili také o vytvoření institutu spolehlivého/uznaného zaměstnavatele a zavedení bodového systému preferenční migrace a souvisejících legislativních změnách.

Dne 6. 10. 2022 proběhlo jednání stálé pracovní skupiny pracovní skupiny k problematice nelegální práce, které se věnovalo tématu veřejného seznamu nelegálně zaměstnávajících zaměstnavatelů a odpovědnosti za nelegální práci v rámci subdodavatelského řetězce. Dne 6. 10. 2022 proběhlo také jednání stálé pracovní skupiny k problematice agenturního zaměstnávání a zastřené zprostředkování zaměstnání. Na jednání byla projednávána zejména chystaná novela zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a dalších souvisejících zákonů, která má dopad na i na oblast nelegálního zaměstnávání.

Dne 6. 12. 2022 bylo uspořádáno v roce 2022 druhé jednání stálé pracovní skupiny k problematice zaměstnávání cizinců. Byl zde představen návrh reformy pracovní migrace, konkrétně přehled dopadů regulace a harmonogram příprav. Dále byly účastníkům jednání poskytnuty informace o zahájení realizace projektu EURES+3Z a informace o kampani pro prevenci nelegálního zaměstnávání osob s dočasnou ochranou.

Kontroly agentur práce a zastřené zprostředkování zaměstnání jsou dlouhodobě řazeny mezi hlavní kontrolní oblasti orgánů inspekce práce.

Výkon kontrolní činnosti byl podpořen přijetím novely zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, kterou byl, s účinností od 2.8.2021, přešůvek zastřené zprostředkování zaměstnání rozšířen i o jeho umožnění. Nově je tak možné postihovat i uživatele, kteří pracovní sílu využívají. Pokud zastřené zprostředkování zaměstnání umožnila fyzická osoba, může jí být uložena pokuta až do výše 5 000 000 Kč, pokud tuto činnost umožnila právnická nebo podnikající fyzická osoba, může jí být uložena pokuta za přešůvek v rozmezí 50 000 až 10 000 000 Kč.

V roce 2022 provedl Státní úřad inspekce práce celkem 302 kontrol přímo zaměřených na oblast zastřené zprostředkování zaměstnání. Kontroly byly provedeny u 294 podnikatelských subjektů, přičemž se jednalo o 288 právnických osob a ve 6 případech o podnikající fyzické osoby. Porušení právních předpisů bylo zjištěno při 242 kontrolách, a v rámci těchto kontrol bylo zastřené zprostředkování zjištěno u 131 podnikatelských subjektů. Kromě toho bylo zastřené zprostředkování zjištěno u dalších 128 zaměstnavatelů, a to v rámci kontrol, které byly primárně zaměřeny na jinou kontrolní oblast.

Celkem tedy bylo zastřené zprostředkování zaměstnání odhaleno u 259 podnikatelských subjektů a od data účinnosti nové právní úpravy zákona o zaměstnanosti, tj. od 2.8.2021, bylo rovněž odhaleno 126 podnikatelských subjektů, které výkon zastřené zprostředkování zaměstnání umožnily.

Za přešůpek zastřehného zprostředkování zaměstnání bylo v roce 2022 uloženo celkem 128 pokut v souhrnné výši 67 957 000 Kč.

Orgány inspekce práce v roce 2022 provedly u agentur práce celkem 140 kontrol zaměřených na plnění zákonných podmínek agenturního zaměstnávání a zprostředkování zaměstnání a při nich odhalily 325 porušení právních předpisů upravujících pravidla agenturního zaměstnávání (zákoník práce a zákon o zaměstnanosti). Současne s kontrolami agentur práce byly tyto ve vybraných případech prováděny současně u jejich uživatelů. V roce 2022 bylo dokončeno celkem 63 kontrol u uživatelů, přičemž bylo odhaleno celkem 55 porušení zákoníku práce. Tato porušení byla zjištěna u 27 kontrol.

U agentur práce provedly orgány inspekce práce v roce 2022 také dalších 426 kontrol, které byly primárně zaměřené na jinou kontrolní oblast nebo byly realizovány na základě přijatých podnětů ke kontrole.

V roce 2022 uložily orgány inspekce práce agenturám práce celkem 518 pokut v celkové výši 19 097 500 Kč. Kromě peněžitých trestů bylo agenturám práce na základě podnětů od ÚP ČR uloženo celkem 57 správních trestů formou napomenutí.

Border measures (Article 7)

24. Please describe the specific measures taken in your country to strengthen the capacities of border guards to prevent and combat THB, in particular as regards:

- a. identification of possible victims of THB in the context of border control;
- b. identification of possible perpetrators of THB offences;
- c. gathering of first-line information from victims and perpetrators;

Nastavení postupů v rámci policie stanoví, že veškeré informace jsou finálně zpracovávány pracovníky SKPV a NCOZ. Neboť při jakémkoliv náznaku či naplnění identifikátorů, že by se mohlo jednat o obchodování s lidmi, jsou tito pracovníci kontaktováni a dále je postupováno dle jejich požadavků a následně jsou jim veškeré informace postoupeny k dalšími využití.

- d- identification of vulnerable persons in need of international protection among possible victims of trafficking.

K písm. a), b) d)

Je nadále navyšováno a zlepšováno vybavení policistů, jejich odbornost a v rámci zjišťovaných informací o trendech a možných rizicích jsou vyhlášována opatření na jednotlivých úsecích vnitřních státních hranic, kam jsou dle potřeby přesouvány hlídky a to z celé ČR. Vždy tak, aby byly plně pokryty a naplněny požadavky daného opatření – kontroly.

25. What measures have been taken to ensure that the personnel employed by commercial carriers, including airline attendants and staff working on other means of transportation by land and sea, are able to detect possible victims of THB and inform relevant bodies in due course?

Problematikou pašování lidí a obchodování s lidmi se zabývá zejména oblast civilního letectví a je to jedna z důležitých oblastí politiky Mezinárodní organizace pro civilní letectví (ICAO). Problematika je pokryta v Annexu 9 ICAO, do českého právního řádu implementována jako „Předpis L 9“

(viz [Předpisy — AIM — ŘLP ČR \(rlp.cz\)](#) . Obchodování s lidmi řeší následující doporučení:

8.49 Smluvní státy by měly přijmout opatření, která zajišťují, že zavedené postupy týkající se boje proti obchodování s lidmi jsou založeny na komplexní strategii a zahrnují jasné definování systémů hlášení a stanovení souvisejících kontaktních míst příslušných orgánů pro provozovatele letiště a letadel. Poznámka: Mezi klíčové prvky, které je třeba začlenit do komplexní strategie pro boj proti obchodování s lidmi, patří: zákony, vedení, zásady, protokoly hlášení a mechanismy reakce, partnerství, školení, informovanost veřejnosti, sběr dat, sdílení informací a podpora obětí a přeživších. Tyto klíčové prvky by měly být v co největší míře založeny na přístupu zaměřeném na oběť a informovaném o traumatu. Další pokyny ohledně vytváření komplexní strategie, včetně příkladů, lze nalézt v dokumentu ICAO Doc 10171; a

8.50 Smluvní státy by měly přijmout opatření, aby zaměstnanci provozovatelů letišť a letadel, kteří přijdou do přímého kontaktu s cestujícími, byli proškoleni v problematice obchodování s lidmi. Zástupci leteckých dopravců a provozovatelů letišť byli na výše uvedená doporučení upozorněni na zasedání Národního facilitačního výboru dne 19.5.2022.

Problematiku řeší rovněž nevládní mezinárodní organizace, a to Mezinárodní sdružení leteckých dopravců (IATA) a Mezinárodní rada letišť (ACI).

Na webových stránkách IATA je přímo e – learningový kurz k obchodování s lidmi: „IATA - Human Trafficking Awareness“ (e-learning). Oba významní letečtí dopravci ČR - ČSA a.s. a Smartwings a.s. - jsou členy IATA. Letečtí dopravci mají danou problematiku zahrnutou ve školících plánech pro piloty a palubní posádky.

ACI publikovala v roce 2019 příručku „Combatting Human Trafficking“. V této příručce jsou uvedeny příklady činností, které letiště vyvíjejí v boji proti obchodování s lidmi. Předkládá informace a materiály, které mohou využít provozovatelé letišť k posílení společného úsilí v oblasti informovanosti, školení a předávání zpráv. Letiště Praha a.s. je členem ACI-Europe. Pracovníci pozemního odbavení společnosti Menzies Aviation působící na Letišti Praha jsou s danou problematikou seznámeni v rámci vstupního školení, potom ještě následovně absolvují zaměstnanci samostatné školení na téma „Anti-slavery and human trafficking“.

V dohledné době se očekává spuštění systémů EU – Systému vstupu/výstupu (EES) a Evropského systému pro cestovní informace a povolení (ETIAS). Dopravci budou mít zákonnou povinnost dotazovat se do systémů (EES - letecký dopravce, ETIAS - letecký a autobusový dopravce), zda cestující splňuje podmínky vstupu na území EU. Odkazy na informace k systému vč. informace pro dopravce jsou k dispozici mimo jiné i na stránkách Ministerstva dopravy [Ministerstvo dopravy ČR - Životní situace \(mdcr.cz\)](http://Ministerstvo dopravy ČR - Životní situace (mdcr.cz)).

V oblasti mezinárodní kamionové dopravy sdílelo Sdružení automobilových dopravců ČESMAD BOHEMIA informaci o kampani belgického sdružení proti obchodování s lidmi, jejímž cílem je informovat, jak cizí osoby vnikají do vozidel. Součástí kampaně je brožura „Nedej šanci pašerákům lidí!“ (typy pro řidiče kamionové dopravy), v různých jazycích včetně češtiny.

26. What measures have been taken to promote co-operation between border control agencies as regards the establishment and maintenance of direct channels of communication? How have these channels been used for detecting transnational THB? Please provide examples of cases in which these channels were used and any difficulties encountered by border control agencies in this context.

V rámci Cizinecké policie je vytvořeno Národní situační centrum ochrany hranic 27/7, toto slouží pro rychlou výměnu informací a to i s dalšími orgány. Zjišťuje jednotnou výměnu informací mezi celní správou, policií, Národním koordinačním centrem a agenturou FRONTEX. Zajišťuje i nepřetržitou výměnu informací na mezinárodní úrovni a koordinuje bezpečnostní opatření s členskými státy EU.

Dochází i k využívání vysílaných pracovníků Policie do zahraničí jako styčných důstojníků, kteří působí v zahraničí při zastupitelských úřadech ČR, při bezpečnostních sborech jiných států a při mezinárodních organizacích a podle věcné působnosti jsou rozděleni do 3 kategorií:

- styční důstojníci pro mezinárodní policejní spolupráce
- experti pro migraci a a doklady
- národní experti policie

Dále jsou provozována společná centra policejní spolupráce se sousedními státy (s Německem, Rakouskem, Polskem a Slovenskem), pro rychlou a operativní spolupráci.

NCOZ v rámci spolupráce mezi orgány hraniční kontroly velmi úzce spolupracuje a využívá jednotlivé Odbory cizinecké policie na Krajských ředitelstvích policie ČR a mezinárodních letišťích v ČR, v Praze spolupracuje přímo s pracovníky cizinecké policie na Ředitelství služby cizinecké policie. Dále je funkční bilaterální spolupráce prostřednictvím Odboru operativní spolupráce Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci Policejního prezidia PČR, kde se sdílí informace zabezpečeným kanálem SIENA přes EUROPOL do jednotlivých členských států. Dále jsou využívány na hranicích tzv. Společná centra (spolupráce s okolními státy Německo, Polsko,

Slovensko a Rakousko) a v neposlední řadě jsou využívány pro okamžitou operativní výměnu informací tzv. osobní kontakty s partnerskými útvary v zahraničí.

Identification of the victims (Article 10)

27. Is there a national referral mechanism (NRM) or an equivalent system for identification and referral to assistance of victims of trafficking, both nationals and foreigners, for any form of exploitation? If so, please specify the bodies involved in it and their responsibilities. If an NRM existed in your country at the time of the first evaluation, please indicate any changes that have been made to it in the meantime.

Ano, v ČR je již dlouho zaveden národní referenční mechanismus, který byl aktualizován Metodickým návodem č. 4 prvního náměstka ministra vnitra pro řízení sekce vnitřní bezpečnosti a policejního vzdělávání ze dne 14. prosince 2022 k fungování Programu MV ČR na podporu a ochranu obětí obchodování s lidmi a jeho institucionálnímu zabezpečení byl zveřejněn ve Věstníku MV částka 102/2022 (dále jen „metodický návod“). Změny metodického návodu se týkají zejména rozšíření okruhu subjektů, které mohou pravděpodobnou obětí obchodování s lidmi do Programu zařadit, přičemž se nově jedná o Správu uprchlických zařízení Ministerstva vnitra. Jedná se o subjekt, jenž se může dostat do přímého kontaktu s obchodovanou osobou, která bude potřebovat zajistit pomoc a podporu. Dále na základě Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí došlo ke změně, kdy obětí obchodování s lidmi není z Programu vyřazena, jakmile soud pravomocně rozhodne o tom, že se stala obětí obchodování s lidmi, ale v případech, kdy je odkázána na občanskoprávní řízení o náhradě škody, zůstává v Programu.

Směrnice totiž mimo jiné ukládá přijmout opatření nezbytná k zajištění toho, aby před zahájením trestního řízení, v jeho průběhu a přiměřenou dobu po jeho skončení byla obětem poskytnuta pomoc a podpora. Touto změnou je tak obětem zajištěna právní pomoc i po skončení trestního řízení a zvyšuje se tak možnost získání náhrady škody. Stejně tak je právní pomoc poskytována oběti, která se rozhodne pro dobrovolný návrat do země původu nebo pokud sama natrvalo opustila území České republiky. Tato právní pomoc je poskytována za podmínky, že v její věci probíhá trestní řízení a oběti byly tyto služby do té doby tímto způsobem poskytovány. K mírné úpravě došlo v rámci lhůty na rozmyšlenou. Stále má pravděpodobná obětí zařazena do Programu právo využít lhůty 60 dnů na rozmyšlenou, zda chce spolupracovat s policií či nikoliv. Není nikterak omezen přístup zaměřený na práva a potřeby obětí. Policie však nově dostane ihned po obdržení žádosti o zařazení základní informace o oběti v rozsahu jméno, příjmení a datum narození za účelem jejího ztotožnění a zajištění bezpečnosti všech subjektů Programu i dalších pravděpodobných obětí využívajících jeho služeb. Policie vyčká na rozhodnutí oběti o spolupráci a až poté ji bude kontaktovat.

Další úprava byla provedena u vstupního prohlášení tak, aby informace získávané od jednotlivých subjektů byly jednotné. Vstupní prohlášení bylo uvedeno do souladu s legislativou v oblasti ochrany osobních údajů. V textu byly provedeny též další změny (nad rámec výše uvedených) technického charakteru, sloužící ke zlepšení systematičnosti a logické provázanosti celého textu i dílčí úpravy reagující na potřeby praxe (potřeba jasně definovat postup, subjekt či rozhodnou dobu pro danou věc). Do národního referenčního mechanismu jsou zapojeny následující orgány upravují čl. 11 – 17 metodického návodu:

První náměstek ministra vnitra:

- a) k zajištění fungování Programu a ke koordinaci činností uzavírá a podle potřeby aktualizuje smlouvy o poskytování služeb (či jinou formu smlouvy o spolupráci) s nestátními neziskovými organizacemi zapojenými do prevence obchodování s lidmi a pomoci obětem,
- b) schvaluje potřebné změny ve fungování Programu.

Odbor prevence kriminality:

- a) zajišťuje zařazení nebo vyřazení obětí v rámci Programu,

- b) připravuje podklady pro prvního náměstka ministra vnitra při plnění úkolů podle čl. 11,
- c) vede evidenci obětí zařazených do Programu a zajišťuje ochranu osobních údajů) obětí na pracovišti odboru prevence kriminality,
- d) analyzuje efektivitu fungování Programu a navrhuje prvnímu náměstkovi ministra vnitra potřebné změny,
- e) koordinuje postup subjektů Programu při práci s obětí.

Krajské ředitelství a Národní centrála proti organizovanému zločinu plní úkoly v rámci Programu stanovené interním aktem řízení policejního prezidenta).

Spolupracující nezisková organizace:

- a) přijímá do svých služeb oběť a poskytuje oběti zařazené do Programu služby podle čl. 8,
- b) zprostředkuje kontakt oběti s krajským ředitelstvím nebo Národní centrálou proti organizovanému zločinu, jakmile se oběť rozhodne spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení, a o rozhodnutí informuje odbor prevence kriminality,
- c) bez zbytečného odkladu informuje odbor prevence kriminality, krajské ředitelství nebo Národní centrálu proti organizovanému zločinu o všech závažných skutečnostech týkajících se oběti zařazené do Programu, zejména o skutečnostech uvedených v čl. 10 odst. 1,
- d) průběžně konzultuje s odborem prevence kriminality, krajským ředitelstvím nebo Národní centrálou proti organizovanému zločinu další postup práce s obětí,
- e) pomáhá oběti uvedené v čl. 2 písm. c) bodě 1 nebo 2 s úpravou pobytu na území České republiky,
- f) spolupracuje v případě potřeby s jinými nestátními neziskovými organizacemi.

Mezinárodní organizace pro migraci Praha:

- a) připravuje dobrovolný návrat oběti do země původu, a pokud je to možné, i její následnou sociální reintegraci pomocí svých misí v zahraničí,
- b) realizuje dobrovolný návrat oběti do země původu,
- c) spolupracuje se spolupracující neziskovou organizací.

Na prevenci v oblasti obchodování s lidmi a pomoci obětem obchodování s lidmi se podílejí i jiné nestátní neziskové organizace, s nimiž Ministerstvo vnitra neuzavřelo smlouvu o poskytování služeb. Jejich seznam se zveřejňuje na internetových stránkách Ministerstva vnitra: v sekci „O nás“ části „Bezpečnostní politika“ rubrice „Dokumenty - Kriminalita“ článku „Obchod s lidmi - Kontakty“.

Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra se v rámci své činnosti podílí na identifikaci obětí a navrhuje jejich zařazení do Programu.

28. Are there any formalised indicators for the identification of victims of THB for different forms of exploitation and how is their use by different professionals ensured in practice in your country?

Formalizované indikátory pro identifikaci obětí jsou vytvořeny. Jsou prezentovány v rámci vzdělávání pracovníků, povinných seznamování se s informacemi v rámci oběžníků a distribuce příruček a tištěných materiálů. Materiály jsou zpracovávány a distribuovány jednak pro policisty, kde jsou základní informace, shrnutí dané problematiky, identifikátory a možná rizika spojená s problematikou obchodování s lidmi, nastavení postupů a přímé kontakty na zodpovědné pracoviště PČR.

Dále jsou prezentovány a distribuovány informativní materiály pro veřejnost se zaměřením nejen na oběti, ale i na široké okolí. Materiály jsou distribuovány v rámci celé PČR (záchytná zařízení, přijímací střediska, jednotlivá oddělení Policie) tak i na zastupitelské úřady ČR v zahraničí a dále do různých center pomoci a podpory prostřednictvím neziskových organizací participujících na Programu na podporu a ochranu obětí obchodování s lidmi.

Policie ČR disponuje metodikou Identifikace zvláště zranitelných obětí, kam oběti obchodování s lidmi patří. Metodika je široce využívána jak v rámci základních vzdělávacích programů pro

budoucí policisty, tak v rámci specializovaných školení pro stávající příslušníky všech relevantních policejních útvarů. Nadto je metodika všem policistům dostupná v elektronické formě.

Pro zvlášť zranitelné oběti metodika uvádí určité indikátory, které mohou vést k závěru, že se jedná o oběť obchodování s lidmi:

- *jizvy od pořezání na těle,*
- *oblečení, které neodpovídá postavení osoby,*
- *neschopnost vysvětlit, proč u sebe oběť nemá doklady, neúplné a nahodilé informace o cestování,*
- *počet dětí narozených v krátkém čase po sobě,*
- *neochota hovořit např. o věku, nespolupráce, neschopnost sdělit místo pobytu,*
- *nedůvěřivost vůči okolí,*
- *nesrozumitelná a nesouvislá mluva, přeskokování z jednoho tématu na druhé,*
- *projevování vděčnosti či rozpačitosti v návaznosti na příjemné zacházení.*

Orgány inspekce práce mají k dispozici materiál, vydaný MV ČR Obchodování s lidmi; příručka pro pomoc obětem. Tento materiál obsahuje formy vykořisťování, charakteristiky ohrožených osob, jejich způsoby rozpoznání a dále formy pomoci těmto osobám. Uvedený materiál je základní pomůckou pro inspektory posuzování možných znaků obchodování s lidmi.

Dále je MV ČR každoročně vydávána Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice, která odkazuje na intranetové stránky Oddělení analýzy rizik Ředitelství cizinecké policie, kde jsou zveřejněny indikátory a rizikové profily obětí obchodu s lidmi, které jsou pravidelně zpracovány Frontexem v příručce „Handbook on Risk Profiles on Trafficking in Human Beings) a které jsou relevantní pro Českou republiku (občané Nigérie, Vietnamu, Ukrajiny, Ruska). Státní úřad inspekce práce každoročně do této zprávy rovněž přispívá. Jde zejména o informace o výsledcích kontrolní činnosti z oblastí nelegální zaměstnávání cizinců a zastřeného zprostředkování zaměstnání, které jsou nejčastěji vystaveny riziku obchodování s lidmi či pracovnímu vykořisťování.

29. What is considered as "reasonable grounds" to believe that a person is a victim of THB and which bodies have competence to identify victims upon "reasonable grounds"? Please provide examples from practice.

Dle obecné zásady presumpce statusu oběti je třeba za oběť považovat každou osobu, která se cítí být obětí spáchaného trestného činu, nevyjde-li najevo opak nebo nejde-li zcela zjevně o zneužití postavení oběti (§ 3 zák. č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů). Formální identifikaci vykonává Policie ČR při prvním kontaktu s obětí. Avšak i v rámci migračních orgánů a pracovních orgánů existuje zvláštní výcvik pro rozpoznání této specifické skupiny obětí. Pro potřeby Policie ČR byla v roce 2021 vytvořena výše zmíněná Metodika identifikace obětí trestných činů, která má usnadnit činnost Policie při identifikaci obětí a jejich potřeb. Specifické zaměření metodiky je rovněž na zvlášť zranitelné oběti, mezi které se řadí per se oběti trestného činu obchodování s lidmi (§ 2 zák. č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů).

Metodika dále uvádí specifika těchto obětí, kdy pachatelé vyhrožují oběti, izolují ji od okolí, využívají její závislosti, snaží se ji oslabit fyzicky či psychicky, drží oběť „v šachu“, a také určité postupy pro policejní taktiku.

30. What measures are taken in your country to encourage self-identification of victims of THB?

Jedná se o celou řadu preventivně osvětové činnosti, kde krom internetových stránek v různých jazykových mutacích jsou k dispozici i různé letáky, specificky zaměřené na informace o sexuálním a pracovním vykořisťování. Tyto letáky jsou dále osobně distribuovány ze strany NNO v rámci terénní práce vytipovaným ohroženým cílovým skupinám (samozřejmě vždy s uvedením konkrétních nabídky pomoci). Nutno dodat, že se jedná o zcela standardní činnost podporovaných NNO zabývajících se touto problematikou. Nadto byla v roce 2022 vytvořena speciální karta – „Indikátory možného obchodování s lidmi“, které byla široce roz distribuována mezi zainteresované

profesní skupiny, které mohou přijít do kontaktu s potenciálními oběťmi obchodování s lidmi. Dále se ČR v rámci aktivit spojených s uprchlickou krizí zapojila do kampaně OBSE „Be Safe“, jejíž součástí je i nástroj na sebeidentifikaci oběti trestné činnosti.

31. What measures are taken in your country to identify victims of THB during the examination of asylum applications and during return of persons whose applications are rejected? How is communication ensured between the authorities responsible for identification of victims of trafficking and immigration and asylum authorities when there are reasonable grounds to believe that a person who is irregularly staying in the country is a victim of trafficking?

V rámci posuzování žádostí o mezinárodní ochranu, stejně jako při žádosti o dobrovolný návrat jsou s cizinci vedeny pohovory, jejichž součástí také otázky směřující k vyjasnění historie pobytu dotčeného cizince na území České republiky, jeho důvody k migraci z domovské země a užití způsoby migrace. Cílem těchto zkoumání je, mimo jiné, včasné odhalení indikátorů signalizujících možné obchodování dotčeného cizince.

Kromě standardních pohovorů v rámci řízení o mezinárodní ochraně a eventuálně návratového procesu jsou žadatelé o mezinárodní ochranu v neformálním kontaktu se specializovanými sociálními pracovníky, kteří jsou rovněž součástí standardní komunikační sítě v podobě Národního referenčního mechanismu a Programu na podporu a ochranu obětí obchodování s lidmi.

Komunikace je zajištěna v rámci Národního referenčního mechanismu. Mezi aktivní aktéry, kteří se podílejí na identifikaci pravděpodobných obětí obchodování s lidmi, patří různé součásti Ministerstva vnitra, včetně těch, které jsou odpovědné za přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (Správa uprchlických zařízení) a řízení o mezinárodní ochraně (odbor azylové a migrační politiky). V rámci přijímacích procedur probíhá screening žadatelů, jehož cílem je včasná identifikace možných obětí jednání, které by mohlo naplňovat skutkovou podstatu trestného činu obchodování s lidmi.

V případě signalizace podezření na obchodování s lidmi, je osobě, která by mohla být obětí, zajištěn kontakt se sociálními pracovníky, psychologická podpora a jsou vyrozuměny orgány činné v trestním řízení. Veškeré mechanismy komunikace a přijímaných opatření mají standardní formu a jsou propojené s národním Programem na podporu a ochranu obětí obchodování.

Posouzení zranitelnosti (včetně obchodování s lidmi) je standardní procedura Mezinárodní organizace pro migraci (IOM), která probíhá před každým asistovaným dobrovolným návratem. V rámci Národního referenčního rámce pro obchodování s lidmi jsou identifikované oběti odkazovány na Program na podporu a ochranu obětí obchodování s lidmi.

Protection of private life (Article 11)

32. What measures are taken by relevant professionals to protect the confidentiality of information and protect the personal life and identity of victims of THB, including as regards storing of their personal data? Are there any conflicts of interest between professional ethics, on the one hand, and the obligation to report an offence, on the other hand? If so, how are these conflicts resolved in practice?

V této oblasti neshledáváme žádné závažnější problémy. Máme řádně transponovány všechny relevantní unijní předpisy v oblasti ochrany osobních údajů i např. výkonu sociální práce, včetně souvisejících opatření, které zajistily jejich náležitou aplikaci v praxi. Jsou tudíž zcela jasně dané hranice mezi zachováním důvěrnosti sdělených informací a povinností oznámit trestnou činnost. Tato pravidla jsou všeobecně platná a závazná. A samozřejmě jsou promítnuta i ve velmi podrobné formě do Programu MV.

La Strada Česká republika poskytuje sociální služby v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který ukládá všem pracovníkům v sociálních službách mlčenlivost podle § 100 tohoto zákona. Organizace shromažďuje a zpracovává osobní údaje, včetně citlivých osobních

údajů, týkající se osob, kterým jsou poskytovány sociální služby, v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů, a ve smyslu nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679.

Pracovníci La Strady jsou povinni respektovat právo klienta na soukromí a důvěrnost komunikace. Pracovníci jsou povinni využívat informace, které od klienta obdrží, k co nejefektivnějšímu přizpůsobení formy služeb a pomoci. Bez souhlasu klienta nesdělí informace o klientovi třetí osobě. Tato povinná mlčenlivost platí i po ukončení vztahu s klientem a dokonce i po odchodu pracovníka z organizace.

Při prvním kontaktu s potenciálním klientem/osobou, která se stala obětí obchodování, může jednat anonymně a rozhodnout se, zda má zájem o zapojení do služeb organizace La Strada. Při vstupu do služeb potenciální klient/trafikovaná osoba podepíše souhlas se zpracováním osobních údajů a smlouvu s organizací, která popisuje, jak je s citlivými údaji klienta nakládáno.

Pokud je předpokládána obchodovaná osoba identifikována organizací La Strada, organizace ji/ho informuje o svém mandátu a nabídne jí/mu možnost vstoupit do Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi a informuje ji/ho o jejích/jeho právech a možnostech v rámci programu a o povinnostech, které z toho vyplývají. Poté La Strada informuje oddělení prevence kriminality o vyjádřeném přání oběti obchodování s lidmi vstoupit do Programu. Při vstupu do Programu klient podepíše vstupní prohlášení a souhlas s poskytováním informací oddělení prevence kriminality v rozsahu nezbytném pro zajištění efektivního fungování Programu.

Program La Strada má jasně definovaná práva a povinnosti v souvislosti s oznamováním a prevencí trestného činu obchodování s lidmi. Situace, kdy může dojít ke střetu zájmů mezi profesní etikou na jedné straně a povinností oznámit trestný čin na straně druhé, jsou součástí školení pracovníků organizace. Všechny situace v praxi, kdy je La Strada povinna oznámit trestný čin/kriminalitu, jsou konzultovány s vedoucími pracovníky a přímo s ředitelem La Strady a jsou realizovány prostřednictvím speciálního útvaru Národní centrály boje proti organizovanému zločinu.

Assistance to victims (Article 12)

33. When assistance to victims is provided by non-state actors, how do your country's authorities ensure compliance with the obligations under Article 12 of the Convention, in particular when it comes to:

- a. funding;
- b. victim's safety and protection;
- c. standards of assistance and their implementation in practice;
- d. access to medical treatment, psychological assistance, counselling and information;
- e. translation and interpretation, where appropriate?

a. financování;

Ministerstvo vnitra je garantem „Programu MV ČR na podporu a ochranu obětí obchodování s lidmi“, k jehož dlouhodobé realizaci (s uplatněním principu víceletého financování) vyhlásilo veřejnou zakázku (na uzavření „smlouvy o poskytování služeb“). Vítězné neziskové organizaci jsou každoročně refundovány tyto služby, včetně realizace preventivně osvětových kampaní do výše 1,65 mil. Kč.

b. bezpečnost a ochranu obětí;

La Strada Česká republika poskytuje komplexní služby obchodovaným nebo vykořisťovaným osobám, včetně bezpečného ubytování. La Strada provozuje tři azylové domy s vysoce klasifikovanými adresami, zvláště pro muže, ženy a matky s dětmi. Adresa poradny a kanceláře organizace je z bezpečnostních důvodů neveřejná. Poradenská kancelář organizace není z ulice viditelná a v domě není označena jako kancelář La Strada. Předcházení rizikovým situacím je základním bezpečnostním opatřením. I když se míra rizika v různých prostředích a situacích liší, vždy je nutné chovat se tak, jako by osoba byla aktuálně ohrožena. Proto je s klienty organizace

při vstupu do služby vytvořen bezpečnostní plán, který musí předcházet vzniku rizikových situací a také poskytovat návod, jak se chovat, pokud je osoba v bezprostředním ohrožení. V případech, kdy je míra ohrožení obchodované osoby velmi vysoká, je její situace řešena individuálně a policií.

c. standardy pomoci a jejich uplatňování v praxi;

La Strada Česká republika je nestátní nezisková organizace, která má registrovanou sociální službu a splňuje Standardy bezpečnosti a kvality poskytování služeb. La Strada disponuje manuály a metodikami, kterými se řídí její praxe při poskytování pomoci a podpory obchodovaným a vykořisťovaným osobám. Každá osoba, která využívá sociální služby, si může stěžovat, pokud není spokojena s kvalitou sociálních služeb. Osoby využívající služby jsou s tímto postupem seznámeny. Stížnosti lze podávat i anonymně. Pokud došlo k pochybení ze strany organizace, budou přijata nápravná opatření.

d. přístupu k lékařskému ošetření, psychologické pomoci, poradenství a informacím;

La Strada Česká republika poskytuje komplexní služby včetně psychosociálního poradenství, sociálního poradenství a informací, psychologické pomoci a zprostředkování přístupu k lékařské péči a následné psychologické péče. Přístup k lékařské péči se liší podle statusu bydliště osoby a přístupu k systému veřejného zdravotního pojištění. V rámci Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi má obchodovaná osoba nárok na čerpání určitých finančních prostředků na lékařskou péči. Výše finančních prostředků poskytovaných na zdravotní péči v rámci programu postačuje pouze na pokrytí neodkladné a základní zdravotní péče. To představuje problém v případech, kdy je potřeba komplexnějších, dlouhodobějších a nákladnějších zdravotnických služeb, a proto se La Strada Česká republika snaží o zařazení obchodovaných osob účastnících se Programu do systému veřejného zdravotního pojištění a/nebo o revizi zadávacího řízení. Část tohoto finančního limitu může být použita na úhradu psychologa nebo psychoterapeuta pro obchodovanou osobu. Limit je však často vyčerpán na jiné nezbytné zdravotní výdaje, takže psychologická podpora obchodovaným osobám je poskytována z jiných zdrojů nebo ve spolupráci s jinými organizacemi.

e. překlad a tlumočení, je-li to vhodné

La Strada Česká republika může poskytovat služby a vedení případů v jazyce, kterému obchodovaná osoba rozumí. Pracovníci La Strady hovoří česky, anglicky, rumunsky, bulharsky, ukrajinsky, rusky a tagalogsky. Pokud obchodovaná osoba hovoří jiným jazykem, La Strada disponuje rozsáhlou sítí spolupracujících tlumočnicků z jiných jazyků, se kterými je spolupráce domlouvána individuálně. Program zahrnuje řadu služeb, které jsou specifikovány ve smlouvě podepsané s organizací La Strada, včetně překladatelských a tlumočnických služeb.

34. What specific measures are taken to ensure that the provision of assistance to victims of THB who have been issued a residence permit for the purpose of their co-operation in the investigation or criminal proceedings is not made conditional on their willingness to act as a witness?

Práva povinnosti a celý systém pomoci Programu MV je strukturovaně popsán ve výše uvedeném metodickém návodu. Je-li osoba identifikována jako pravděpodobná oběť obchodu s lidmi, je jí ze strany subjektu Programu (dle čl. 2/f) nabídnuta pomoc, a to právě využitím jeho služeb, resp. vstupem do Programu. Proceduru zařazení takové osoby do Programu (upravuje čl. 4 metodického návodu), přičemž podmínkou k zařazení je:

1. ukončení spolupráce pravděpodobné oběti obchodu s lidmi s podezřelým (-i) ze spáchání tohoto trestného činu
2. zájem oběti o účast v Programu projeveným vyplněním a podepsáním vstupního prohlášení (je přílohou metodického návodu).

Od doby, kdy je pravděpodobná oběť zařazena do Programu, běží 60-ti denní lhůta na rozmyšlenou, zda se rozhodne spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení, či nikoliv. Během této lhůty tato osoba čerpá veškeré služby (samozřejmě, že bezplatně), jako např. bezpečné ubytování a stravu, zdravotní, psychologické, právní (včetně služeb advokáta) a sociální služby.

Další setrvání v Programu je vázáno na spolupráci s orgány činnými v trestním řízení, přičemž rozhodne-li se nespolupracovat, je z Programu vyřazena s možností využití dobrovolného návratu do země původu.

Tudíž lze shrnout, že poskytování široké škály pomoci a podpory osobám, které se identifikují jako oběti obchodování, není vůbec podmíněno, či nějak svázáno s udělením speciálního pobytového oprávnění za účelem ochrany podle §42e, zák. 326/1999 Sb.

Stejně tak podmínky pro udělení uvedeného speciálního typu pobytového oprávnění obětem obchodování jsou nezávislé na tom, zda je oběti poskytována nějaká specializovaná péče, či nikoliv; žádnou roli nehraje to, zda pravděpodobná oběť obchodování je, nebo není, zařazena do speciálního podpůrného programu.

Osoba, která se identifikuje jako oběť obchodování s lidmi může na území získat buďto speciální dlouhodobý pobyt za účelem ochrany, pokud přijme nabídku orgánů činných v trestním řízení na spolupráci v trestním řízení, nebo jiný typ pobytu, s ohledem na své potřeby a aktuální osobní situaci, z nichž vyplývá důvod pro setrvání na území České republiky. Jiným typem pobytu může být např. dlouhodobý pobyt za účelem strpění, pokud je nezbytnost přítomnosti takové osoby na území dána jejím aktuálním zdravotním a psychickým stavem a potřebou poskytování odborné péče na území České republiky, nebo účasti takové osoby na trestním řízení v postavení poškozené osoby (nikoliv svědka) za účelem hájení svých zákonných práv.

35. What accommodation is available for victims of THB (women, men and children) and how is it adapted to the victims' needs?

La Strada Česká republika poskytuje komplexní služby obchodovaným nebo vykořisťovaným osobám, včetně bezpečného ubytování. La Strada provozuje tři azylové domy s vysoce klasifikovanými adresami, zvláště pro muže, ženy a matky s dětmi.

36. What measures are taken to ensure that services are provided to victims on a consensual and informed basis?

Vstup do Programu a využívání jeho služeb je zcela dobrovolný a jak vyplývá z odpovědi k bodu 34 není podmíněn spoluprací s orgány činnými v trestním řízení. Úvodní informace jsou poskytovány v rodném jazyce pravděpodobné oběti obchodu s lidmi, nebo v jazyce, kterému plně rozumí, aby bylo zajištěno, že všemu rozumí. I v případě, že organizace nemůže zajistit tlumočení do potřebného jazyka ze svých zdrojů, je na schůzku přizván externí tlumočnick. Pravděpodobná oběť obchodu s lidmi má právo ukončit spolupráci s organizací a/nebo účast v Programu bez udání důvodů a bez výpovědní lhůty, pokud si to přeje.

37. Is there any follow-up provided after the termination of assistance programmes? Can victims continue to receive assistance, where necessary and taking into account their specific needs resulting from the type of exploitation (including the removal of organs), after the termination of criminal proceedings, and if so what type of assistance?

Je-li oběť z Programu vyřazena (upravuje čl. 10 metodického pokynu), záleží vždy na situaci, v níž se nachází. Pokud je např. stále na území ČR, může se ucházet o celou řadu dalších konkrétně zacílených služeb, které jsou ze strany jak orgánů veřejné moci, tak i neziskových organizací nabízeny.

Ano, bylo-li ve věci obchodování s lidmi pravomocně rozhodnuto o vině pachatele a ve věci náhrady škody byla oběť odkázána na občanskoprávní řízení, odbor prevence kriminality MV oběť z Programu nevyřadí po dobu probíhajícího občanskoprávního řízení a nově i po návratu do země původu. Takové oběti je v Programu nadále zajišťováno spolupracující neziskovou organizací pouze poskytování advokátních služeb.

Recovery and reflection period (Article 13)

38. Please specify in which cases a recovery and reflection period can be granted and who is entitled to it (nationals, foreign nationals). Please describe the procedure for granting a recovery and reflection period, the assistance and protection provided during this period, and any difficulties encountered in practice.

Nárok na využití 60-ti denní lhůty na rozmyšlenou mají všechny osoby (míněno každá osoba, která sama sebe identifikuje jako oběť), které jsou zařazeny do Programu (podmínky zařazení – viz k bodu č. 34) během níž mohou čerpat všechny jeho bezplatně poskytované služby. Své rozhodnutí však mohou učinit kdykoliv během uvedené lhůty.

Residence permit (Article 14)

39. If there is a provision in your country's law that provides for the possibility of issuing a residence permit owing to the victim's personal situation, how is this interpreted in practice? Please provide examples.

O každém povolení k pobytu se rozhoduje vzhledem k individuálnímu kontextu žadatele, do kterého přirozeně spadá i žadatelova aktuální osobní situace. Tento vůdčí princip individuálního posuzování žádostí o povolení k pobytu je zakotven v obecné procesní normě, kterou se, až na zákonem 326/1999 Sb. stanovené výjimky, řízení o rozhodování v pobytových věcech řídí – tzv. správním řádu. Stejný vůdčí princip je pak také vtělen do speciální právní normy, která rozhodování v pobytových věcech upravuje a kterou je zákon o pobytu cizinců č. 326/1999 Sb.

Osoba, která se identifikuje jako oběť obchodování s lidmi má možnost využít celé škály pobytových oprávnění, pokud splní podmínky pro jejich udělení. Konkrétně je možné uvést že takové osoba může využít např. speciální dlouhodobý pobyt za účelem ochrany podle §42e zákona č. 326/1999 Sb. nebo může využít dlouhodobý pobyt za účelem strpění – pokud se hodlá účastnit trestního řízení v pozici poškozené osoby, nebo to vyžaduje její aktuální zdravotní, či psychická situace a specifický charakter jí poskytované péče.

40. When a residence permit is issued for the purpose of co-operation with the competent authorities, how is “co-operation” interpreted and what does it consist of in practice?

V případě, že je vydáváno povolení k dlouhodobému pobytu za účelem ochrany podle §42e zákona č. 326/1999 Sb., jehož účelem je umožnit oběti trestného činu obchodování s lidmi spolupráci s orgány činnými v trestním řízení a účast na trestním řízení v postavení svědka, určují rozsah spolupráce konkrétní potřeby trestního řízení a vzájemná dohoda mezi obětí trestného činu a orgány činnými v trestním řízení. Pro vydání speciálního pobytového oprávnění podle §42e je určující potvrzení věcně příslušného orgánu činného v trestním řízení o tom, že dotčená oběť spolupracuje s OČTŘ v konkrétním trestním řízení v pozici svědka. Orgán rozhodující o povolení k pobytu podle §42e zákona č. 326/1999 Sb. bere oznámení o spolupráci oběti s OČTŘ na vědomí, a konkrétní obsah spolupráce oběti s OČTŘ nezkoumá, neboť k tomu není ze zákona oprávněn.

V případě prodloužení výše uvedeného pobytového oprávnění vyhodnocují spolupráci oběti v postavení svědka na trestním řízení příslušné orgány, které trestní řízení vedou. Pokud se taková osoba současně účastní speciálního podpůrného Programu na podporu a ochranu obětí obchodování s lidmi, pak účast v programu vyhodnocuje konkrétní pomáhající NNO, která má dotčenou oběť ve své péči.

Správní orgán, který rozhoduje o prodloužení výše uvedeného pobytového oprávnění pak bere obě vyhodnocení na vědomí a zkoumá, zda v nich není uvedeno, že příslušný OČTŘ spolupráci s obětí ukončuje, či že oběť porušila zákonem stanovená pravidla pro udělení a realizaci tohoto pobytu (viz. §42e zákona č. 326/1999 Sb.). Obecně platí, že takový svědek nesmí trestní řízení mařit a současně nesmí udržovat kontaktovat s osobami, které byly na jeho obchodování účastné, a udržovat kontakt s rizikovým prostředím, ve kterém se obchodování odehrálo.

Speciální typ pobytu podle §42e lze, s ohledem na výše uvedené, odebrat pouze v případě, že oběť obchodování v postavení svědka v trestním řízení toto trestní řízení zmaří nebo naváže kontakt s prostředím ve kterém byla obchodována.

41. What measures are taken to ensure that a residence permit is provided to victims of THB in compliance with the obligation under Article 12.6, which states that the assistance to a victim of trafficking should not be made conditional on his or her willingness to act as a witness?

Jak již bylo uvedeno výše, osoby, které se deklarují jako oběti obchodování s lidmi mohou využít celé škály pobytových oprávnění, pokud splní podmínky pro jejich udělení. Konkrétně je možné uvést že takové osoba může využít např. speciální dlouhodobý pobyt za účelem ochrany podle §42e zákona č. 326/1999 Sb. nebo může využít dlouhodobý pobyt za účelem strpění – pokud se hodlá účastnit trestního řízení v pozici poškozené osoby, nebo to vyžaduje její aktuální zdravotní, či psychická situace a specifický charakter jí poskytované péče.

Obecně platí, že pro to, aby mohl být komukoliv pobyt na území povolen, musí existovat relevantní a objektivizovatelný důvod pro takový pobyt. Samotný fakt, že se nějaká osoba za někoho považuje a nějak deklaruje, takovým důvodem ve výše uvedeném smyslu není, a ani být nemůže.

Compensation and legal redress (Article 15)

42. Please indicate any measures taken since the first evaluation report to promote effective compensation of victims of THB, in particular when it comes to:

- a. access to information on the relevant judicial and administrative proceedings in a language the victim can understand;
- b. access to free legal assistance and legal aid during investigations and court proceedings;
- c. compensation from the perpetrator;
- d. compensation from the state;
- e. compensation for unpaid wages to victims of trafficking.

- a. *Oběť má právo na přístup k informacím, které se týkají věci, v níž byl spáchán trestný čin (§ 7 zák. č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů). V této oblasti nebyla přijata nová opatření od prvního hodnocení.*
- b. *Poškozený má za splnění podmínek právo na bezplatnou právní pomoc poskytovanou zmocněncem (§ 51a zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád). Poškozený, který je obětí trestného činu obchodování s lidmi má pak vždy právo na bezplatného zmocněnce. V této oblasti nebyla přijata nová opatření od prvního hodnocení.*
- c. *Obviněnému může být uloženo, aby nahradil škodu nebo odčinil nemajetkovou újmu. K tomuto se rovněž přihlédne při stanovení druhu a výměry trestu. V této oblasti nebyla přijata nová opatření od prvního hodnocení, a proto odkazujeme na odpověď ČR na otázku č. 42 ve zprávě ČR k prvnímu dotazníku GRETA.*
- d. *Oběť má za splnění podmínek právo na peněžitou pomoc ze strany státu, která se oběti poskytne, pokud škoda, újma na zdraví nebo jiná nemajetková újma nebyla plně nahrazena (§ 23 a násl. zák. č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů). V této oblasti nebyla přijata nová opatření od prvního hodnocení, a proto odkazujeme na odpověď ČR na otázku č. 42 ve zprávě ČR k prvnímu dotazníku GRETA.*

Pokud jde o peněžitou pomoc dle zákona č. 45/2013 Sb., není statisticky sledováno, jakým konkrétním trestným činem byl žadatel o peněžitou pomoc viktimizován (není to podstatné, peněžítá pomoc se poskytuje dle kritérií způsobeného následku, lhostejno pod jakou skutkovou podstatu trestného činu byly subsumovány), nemůžeme tedy z

naší statistiky vyčlenit toliko případy peněžité pomoci poskytnuté obětem trestných činů spojených s obchodováním s lidmi.

- e. Nevyplacení mzdy, její části či nebo některé z jejich složek představuje závažné porušení povinností zaměstnavatele uložených zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. Uvedené jednání je pak kvalifikováno jako přestupek na úseku odměňování dle ust. § 13 a § 26 zák. č. 251/2005 Sb., zákona o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů a následně je možné za něj uložit pokutu dosahující výše až 2 000 000 Kč.

Na základě kontroly mohou orgány inspekce práce zaměstnavateli také uložit opatření k odstranění nedostatků spočívající ve vyplacení či doplacení mzdy. Pokud však zaměstnavatel nechce zaměstnanci mzdu či její část vyplatit, jedná se o dluh, který musí zaměstnanec vymáhat soudně. Zaměstnanec má možnost podat žalobu na zaplacení dlužné částky, popřípadě návrh na vydání platebního rozkazu.

Please provide examples of compensation awarded and effectively provided to victims of THB.

Výše uvedené doplňuje např. nález Ústavního soudu ze dne 7. 3. 2022 sp. zn. IV. ÚS 2620/21 „K procesním aspektům náhrady nemajetkové újmy v adhezním řízení“:

„Není-li pro stanovení výše nemajetkové újmy (zejména duševní útrapy při usmrcení nebo závažném ublížení na zdraví, dále snížení důstojnosti poškozeného při zásahu do osobnostních práv či újma na tzv. jiných právech) v adhezním řízení postačující vyjádření poškozeného v trestním řízení, nýbrž je nutné rozsáhlé doplnění znaleckým dokazováním, nelze obecným soudům bez dalšího opodstatněně vytýkat porušení práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, nepřistoupí-li k důkaznímu řízení o náhradě nemajetkové újmy v penězích a podle § 229 odst. 1 trestního řádu poškozeného odkáží s jeho nárokem na řízení ve věcech občanskoprávních.“

43. What specific measures are taken to make available the assets of traffickers to provide compensation (for example, effective financial investigations resulting in seizure of assets of perpetrators with the view to their confiscation)?

Byla-li poškozenému způsobena trestným činem škoda nebo nemajetková újma, nebo získal-li obviněný na úkor poškozeného bezdůvodné obohacení, lze nárok až do pravděpodobné výše škody nebo nemajetkové újmy či bezdůvodného obohacení zajistit na majetku obviněného (§ 47 zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád). Při výslechu obviněného je potřeba vést dokazování i k majetkovým poměrům (§ 92 zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád). Může být rovněž provedeno finanční šetření, které slouží ke zjišťování majetkových poměrů obviněného a také k vyhledávání, dokumentaci a zajišťování výnosů z trestné činnosti nebo zajišťování náhradní hodnoty. Jeho základem je získávání informací, a to od fyzických osob, právnických osob a správních úřadů, může jít i o informace, které jsou předmětem bankovního tajemství, informace od správce daně, aj. (§ 8 zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád). V případě zjištění majetku u podezřelých osob se tento majetek zajišťuje jako náhradní hodnota nebo výnos trestné činnosti. Poškozený, kterému byl přiznán nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy, jež mu byla způsobena trestným činem, nebo nárok na vydání bezdůvodného obohacení, které pachatel na jeho úkor trestným činem získal, má možnost žádat Ministerstvo spravedlnosti o vyplacení peněžních prostředků, a to v případě, že byl v daném trestním řízení pachatelův majetek odčerpán prostřednictvím uložených sankcí (§ 2 a násl. zák. č. 59/2017 Sb.). K posledně jmenovanému již byly poskytnuty informace v dotazníku v rámci prvního hodnotícího kola.

44. Is there a possibility for victims of THB to claim damages and compensation in the country of destination after their return to the country of origin? Please provide any relevant examples.

Česká právní úprava zajišťuje, že v případě, kdy byl spáchán trestný čin v členském státě Evropské unie, který je odlišný od členského státu, ve kterém má žadatel o odškodnění obvyklé bydliště, má takový žadatel právo podat žádost orgánu nebo jinému subjektu v členském státě obvyklého bydliště. Obětem, které jsou občany České republiky, mají zde trvalý pobyt nebo se zde obvykle zdržují, a které se staly obětí trestného činu v jiném členském státě Evropské unie, poskytuje Ministerstvo spravedlnosti součinnost při vyřízení žádosti o poskytnutí peněžité pomoci v jiném členském státě Evropské unie (§ 35 ve spojení s § 23 zák. č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů). V případě žadatelů, kteří se stali obětí trestného činu na území České republiky, přijímá Ministerstvo spravedlnosti žádosti zaslané asistenčními orgány jiného členského státu Evropské unie a rozhoduje o poskytnutí peněžité pomoci. (§ 36 zák. č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů).

Celkově lze tedy uvést, že pokud jde o správní řízení o peněžité pomoci a o uspokojení oprávněných nároků obětí na náhradu škody z výnosů majetkových trestních sankcí, lze podnět k jejich zahájení podat z jakékoliv destinace a osobní přítomnost žadatele u řízení většinou nebývá nutná. Obě řízení ovšem může vést toliko zdejší ministerstvo.

Repatriation and return of victims (Article 16)

45. What steps are taken to ensure that the return of victims of THB from your country to another country is carried out preferably voluntarily and in full observance of the duty to ensure their rights, safety and dignity, including the obligation not to return a person to a country where his or her human rights are at risk of being violated (*non-refoulement* principle)? How is risk assessment carried out when deciding upon return and repatriation of victims of THB? What is the procedure and what are the modalities of co-operation with the authorities of the receiving state?

V rámci služeb, které jsou obětem obchodování poskytovány Programem na podporu a ochranu obětí obchodování s lidmi patří i možnost zajištění bezpečného, diskrétního a důstojného dobrovolného návratu do země původu, včetně předání do péče místní pomáhající organizací k následnému poskytování péče po návratu (pokud je taková péče nutná a dotčená oběť si poskytování podpory a péče po návratu přeje). Vzhledem k tomu, že se jedná o návrat dobrovolný, je takový návrat realizován vždy na přání dotčené oběti.

V kontextu Programu na podporu a ochranu obětí obchodování s lidmi se příprava návratu realizuje ve spolupráci s odborně erudovanou pomáhající NNO, která má dotčenou oběť ve své péči. Samotnou přípravou a realizací dobrovolného návratu oběti je pověřována IOM s vysokým mezinárodním kreditem a celosvětovou sítí misí a kanceláří v téměř všech zemích světa. Nucené návraty obětí obchodování s lidmi se nerealizují.

Všechny dobrovolné návraty realizované IOM probíhají v souladu s principy definovanými v [interních pravidlech IOM](#).

Navíc v ČR dle platné legislativy nelze osobu vyhostit/navrátit do státu který není bezpečný. Jinak existuje program Dobrovolných návratů, který je plně v gesci Ministerstva vnitra.

46. Has any victim of trafficking who is a citizen or permanent resident of your country been returned against their will? If yes, what steps, if any, were taken to assist them after their return?

Za celou dobu fungování specializovaného Programu na podporu a ochranu obětí obchodování s lidmi neevidujeme žádný případ, kdyby byla do ČR vrácena ze zahraničí oběť obchodování proti své vůli.

Oběti obchodování s lidmi navracené do ČR ze zahraničí dostávají velmi širokou škálu sociálních, lékařských, psychologických a právních služeb, které jsou jim poskytovány pomáhajícími NNO v rámci Programu na podporu a ochranu obětí obchodování s lidmi.

Corporate liability (Article 22)

47. Have there been any developments in your country's law regarding corporate liability for THB offences? Does corporate liability apply to legal persons involved in THB for the purpose of forced labour or services, including by their sub-contractors throughout the supply chain? Please provide examples of any relevant cases and the sanctions imposed.

Při řešení problematiky odpovědného chování podniků, jehož součástí je i společenská odpovědnost firem a prevence obchodování v dodavatelských řetězcích, se Česká republika řídila Směrnicemi OECD pro nadnárodní společnosti. Obecné zásady obsahují nezávazné principy a doporučení v oblasti lidských práv, životního prostředí, zaměstnaneckých práv atd. Problematikou obchodování s lidmi v dodavatelských řetězcích se zabývají pokyny v kapitole věnované lidským právům a zamezení porušování lidských práv druhých. Podniky by měly prosazovat zásady a doporučení obsažené v pokynech také mezi svými obchodními partnery a v dodavatelských řetězcích, do nichž jsou zapojeny.

Prosazování a provádění Směrnice zajišťuje Národní kontaktní místo pro implementaci Směrnice OECD pro nadnárodní podniky (dále jen "Národní kontaktní místo" nebo "NKM"). NKM ČR má čtyřstrannou strukturu, která je složena ze zástupců státu (ministerstev, Česká národní banka), zaměstnavatelů (Svaz průmyslu a dopravy - čeští zástupci v BIAC), zaměstnanců (Českomoravská konfederace odborových svazů - čeští zástupci v TUAC) a neziskového sektoru (Frank Bold - čeští zástupci v OECD Watch). Tato struktura zajišťuje silné zapojení všech relevantních zainteresovaných stran do činností národního kontaktního místa a spolupráce mezi nimi.

Úkoly národních kontaktních míst zahrnují mimo jiné prosazování pokynů směrem k veřejnosti, zejména mezi podniky s nadnárodním podnikáním, kterým jsou doporučení obsažená v pokynech určena. NKM tak pomáhá posilovat pozici společenské odpovědnosti firem jako samotného základu současného ekonomického prostředí.

Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV se touto problematikou intenzivně zabývá v trestních řízeních, vyhodnocuje a prověřuje, zda jsou splněny podmínky pro stíhání právnických osob, ale nebylo zjištěno, že by tyto podmínky byly splněny v žádném z dosud policií stíhaných případů obchodování s lidmi.

Aggravating circumstances (Article 24)

48. Have there been any prosecutions and convictions for THB with the aggravating circumstance of involvement of public officials in the exercise of their functions? Please provide any relevant examples.

Ne.

Non-punishment provision (Article 26)

49. Is the non-punishment provision incorporated in law and/or prosecution guidelines? If so, please provide the relevant texts. Please give details, including references to case law where relevant, of cases where the non-punishment principle has been applied and the outcome of such cases.

V této souvislosti nedošlo od prvního hodnocení k žádné změně. Odkazujeme proto na odst. 25 Zprávy předložené orgány České republiky o opatřeních přijatých v souladu s doporučením Výboru smluvních stran CP/Rec(2020)01.

Ex parte and ex officio applications (Article 27 in conjunction with Article 1.1.b)

50. Does your country's law provide for the possibility of investigating a THB case in your country if the offence was committed on your territory, but the complaint was submitted in the country of residence of a foreign victim of THB? Please provide any relevant examples.

Trestní řád je založen na principu legality a oficiality (§ 2 zák. č. 141/1961 Sb., trestní řád), což znamená jednak, že státní zástupce je povinen stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví, pokud zákon nebo vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, nestanoví jinak, a jednak že orgány činné v trestním řízení postupují z úřední povinnosti. Orgány činné v trestním řízení jsou povinny zabývat se každým potenciálním trestným činem, o kterém se dozví bez ohledu na způsob, jakým se o spáchání činu dozvěděly. Není tedy rozhodující, zda oběť podá trestní oznámení, ani v jaké zemi ho podá. Trestnost činu spáchaného na území České republiky se poté posuzuje dle principu teritoriality (§ 4 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník), podle kterého se podle zákona České republiky posuzuje trestnost činu, který byl spáchán na jejím území. Trestný čin se považuje za spáchaný na území České republiky, jestliže se pachatel dopustil zcela nebo zčásti jednání na území ČR, i když porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem nastalo nebo mělo nastat zcela nebo zčásti v cizině. Za trestný čin spáchaný na území ČR se považuje také čin, kterým pachatel na území ČR porušil nebo ohrozil zájem chráněný trestním zákonem nebo měl-li alespoň zčásti takový následek na území ČR nastat, i když se jednání dopustil v cizině.

Česká republika usiluje o minimalizaci rizika spojeného s vedením trestního řízení v rámci několika jurisdikcí, kdy může docházet k tzv. kompetenčním sporům a kde hrozí riziko porušení zásady ne bis in idem. Česká republika ratifikovala Evropskou úmluvu o předávání trestního řízení. V rámci Evropské unie také existuje legislativní instrument, který se zabývá předcházení kompetenčním sporům při výkonu pravomoci v trestním řízení (rámcové rozhodnutí Rady 2009/948/SVV).

51. Please describe the measures taken in your country to ensure compliance with the obligation of effective investigation into THB cases, in particular as regards:

- a. setting up specialised investigation units and the number of staff involved;
- b. exchange of information with, and obtaining evidence from, other parties;
- c. use of special investigative techniques (such as informants, cover agents, wire-tapping, controlled deliveries), with an indication of how their use is regulated and whether they can also be applied in cases not related to organised crime;
- d. investigation of THB offences committed through the Internet, including the possibility of blocking websites which are used to facilitate the recruitment of trafficking victims or the dissemination of child pornography;
- e. financial investigations to disrupt criminal money flows and ensure asset recovery;
- f. use of joint investigation teams (JITs).

a. Problematikou THB se v České republice zabývají specialisté Národní centrály proti organizovanému zločinu zařazení na Odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace, specialisté Národní centrály proti organizovanému zločinu zařazení na jednotlivých expoziturách (7 expozitur v ČR) a specialisté z Odboru obecné kriminality na jednotlivých Krajských ředitelstvích policie.

b. Mezinárodní policejní spolupráce probíhá cestou Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci Policejního prezidia, popř. EUROPOL a INTERPOL.

c. Za podmínek uvedených v trestním řádu lze při dokumentování THB v ČR využít jak odposlechy, tak sledování osob věcí. Za podmínek uvedených v zákonu o Policii ČR lze využít informátorů, informačních zdrojů, krycí prostředky, zvláštní finanční prostředky, zabezpečovací techniku (kamery atd.).

- d. THB v kyberprostoru nezjištěna. Předmětnou trestnou činnost řeší nově vzniklá Národní centrála pro terorismus, extremismus a kyberriminalitě Služby kriminální policie a vyšetřování.
- e. Oblast finančního šetření v rámci trestního řízení na úseku obchodování s lidmi je srovnatelná s předchozím obdobím. Dohledání výnosů z trestné činnosti je problematické v důsledku jednání pachatelů. Naprostá většina podezřelých - pachatelů této trestné činnosti, využívá hotovostních plateb, navíc jsou tyto osoby v exekučních řízeních a bez dohledatelného majetku. Využívání bezhotovostních finančních operací prostřednictvím bankovních převodů a služeb se objevuje v omezené míře, zjištěné informace o uskutečněných transakcích slouží jako důkazní prostředek.

V roce 2022 na základě trestních řízení v souvislosti s obchodováním s lidmi zpracovávaných na 2. oddělení Odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace NCOZ SKPV, byl zajištěn majetek (finanční prostředky a nemovitosti) v hodnotě dosahující 7,5 mil. Kč, dílem jako výnos z trestné činnosti dle § 79a odst. 1 tr. řádu, a dílem jako náhradní hodnota dle § 79g trestního řádu.

- f. Ve většině případech s mezinárodním prvkem je využíván JITs.

52. Have you had any cases or suspected cases of THB for the purpose of the removal of organs? How did investigations take place in such cases and what special investigation techniques were used?

Neprověřoval se takový případ.

Protection of victims, witnesses and collaborators with the judicial authorities (Article 28)

53. What measures are taken to protect victims, witnesses and NGOs assisting victims during criminal proceedings from potential retaliation or intimidation during the investigation and during and after the criminal proceedings? In how many cases have special protection measures been used in respect of victims and witnesses of THB? Please specify any difficulties in providing victim/witness protection and creating a safe environment for their participation in investigations and court proceedings.

Právními předpisy, které danou problematiku upravují, jsou zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, a zákon č. 137/2001, o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením.

V případě zákona o obětech trestných činů je relevantní právní úpravu možno nalézt v jeho § 14, který upravuje právo na ochranu před hrozcím nebezpečím. V § 17-22 je upraveno právo na ochranu před druhotnou újmou.

Ve vztahu k zákonu o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením lze zmínit § 2, který vymezuje, koho lze považovat za ohroženou osobu. Dále pak § 3 vymezuje, co zahrnuje zvláštní ochrana a pomoc. Poskytování zvláštní ochrany a pomoci je upraveno v § 4-7b.

V České republice dále existuje Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi, který zajišťuje Ministerstvo vnitra společně se specializovanou nevládní organizací a Mezinárodní organizací pro migraci Praha. Tento program je určen pro pravděpodobné oběti obchodování s lidmi starší 18 let, a to jak pro občany Evropské unie obchodované na území České republiky, tak i pro občany třetí země obchodované na území České republiky a pro občany České republiky obchodované na území České republiky či v zahraničí.

Nejsou vedeny statistiky, v kolika případech byla použita zvláštní ochranná opatření ve vztahu k obětem a svědkům trestných činů. Je tak možno pouze odkázat na veřejně dostupné Zprávy o

stavu obchodování s lidmi v České republice zveřejňované na stránkách ministerstva vnitra. Níže v části statistik uvádíme podrobná čísla.

K otázkám fungování Programu probíhaly průběžně koordinační schůzky s nevládními i mezivládními organizacemi začleněnými mezi subjekty Programu i s dalšími orgány státní správy. V prosinci 2022 byl vydán novelizovaný Pokyn 1. náměstkyně ministra vnitra upravující fungování Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi. Úpravy jsou zaměřeny na zlepšení vzájemného přenosu informací a jejich rozsahu mezi subjekty Programu za účelem zajištění ještě vyšší bezpečnosti subjektů a důvěryhodnosti Programu.

54. What other measures are taken to promote the participation of victims and witnesses in criminal proceedings and to give testimonies which accurately reflect their experiences and assist courts in establishing the truth? Can a victim of THB be assisted by a social worker, psychologist and/or NGO representative during the investigation and court hearings?

Dle zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů, konkrétně jeho § 21, má oběť právo, aby ji k úkonům trestního řízení a k podání vysvětlení doprovázel důvěrník. Důvěrníkem může být fyzická osoba způsobilá k právním úkonům, kterou si oběť zvolí. Důvěrník poskytuje oběti potřebnou, zejména psychickou, pomoc. Důvěrník může být zároveň zmocněncem oběti. Důvěrníkem nemůže být osoba, která má v trestním řízení postavení obviněného, obhájce, svědka, znalce nebo tlumočníka. Vyloučit důvěrníka z účasti na úkonu lze pouze výjimečně, jestliže by účast důvěrníka narušovala průběh úkonu nebo ohrozila dosažení účelu úkonu. V případě, že byl důvěrník vyloučen, je nutné umožnit oběti, aby si zvolila jiného důvěrníka, ledaže uvedený úkon nelze odložit nebo by jeho odložení bylo spojeno s nepřiměřenými obtížemi nebo náklady.

Právo důvěrníka být přítomen hlavnímu líčení a veřejnému zasedání i v případech, kdy je veřejnost vyloučena, plyne z § 201 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, a z § 54 odst. 1 zákona č. 218/2003, o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže).

NCOZ úzce dlouhodobě spolupracuje s neziskovou organizací LA STRADA, která pro oběti zajišťuje důvěrníky, dále zmocněnce (právníky), sociální pracovníky a terénní pracovníky.

Jurisdiction (Article 31)

55. Please outline the measures taken by your country to establish and exercise jurisdiction over the offences set out in the Convention, in particular with regard to offences committed outside the jurisdiction of the state (including in cases where your national is a victim of THB committed abroad).

Odkazujeme na odpověď na otázku č. 55.

International co-operation (Article 32)

56. Please provide examples of international co-operation initiatives with other states in preventing and combating THB, as well as an assessment of the impact of such initiatives, including any difficulties you have experienced in this area. Please also indicate any bilateral or multilateral agreements concluded by your country concerning mutual legal assistance and how such assistance is provided in the absence of an agreement.

Vše relevantní pro mezinárodní spolupráci již bylo popsáno ve zprávě GRETA z prvního kola o implementaci Úmluvy Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi v ČR na str. 29 a 30 a v našich následujících odpovědích na doporučení GRETA o mezinárodní spolupráci na straně č. 5.

Přikládáme seznam mez. smluv, které má ČR sjednány v oblasti mezinárodní justičních spolupráce v trestních věcech, konkrétně pro oblasti právní pomoci v užším smyslu, extradice a

předávání odsouzených osob. Zařazeny jsou významné mnohostranné smlouvy, jakož i smlouvy bilaterální.

I v případě neexistence dohody, smlouvy nebo úmluvy je Česká republika schopna poskytovat vzájemnou právní pomoc zahraničním justičním orgánům za účelem vyšetřování a stíhání trestných činů, na které se vztahuje Úmluva. V takovém případě musí příslušné orgány dožadujícího státu poskytnout záruku vzájemnosti, že dožadující stát v obdobném případě vyhoví budoucí žádosti českých justičních orgánů. Žádost o pomoc od žádajícího státu bude vyřízena v souladu se zákonem č. 104/2013 Sb. Ustanovení zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci v trestních věcech.

Measures related to endangered or missing persons (Article 33)

57. What measures are envisaged in your country to transmit information to another party concerning a victim, witness or collaborator with the judicial authorities in a THB case, who your authorities believe is in immediate danger on the territory of another party? What protection measures are envisaged for such persons, should another party to the Convention inform you about their presence on your territory? Please provide examples from practice.

Za komunikaci směrem k dožádaným a žádajícím stranám, jako jsou Interpol, Europol a SIRENE, odpovídá odbor mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia České republiky. Tato komunikace probíhá co nejrychleji a týká se i situace, kdy se úřady domnívají, že osoba v jiné zemi je v bezprostředním nebezpečí. Komunikace je provedena během několika hodin.

58. Has an early warning system for missing children been introduced in your country and is the harmonised European telephone number for missing children available? What other measures are there for early signalling to other countries about endangered and/or missing children? Has your country concluded any agreements or taken any other measures to reinforce co-operation with other countries in the search for missing people, in particular children, where your authorities have reasonable grounds to believe that missing children may be victims of trafficking or are at risk of becoming victims of trafficking?

Česká republika disponuje "systémem varování pohřešovaných dětí" (v ČR pod názvem „Dítě v ohrožení“), kdy systém je spuštěn po splnění následujících kritérií:

Pohřešovaná osoba mladší 15 let, která:

- *Se může stát obětí nešťastné nehody*
- *Postrádá přístup k životu potřebným lékům*
- *Je prokazatelně fyzicky či psychicky handicapovaná*
- *Stala se obětí únosu*

V případech hodných zvláštního zřetele také pohřešovaná osoba starší 15 a mladší 18 let. Systém není určen pro dobrovolné útěky z domova či z ústavního zařízení.

Pokud jsou splněna kritéria pro vyhlášení dítěte s příznakem „Dítě v ohrožení“, je spuštěn tzv. Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaném dítěti (NKMPPD) a informace se rovněž překlopí do mobilní Aplikace ECHO.

Mobilní Aplikace Echo je volně stažitelná pro telefony s operačním systémem iOS a Android v AppStore a GooglePlay. Je zdarma a jakmile je vyhlášeno „Dítě v ohrožení“, přijde informace všem uživatelům této aplikace s fotografií pohřešovaného dítěte a s informací, kde a za jakých okolností se dítě ztratilo.

NKMPPD vznikla v roce 2010, kdy byla navázána spolupráce s nejdůležitějšími mediálními partnery – v současné době je do projektu zapojeno celkem 10 médií (Česká televize, TV Prima, TV Barrandov, Český rozhlas, Rádio Impuls, Frekvence 1, Aktuálně.cz, Česká tisková kancelář, zpravodajský web TN.CZ a Týden.cz).

Informace o pohřešovaném dítěti jsou veřejnosti poskytovány do doby, než je dítě vypátráno.

V případě vyhlášení „Dítěte v ohrožení“ je automaticky spuštěna mezinárodní spolupráce s evropskou platformou pro pohřešované děti Amber Alert Europe (Evropské centrum pro pohřešované děti). AAEU je oficiálně uznána Radou Evropské unie a všemi členskými státy. Skládá se z více než 80 odborníků na vymáhání práva z 30 zemí.

Přeshraniční spolupráce orgánů pro prosazování práva v oblasti pohřešovaných osob probíhá formou přímé spolupráce a komunikace kontaktních bodů PEN-MP (Police Expert Network on Missing Person – Síť policejních expertů pro pohřešované osoby). Je oficiálně přidružena k pracovní skupině pro prosazování práva (LEWP) Rady Evropské unie.

PEN-MP je první a jedinou sítí policejních expertů v oblasti pohřešovaných osob v Evropě – cílem je sdružovat odborníky na problematiku pohřešovaných osob v Evropě se zaměřením na nejzranitelnější skupiny – děti a seniory.

PEN-MP umožňuje rychlou a přímou přeshraniční spolupráci a komunikaci mezi odborníky na vymáhání práva v případech pohřešovaných osob.

Každoročně probíhají setkání základní skupiny (CORE-GROUP) + setkání všech členů Evropy. Probíhají školení a on-line webináře k problematice pohřešovaných osob.

Přímá spolupráce členů PEN-MP je velmi přínosná v případech pohřešovaného dítěte, kdy je důvodná obava o jeho život a zdraví a je předpoklad, že se nachází mimo území ČR, popřípadě hrozí-li, že se stalo obětí únosu či obchodování s lidmi.

Harmonizované telefonní číslo pro pohřešované děti neexistuje.

Co-operation with civil society (Article 35)

59. What steps are taken by your country to encourage state authorities and public officials to co-operate with NGOs and other civil society organisations, including trade unions, so as to involve them in the elaboration and implementation of anti-trafficking policies, programmes and other initiatives to prevent THB? Please provide information on any memoranda of understanding or other agreements concluded between public bodies and NGOs in this field.

ČR dlouhodobě usiluje o transparentní a otevřený výkon veřejné správy, a proto je již dlouhodobým standardem při tvorbě a realizaci téměř jakéhokoliv druhu vládní politiky, že se na její tvorbě, realizaci i evaluaci podílí mimo jiné i občanská společnost. V této souvislosti a pro tyto účely byla již před mnoha lety ustavena Meziresortní koordinační skupina pro oblast boje proti obchodování s lidmi (dále jen MKS), která se stala součástí stálých poradních orgánů vlády. V MKS jsou zastoupeny jak ústřední orgány státní správy, tak zástupci odborných společností, orgánů činných v trestním řízení, kontrolních orgánů, nestátních neziskových organizací a mezinárodní organizace IOM. MKS je administrována MV ČR, schází se pravidelně, nejméně 2x ročně, přičemž k řešení různých problémů se členové schází ad hoc v užším kruhu, s ohledem na dané téma. V rámci MKS se krom sdílení informací o aktivitách jednotlivých členů, (jak o výstupech již proběhlých, tak plánovaných – např. různé projekty, výzkumy preventivní či osvětové akce, příklady dobré praxe atd.), tak dochází k průběžnému monitoringu plnění jednotlivých úkolů z aktuálně platné národní strategie a v relevantní době je zde diskutována příprava nového strategického dokumentu na další období. S nestátními neziskovými organizacemi má MV uzavřenou formalizovanou spolupráci.

Na též principu funguje i Meziřesortní orgán pro boj proti nelegálnímu zaměstnávání, který je rovněž poradním orgánem zřízeným usnesením vlády s adekvátně složenou členskou základnou.

Relationship with other international instruments (Article 40)

60. Please indicate any agreements concluded by your country in accordance with Article 40.2 of the Convention.

V příloze zasíláme seznam mezinárodních smluv, které má ČR sjednány v oblasti mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech, konkrétně pro oblasti právní pomoci v užším smyslu, extradice a předávání odsouzených osob. Zařazeny jsou významné mnohostranné smlouvy, jakož i smlouvy bilaterální.

61. Please provide details of cases where victims or possible victims of THB have been granted refugee status or subsidiary/complementary protection.

V rámci mechanismů, které jsou součástí Národního referenčního mechanismu a speciálního podpůrného Programu na podporu a ochranu obětí obchodování s lidmi je pravděpodobným obětím obchodování s lidmi udělováno speciální povolení k pobytu, které umožňuje jejich ochranu a současně také materiální, sociální a psychologickou podporu z prostředků státního rozpočtu.

D. Final questions

62. Which bodies and organisations contributed to responding to this questionnaire?

Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo dopravy, Ministerstvo zdravotnictví, Nejvyšší soud, Nejvyšší státní zastupitelství, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Státní úřad inspekce práce, Ředitelství služby cizinecké policie, Národní centrála proti organizovanému zločinu, Mezinárodní organizace pro migraci.

63. Who was responsible for co-ordinating and collecting the replies to this questionnaire?

Oddělení mezinárodní spolupráce a EU Ministerstva spravedlnosti.

E. Statistics on THB (per year, starting with 2019)

Number of victims identified in the sense of having been recognised by a state institution or mandated NGO as deserving any of the rights or entitlements to services provided for by the Convention (with breakdown by sex, age, nationality, form of exploitation, internal or transnational trafficking, and body which identified them).

Number of presumed victims whom the competent authorities had "reasonable grounds" to believe were victims of THB (with breakdown by sex, age, nationality, form of exploitation, internal or transnational trafficking, and body which identified them). Please clarify whether this number includes victims who were formally identified or is an additional number.

Number of victims granted a recovery and reflection period (if possible, disaggregated by sex, age, nationality, form of exploitation).

Number of victims who received assistance (if possible, disaggregated by sex, age, nationality, form of exploitation, internal or transnational trafficking).

Souhrnně k výše uvedeným dotazům – v ČR nejsou v rámci sběru dat z trestního řízení evidovány „oběti“ jakékoliv trestné činnosti. Policie ČR eviduje „objekty napadení“, přičemž aktuálně by bylo možné všechny oběti trestné činnosti zjistit pouze studiem jednotlivých trestních spisů. Nicméně aktuálně má vláda velký zájem na změně statistik trestné činnosti (bylo k tomu vydáno i příslušné usnesení vlády. Proto jediný počet pravděpodobných obětí obchodování s lidmi jsou ty, které vstoupily do Programu MV. Jejich počet, včetně všech dostupných údajů, jsou uvedeny v následujících tabulkách.

Pravděpodobné oběti v Programu v roce 2019:

	Celkem	Muži	Ženy
Počet osob	15	11	4
Národnost:			
ČR	8	6	2
Filipíny	6	4	2
Slovensko	1	1	

Pozn.: v roce 2019 nebyly v Programu pravděpodobné oběti rozděleny dle typu vykořisťování

Pravděpodobné oběti v Programu v roce 2020:

	Celkem	Muži	Ženy	Sexuální vykořisťování	Pracovní vykořisťování	Jiné
Počet osob	13	6	7	XXX	XXX	
Sexuální vykořisťování	2*	1*	1	XXX	XXX	
Pracovní vykořisťování	12*	6*	6	XXX	XXX	
Národnost:						
ČR	4	4		1*	4*	
Ukrajina	4	2	2		4	
Mongolsko	1	1	1		1	
Filipíny			1		1	
Honduras			1	1		
Bulharsko			2		2	

*1 muž zařazen policií dle § 168 odst. 2 písm. a) i písm. e)

Pravděpodobné oběti v Programu v roce 2021:

	Celkem	Muži	Ženy	Sexuální vykořisťování	Pracovní vykořisťování	Jiné
Počet osob	11	6	5	XXX	XXX	
Sexuální vykořisťování	3	0	3	XXX	XXX	
Pracovní vykořisťování	11	6	5	XXX	XXX	
Národnost:						
ČR	5	2	3	3*	5*	
Mongolsko	6	4	2		6	

3* ženy sex. i prac. vykořisťování

Pravděpodobné oběti v Programu v roce 2022:

	Celkem	Muži	Ženy	Sexuální vykořisťování	Pracovní vykořisťování	Jiné
Počet osob	33	25	8	XXX	XXX	
Sexuální vykořisťování	1	0	1	XXX	XXX	
Pracovní vykořisťování	32	25	7	XXX	XXX	

Národnost:						
ČR		8	1	1	8	
Slovensko		4			4	
Polsko		4			4	
Rumunsko		1			1	
Moldavsko		1			1	
Pákistán		1			1	
Filipíny		4	4		8	
Ukrajina			3		3	
Lotyšsko		1			1	
Bulharsko		1			1	

Number of victims who were granted a residence permit, with an indication of the type of the permit and its duration (if possible, disaggregated by sex, age, nationality, form of exploitation).

V letech 2019 až 2022 pobývalo na území ČR v režimu speciálního povolení k pobytu za účelem ochrany na území České republiky 7 zletilých osob, občanů Filipín (4 ženy a 3 muži). Ve všech případech se jedná o pravděpodobné oběti obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování. Těchto 7 osob doplnil v roce 2020 jeden zletilý občan Indie, který byl rovněž pravděpodobnou obětí obchodování za účelem pracovního vykořisťování. Přehlednou tabulku realizovaných speciálních dlouhodobých pobytů za účelem ochrany v letech 2019 až 2022 uvádíme níže:

Rok	St. přísl.	Pohlaví	Věk	Typ obchodování
2019 – 7 osob	Filipíny – 7 osob	ženy - 4	zletilí	pracovní vykořisťování
		muži - 3	zletilí	pracovní vykořisťování
2020 – 8 osob	Filipíny – 7 osob	ženy - 4	zletilí	pracovní vykořisťování
		muži - 3	zletilí	pracovní vykořisťování
	Indie – 1 osoba	ženy - 0	-----	-----
		muži - 1	zletilý	pracovní vykořisťování
2021 – 7 osob	Filipíny – 7 osob	ženy - 4	zletilí	pracovní vykořisťování
		muži - 3	zletilí	pracovní vykořisťování
2022 – 7 osob	Filipíny – 7 osob	ženy - 4	zletilí	pracovní vykořisťování
		muži - 3	zletilí	pracovní vykořisťování

Number of victims given refugee status and subsidiary/complementary protection.

Vzhledem k tomu, že v rámci péče o pravděpodobné oběti obchodování s lidmi je v ČR nastaven systém udělování speciálního pobytového oprávnění, které umožňuje, aby byla oběti poskytnuta ochrana, materiální a sociální podpora, včetně psychologické a lékařské péče, není nutné využívat instituty mezinárodní ochrany. Speciální pobytové oprávnění za účelem ochrany na území také v relevantních případech umožňuje následné získání trvalého pobytu na území České republiky.

Number of victims who claimed compensation and who received compensation (if possible, disaggregated by sex, age, nationality, form of exploitation), with an indication of whether the compensation was provided by the perpetrator or the state, and the amount awarded.

Pokud jde o peněžitou pomoc dle zákona č. 45/2013 Sb., není statisticky sledováno, jakým konkrétním trestným činem byl žadatel o peněžitou pomoc viktimizován (není to podstatné, peněžitá pomoc se poskytuje dle kritérií způsobeného následku, lhostejno pod jakou skutkovou podstatu trestného činu byly subsumovány), nemůžeme tedy z naší statistiky vyčlenit toliko případy peněžité pomoci poskytnuté obětem trestných činů spojených s obchodováním s lidmi.

Number of victims repatriated to your country (if possible, disaggregated by sex, age, country of destination, form of exploitation).

Pouze v roce 2019 byly repatriovány 2 osoby (muži, rok narození 1975 a 1983), a to z Litvy a Velké Británie.

Number of victims repatriated from your country to another country (if possible, disaggregated by sex, age, nationality, form of exploitation).

V období let 2019 až 2022 nebyla z České republiky repatriována žádná oběť obchodování s lidmi.

Data byla poskytnuta oddělením justiční analýzy a statistiky Ministerstva spravedlnosti. Níže uvedená data se vztahují k ustanovení § 168 zákona č. 40/2009 Sb. (trestní zákon). Statistická jednotka = trestný čin.

Number of investigations into THB cases.

Celkový počet vyšetřovaných trestných činů v roce 2019 – 21, 2020 – 10, 2021 – 22, 2022 – 22.

Number of prosecutions of THB cases.

Zde poskytujeme počet stíhaných trestných činů v následujících letech 2019 – 21, 2020 – 9, 2021 – 22, 2022 – 22.

Number of convictions for THB resulting in penalties involving deprivation of liberty, with an indication of the duration of the penalty and whether effectively enforced or suspended.

Počet trestných činů - odsouzení k trestu odnětí svobody na základě trestného činu obchodování s lidmi v letech 2019 – 9, 2020 – 8, 2021 – 21, 2022 – 16.

*Počet trestných činů - odsouzení k trestu odnětí svobody na základě trestného činu obchodování s lidmi - **pozastaveny**, v letech 2019 – 1, 2020 – 3, 2021 – 3, 2022 – 10.*

*Počet trestných činů - odsouzení k trestu odnětí svobody na základě trestného činu obchodování s lidmi – **uložen trest odnětí svobody**, v letech 2019 – 8, 2020 – 5, 2021 – 18, 2022 – 6.*

*Délka trvání trestu/sankcí za trestný čin obchodování s lidmi včetně zbavení svobody – **min. doba** (v měsících), v letech 2019 – 48, 2020 – 36, 2021 – 48, 2022 – 48.*

Délka trvání trestu/sankcí za trestný čin obchodování s lidmi včetně zbavení svobody – max. doba (v měsících), v letech 2019 – 132, 2020 – 102, 2021 – 216, 2022 – 78.

Number of judgments resulting in the confiscation of assets.

Počet rozhodnutí vedoucích ke konfiskaci majetku v letech 2019 – 4, 2020 – 3, 2021 – 10, 2022 – 1.

Number of judgments resulting in the closure of a business or an establishment which was being used to carry out THB.

Počet rozhodnutí vedoucích k uzavření podniku či provozovny používané k trestné činnosti, v letech 2019 – 1, 2020 – 0, 2021 – 0, 2022 – 1.

Number of convictions for the use of services of a victim of THB.

Zde nelze poskytnout žádné údaje.